

ПОЛИТИКИ

ЗАБАВНИК

10. 10. 1986. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XLVIII • 150 ДИН • БРОЈ 1815

Фирма

Веровати или не!

ОСТРВО С БЛАГОМ

РОМАН РОБЕРТА ЛУИСА СТИВЕНСОНА, ПОЗНАТОГ ШКОТСКОГ КЊИЖЕВНИКА, НАСТАО ЈЕ ИЗ ИГРЕ СА ЊЕГОВИМ ПАСТОРКОМ. СТИВЕНСОН ЈЕ ЈЕДНОМ НАЦРТАО МАПУ НЕКОГ ОСТРВА И ИСПРИЧАО ДЕЧАКУ ДА ЈЕ ТАМО ЗАКОПАНО ГУСАРСКО БЛАГО. КАКО ЈЕ МАЛИШАН СТАЛНО ТРАЖИО НОВЕ И НОВЕ ПРИЧЕ, СТИВЕНСОН ЈЕ НАЈЗАД СХВАТИО ДА ИМА ДОВОЉНО МАТЕРИЈАЛА ДА НАПИШЕ КЊИГУ.

РЕПУ

ТЕШКУ 9 КИЛОГРАМА, КОЈА ЈЕ У ОБИМУ ИМАЛА 79 ЦЕНТИМЕТАРА, ОДГАЈИО ЈЕ ЏЕЈМС СТРЕЈТ ИЗ ЕРЛИЈА (САД).

Теодор Рузвелт

ПРЕДСЕДНИК САД (1904-1909) У СЛОБОДНОМ ВРЕМЕНУ РЕДОВНО СЕ БАВИО ТРЧАЊЕМ, АЛИ, ПОШТО СЕ ПЛАШИО ШТА БЕ НА ТО РЕКИ СВЕТ, ЧИНИО ЈЕ ТО ИСКЉУЧИВО НОКУ.

ПТИЦА ЛЕШНИКАРА

ИЗ ЗИМЗЕЛЕНИХ ШУМА СЕВЕРНЕ ХЕМИСОЕРЕ, ПОЗНАТА ЈЕ ПО НАВИЦИ ДА САКУПЉА ХРАНУ. ОД СЕПТЕМБРА ДО НОВЕМБРА ОНА САКУПИ ПРЕКО 30000 ПЛОДОВА ЛЕШНИКА И ТАКО УСПЕ ДА ПРЕЖИВИ ОШТРУ ЗИМУ. ЛЕШНИКАРА ТАЧНО ЗАПАМТИ СВА СВОЈА СПРЕМИШТА ХРАНЕ И ПРОНАЛАЗИ ИХ И ПО НАЈВЕКЕМ СНЕГУ.

У ЈЕДНОЈ ЗГРАДЦ

У ЊУБЕЈНУ (САД) СМЕШТЕН ЈЕ И ХОТЕЛ И ЗАТВОР, А ДИРЕКТОР ХОТЕЛА УЈЕДНО ЈЕ И ТАМНИЧАР.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА

●●● народ је и краљевима давао надимке. Најпознатији су: Карло Глупи (владао од 879 до 929); Луј Лењи (966-987); Карло Неваљали (1332-1387); Фердинанд Непостојани (1345-1383) и Иван Грозни (1530-1584).

●●● У чехословачким школама уместо креде почели су за писање по табли да користе

фломастер познате фирме „Кохинор“, назван „Центрофикс – 1899 Супер“. И табле су промењене: оне су сада беле, а израђене су од стакла, пластичне масе или глеђосане. Трагови овог црног фломастера брзо се суше, а ускоро ће бити пуштени у продају и „разредни“ фломастери у боји.

●●● кад ждребе шетландског понија дође на свет, високо је свега 42 центиметра. Његов „тата“ је много виши – целих 72 цм.

●●● археолошка експедиција коју предводи професор универзитета у Тексасу Адамсон, пронашла је у џунглама североисточне Гватемале, на обали реке Рио Азул, нетакнуту царску гробницу из раног периода историје Маја која је врло мало проучена. Зна се само да је то време великих ратова између различитих царстава и доба процвата математике и астрономије. Пронађен је и глинени суд са специјалним зупцима на поклопцу који се може отворити само ако се зна „шифра“.

●●● највећи доглед на свету произвела је јапанска фирма „Фуџи“. Он не увећшава тако много – 25 пута – али му је зато

јачина светлости изузетно висока јер има објектив пречника 15 центиметара. Овај доглед било би тешко држати у рукама (има 27 кг), тако да се може користити само уз помоћ сталка.

●●● британски хемичари успели су да добију нову врсту пластелина који се од класичног разликује само по томе што се лако раствара у води, а то значи и скида са руку, одеће, телиха.

●●● законодавци у америчкој држави Мисури разматрају предлог закона по коме би лице

које не врати на време књигу позајмљену из библиотеке ишло у – затвор. Тако читалац, који задржи два месеца дуже књигу која кошта 150 долара, може добити пет година затвора плус мора да плати високу новчану казну.

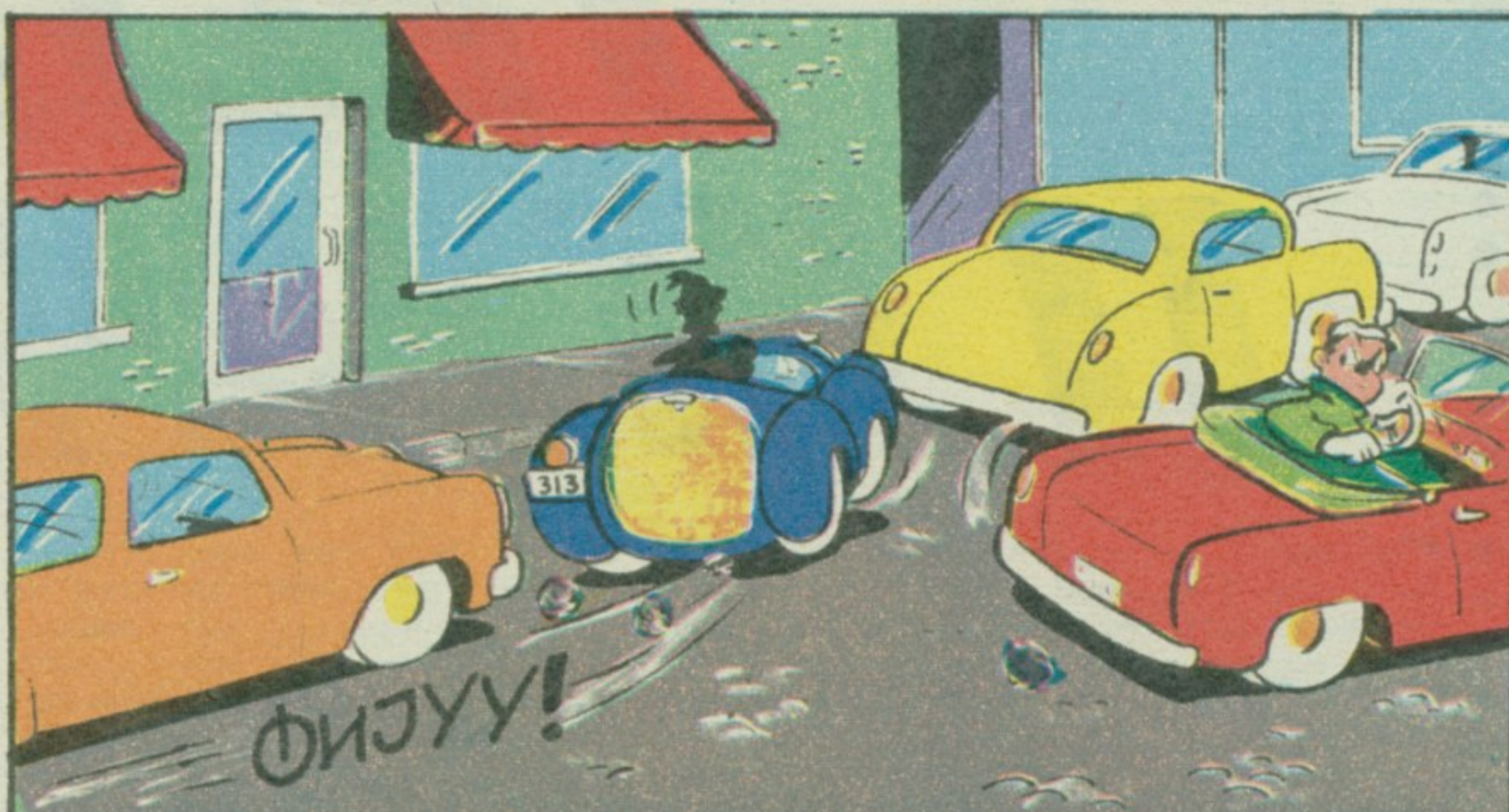
●●● Дрезденски зоолошки врт, један од најбогатијих и најлепших у Европи, прославио је ових дана 125-годишњицу свог

постојања. Иначе, овај врт, који годишње посети преко милион деце и одраслих, настао је од некадашњег сајма домаћих птица који је отворен 1861. године.

ПАЈА ПАТАК

ЗА ФУДБАЛ ТРЕБА 11 ИГРАЧА

У СМІРАЈ ДРУГОГ
СВЕТСКОГ РАТА, 1944.
ГОДИНЕ У ЛОЗАНИ,
ОДРЖАНА ЈЕ ЈЕДИНА
„РАТНА
ОЛИМПИЈАДА“ У
ИСТОРИЈИ СПОРТА.
МАЛА АЛИ ОДАБРАНА
ЈУГОСЛОВЕНСКА
ЕКИПА ОСВОЈИЛА ЈЕ
НЕКОЛИКО МЕДАЉА
И ДАЛЕКО ОД
ОТАЏИНЕ ПЕВАЛА
„ХЕЈ СЛОВЕНИ“

плану. Фудбалски клуб Ју-
гословена је расформи-
ран. Швајцарски олимпиј-
ски комитет, уз помоћ

Обично се говори: док ратови трају, музе и спортисти ћуте. А није увек баш тако. Историја олимпијских игара подсећа да су се Игре одржавале и онда кад се и те како ратовало...

Једна од најнеобичнијих олимпијада у новије време одржана је у Лозани, почетком лета ратне 1944. године, истој оној Лозани где ће се 17. октобра ове године одлучивати и о нашем Београду као домаћину Олимпијских игара 1992. године. На тој „Ратној олимпијади“ учествовали су и југословенски спортисти.

Артур Такач, један од најугледнијих људи у Међународном олимпијском комитету (МОК), уме лепо да прича о томе. Он је тада освојио златне медаље у трчању на 400 и 1.500 метара. Војну каријеру почео је као артиљеријски наредник старе југословенске војске, а завршио као пуковник Југословенске народне армије. Мање га знају као једног од оснивача ФК Партизан. У најновије време о Такачу се радо говори као о „личном саветнику председника МОК-а Хуана Антонија Самара-на“.

Па – како је то онда било 1944. године?

Хајде да играмо

После пада фашистичке Италије, 8. септембра 1943. године, из италијанских логора бежало се на све стране. Артур Такач је побегао у Швајцарску и у Ивердону се нашао са Ју-

гословенима различитих политичких опредељења. Били су ту, Војислав Ђукић, новинар, уредник, главни и одговорни уредник, и директор „Политике“, познати књижевник и хумориста Жак Конфино, оперски певач Јован Глигоријевић, будући познати фудбалски судија Александар Шкорић...

Прво су се опредељивали за Тита или краља. Четворица од петорице, по Такачевом сећању, определили су се за Тита и партизане. И зачас су основали фудбалски клуб. Војислав Ђукић био је „сјајан бек“, Такач је себи наменио место десне полутке, док је крупном Шкорићу најбоље одговарала улога центарфора. Не сећа се данас Такач шта је у том

тиму играо оперски певач Глигоријевић али каже да је играо „сасвим солидно“.

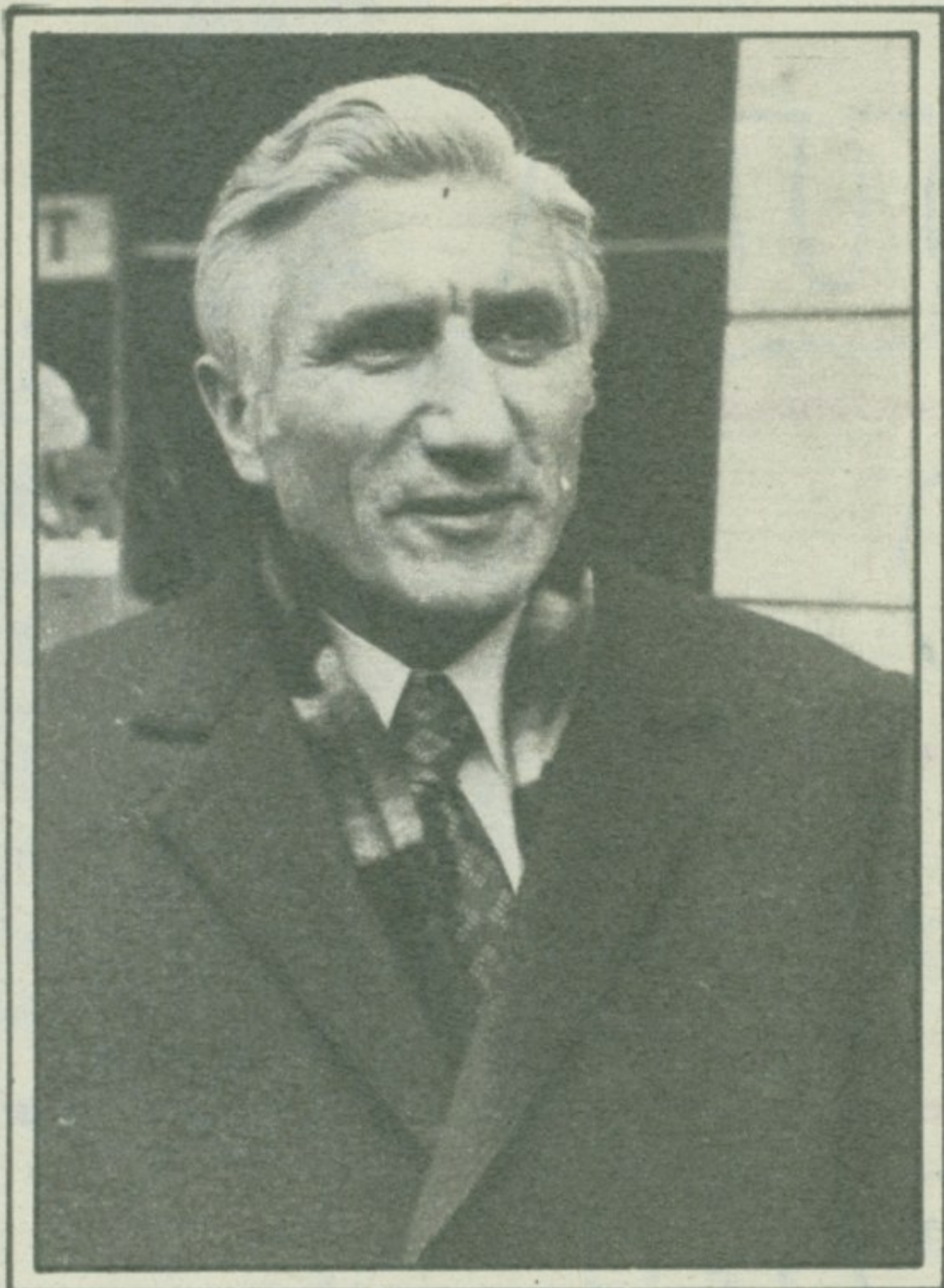
И како то већ у животу бива, кад Југословени, макар и у овим одиста изузетним и необичним околностима, „склепају“ фудбалски тим, кренули су да побеђују све редом: Конкордију из Ивердона са 6:3, Расинг из Лозане са 2:1, Бајерн из истоименог места са 3:1... Такач не пропушта да подсети како су њихови швајцарски фудбалски супарници били сити, а ови наши југосло-

венски фудбалери „логорашки стално гладни, исцрпљени и потпуно без кондиције“.

Артур Такач није у то време био комуниста, али „лево, односно напредно оријентисан“ определио се за Тита и партизане, и тражио је то и од других. Да се скрати: пропао фудбалски тим. За фудбал је потребно најмање једанаест играча, а у Ивердону тада уз Такача, били су још Ђукић, Шкорић, Глигоријевић, Конфино... Можда још неки (Такач може да дода: „И краљеви официри умели су да играју фудбал, и те како!“).

Неутрални Швајцарци нису тада хтели да прихвате ово раздвајање на југословенском политичком

придружили су се „црни логорашки другови“ из Француске, Грчке, Пољске, Белгије, Енглеске, САД... Курс је водио др Франсис Месерли, помагао му је Пол Мартен, некад чувени спортиста данас цењени лекар ортопед.

Артур Такач каже да је тада предложио да се одрже и такмичења.

„Хеј Словени“

Како већ то у ратовима бива, све је морало да се ради по скраћеном поступку. Одлучено је да се логораша надмећу у пет спортских грана: атлетици, кошарци, одбојци, пливању и ватерполу. Свака национална екипа имала је по десет такмичара. На јарбол се свако јутро подизала застава Међународног олимпијског комитета (бела, с пет различито обојених кругова) и певала национална химна.

...У нашем, југословенском случају, следи питање, која: „Боже правде...“ или „Хеј, Словени“?

Такач, уз осмех, говори о тадашњем компромису. Наиме, многи краљеви официри били су сјајни спортисти. И били упорни: да певају „Боже правде...“ а ови други, у ствари „оних 80 одсто“, били су за Тита и Национални комитет, а о химни кад је реч, за „Хеј Словени...“

Такач каже да се, „мно-го тога ломи“ у приликама када се жели потврдити спортски, такмичарски дух. И тако су официри, сјајни спортисти, а све у жељи за такмичењем, прихватили да певају „Хеј, Словени...“ А певање „Боже правде“ оставили за неку другу прилику.

Преостаје још да се каже шта је тада, у Лозани, јуна месеца 1944. године, спортски уједињена а политички сасвим разједињена југословенска спортска екипа, на тим чудесним, готово јединим, ратним олимпијским играма, и постигла.

Артур Такач је победио, како је већ и речено, у тркама на 400 и 1.500 метара. И данас највише цени те две златне олимпијске медаље са једине Ратне олимпијаде у историји олимпијских игара. Бранко Кесер, из Карловца, освојио је такође две златне медаље у пливању на 100 и 200 метара. Александар Шкорић бацао је копље и такође се окитио златном олимпијском медаљом. Михаило Вујовић најдаље је бацио куглу и диск.

Такач, са жаљењем, говори о томе како, у вихору другог светског рата, није сачувао те две златне олимпијске медаље, оне су „прохујале с вихором.“ Код педантних Швајцараца, међутим, остао је документ, Такачев, под насловом „Педагошки прин-

ципи у атлетском тренингу“.

Тај реферат је штампан. То је и једино сведочанство о јединој ратној Олимпијади.

Корисно познанство

Такач је из Швајцарске прешао у Француску, августа 1944. године. Са неким југословенским друговима пришао је групи под занимљивим називом – „Слободни стрелци и партизани Француске“ а која је деловала под окриљем Комунистичке партије Француске. У Сан Тропеу, на југу Француске, упознао је једног 19-годишњег Американца. Овај је пилотирао Дагласом. После неколико „бурбона“ Американца га је, са још неколико Југословена, сад већ и опредељених за Тита и Национални комитет, пребацио „из спорта“ у Ајачо, на Корзици.

Оставио их је на споредној писти. Енглези, под чијом је управом тада била Корзика, ухватили су Такача и другове, покупили им документе, и пребацили их у Бари, са типично енглеским ставом: да после тога више не брину о њима. После Енглеза наше ратне олимпијске победника похапсили су и партизани. Три дана су писали изјаве.

Само је стицај околности хтео да копија оног изјашњавања у Ивердону – за Тита или краља – допре до партизанских обавештајаца у Барију, 1944. године. Копију, тог изјашњавања, Такача, Ђукића, Глигоријевића, Шкорића, Конфина и осталих, на преговоре с Енглезима носио је један од првих дипломата Нове Југославије др Владимир Велебит.

Артуру Такачу речено је 1945. године да, као артиљеријски наредник старе југословенске војске оде у Академију „Ворошилов“ у Москви.

Зацело би Такач тамо и отишао да га није позвао Светозар Вукмановић-Темпо. Тада му је рекао: „Петљао си се око спорта, сад треба да оснујеш ФК Партизан“.

Такач ни сад не говори о томе шта је одговорио Темпу, али се, каже, сећа Темпових речи: „Лако је сад нама за артиљерце, ти и Бранко Шотра треба да оснујете фудбалски клуб“.

За крај, данас на све то Такач каже: „Темпо, тада генерал а ја узнатрковао од артиљеријског наредника старе југословенске војске до поручника Југословенске народне армије“.

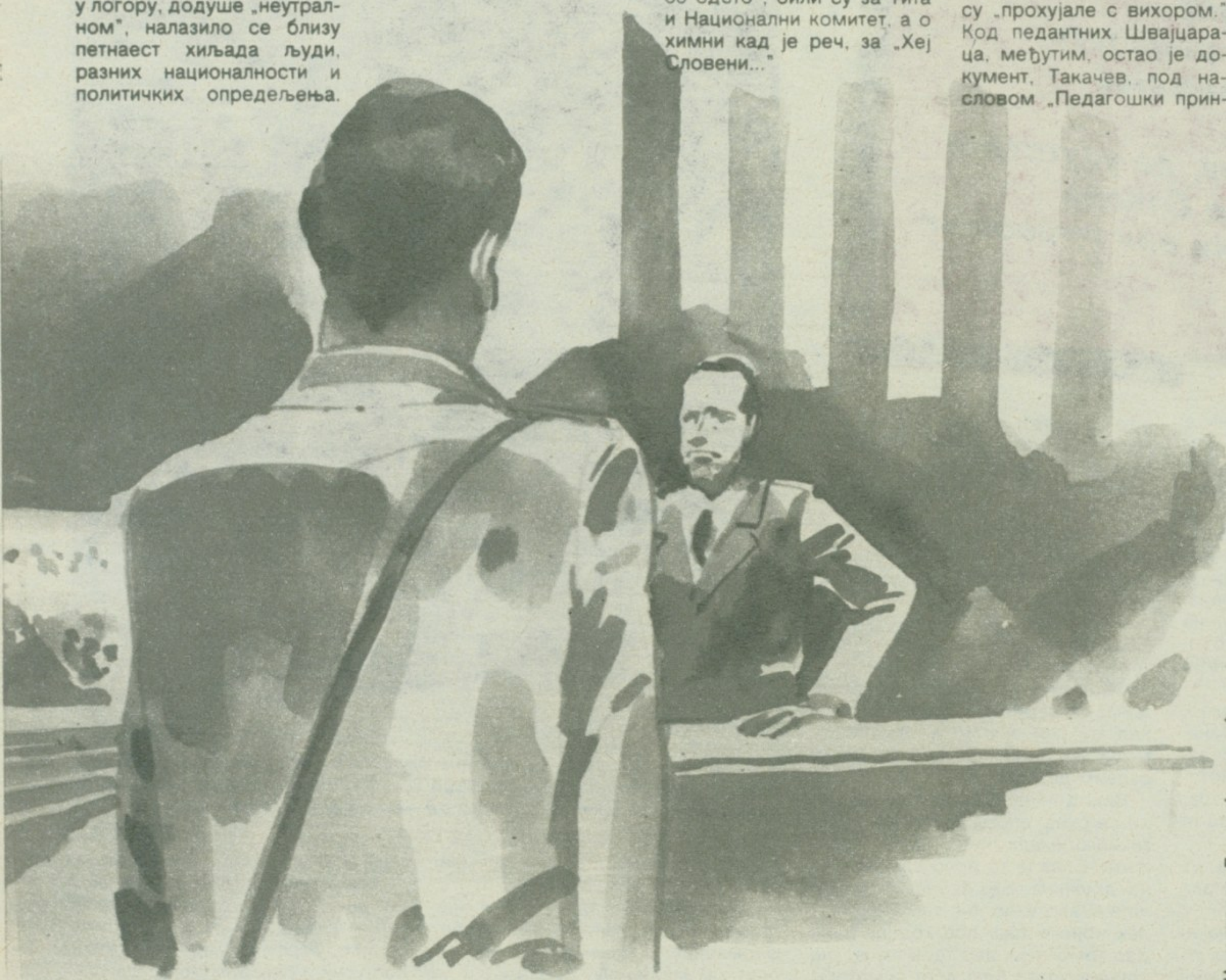
„Разумем“, само сам рекао Темпу.

Славо Стојковић

Црвеног крста и „неких католичких организација“ одлучио је да те 1944. године прослави пола столећа од оснивања модерних Олимпијских игара, уз подсећање на Сорбону 1894. и Пјера де Кубертена.

У то време у Ивердону, у логору, додуше „неутралном“, налазило се близу петнаест хиљада људи, разних националности и политичких опредељења.

Е, управо у славу Кубертена, МОК се прихватио покровитељства (први корак) курсева за наставнике физичке културе. Представницима (у ствари: логорашима) из Југославије,

Илустровао Брана Јовановић

ЛЕКАРИ

И ПЕЧЕЊЕ

ПРЕ СТО

(И ВИШЕ)

ГОДИНА

БОЛНИЦА - МЕСТО ЗА

ИЗБЕГАВАЊЕ

Неки лекари су преписивали
камфор као средство за смирење,
други су тврдили
да је то лек за „узнемирење”.
У ствари, на пацијентима
је било да наму
како се осећају кад га попију

Готово свака кућа
имала је књигу рецепата.
Од оних за прављење
пите од јабука,
мешање сапуна, до упутстава
за олакшавање болова
код реуматизма или гушобоље

Пре само сто година у болнице
су одлазили само они који ни-
су имали другог избора. Слабо
плаћени радници, старци без иког
свог, самохране мајке. Болница је
углавном била место за умирање,
из ње је ретко ко излазио излечен.
А те не тако далеке 1884. године
од педесет милиона Американаца,
готово три четвртине живело је на
селу. Ту углавном и није било бол-
ница. оне су биле везане за веће
градове.

Ако би се неко разболео,
тражио је прво помоћ од укућана,
затим од неког „искусног” суседа,
евентуално бабице, месног апоте-
кара па тек, на крају, од – лекара.
Све је зависило од тога колико је
болест озбиљна.

Прибегавало се рецептима из
„свезнајуће” књиге коју је имала
малтене свака кућа. А у књизи је
било свега и свачега. Упутстава за
прављење колача, пита, разних је-
ла, затим савета како „скувати”

што квалитетнији сапун, па нарав-
но, ту су били и обавезни рецепти
за олакшање болова код реума-
тизма, гушобоље, скидање темпе-
ратуре.

Уколико „кућна савета” не би
помогла, ако би и добро поткова-
ни сусед из лекарске праксе сле-
гао раменима и не би знао шта да-
ље предузети за болесника, уку-
ћани би отишли по савет код апо-
текара.

Фармацеути су били на цени,
њима се веровало. А како и не би
кад су они знали да „смућкају”
медицину која је знала болест и
сасвим да одагна.

Ништа није вредело лекарима
да се буне, апотекари су им прак-
тично отимали потенцијалне паци-
јенте. Била је то врло самоувере-
на дружина. Без трунке размиш-
љања апотекар би замутио исти
лек који је баш претходног дана
дао том и том. Јер тај и тај је, гле
случаја, имао баш исте симптоме

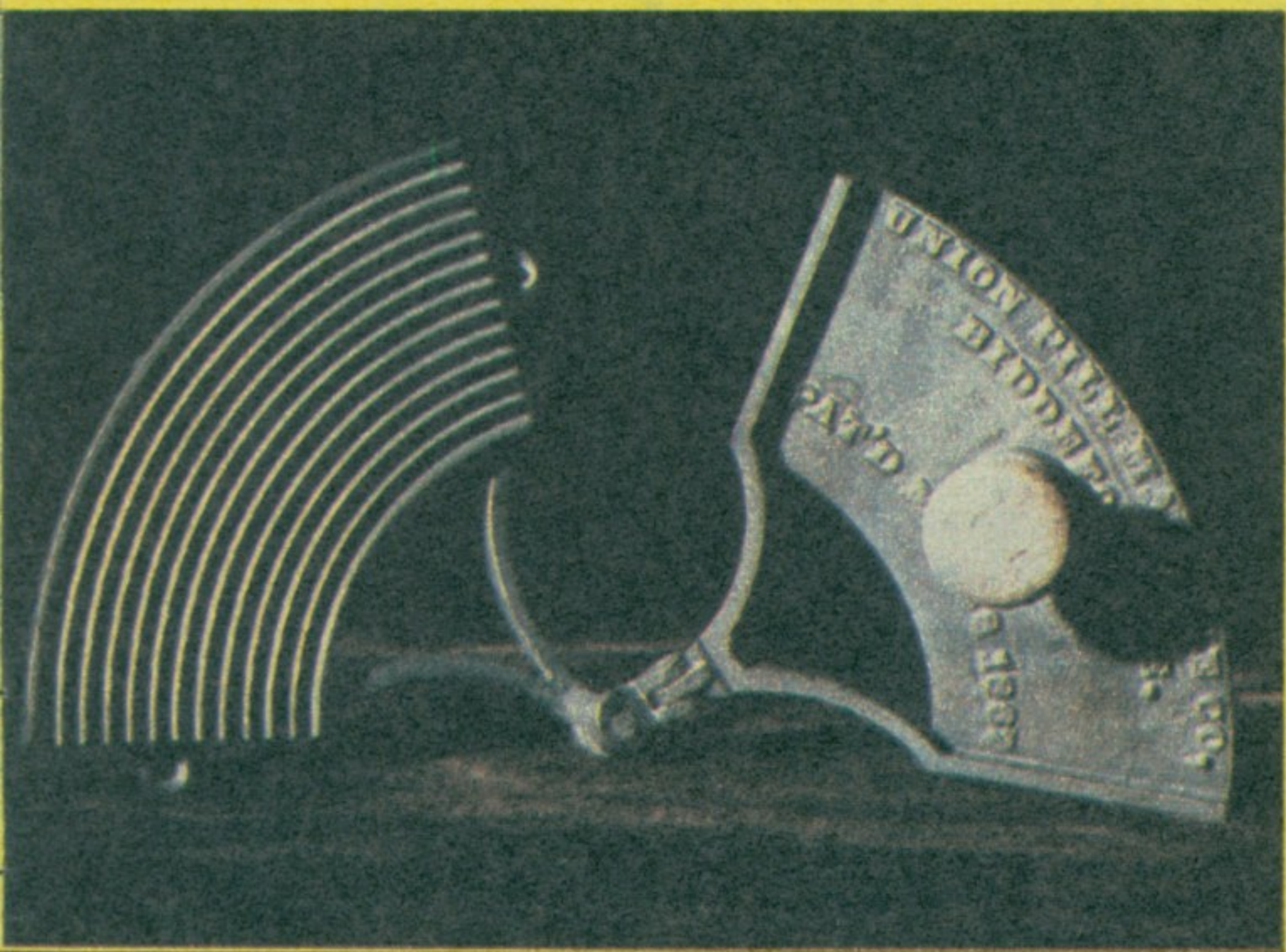

У овом инхалатору су алкохолне паре загревале, на пример, биљку
еукалиптуса, болесник је стављао уста на проширени део, удисао те
лековите паре и тако се лечио од назеба или бронхитиса.

болести као неки други у селу који
се после њега разболео.

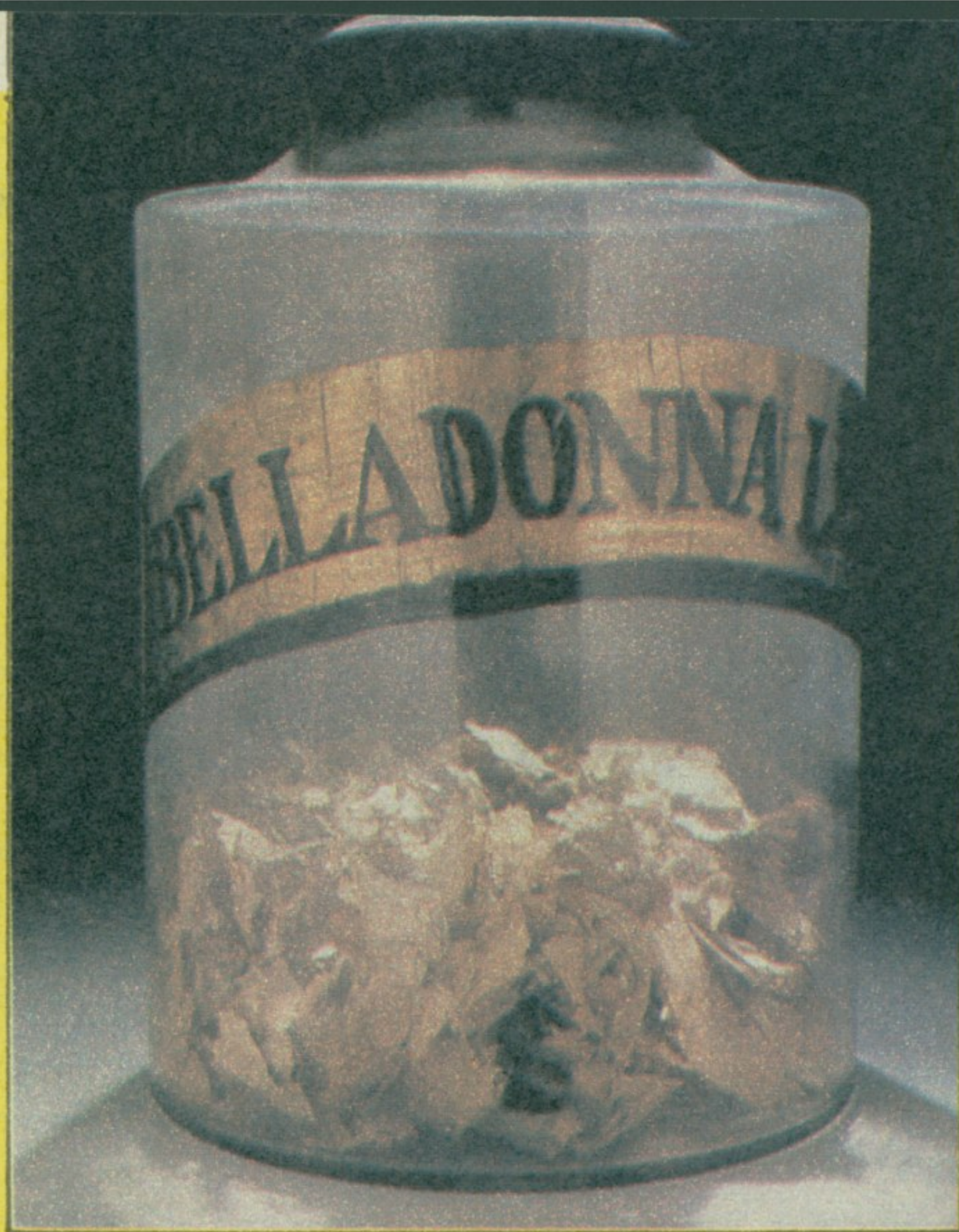
Оног тренутка кад би лекар од-
редио састав неког лека и дао
фармацеуту да га направи, тај ре-
цепт за „медицину” прелазио је у

стално власништво апотекара. У
то време једноставно није посто-
јао закон који би регулисао изда-
вање лекова. Чак су и дроге, као
опијум, морфијум, арсеник, били
доступни и свако је могао да уђе

Ову справу (зар не подсећа на неку модернистичку скулптуру?) некада су користили апотекари да од лековите масе справљају пилуле.

Биљку беладоне (велебиље или атропин) користили су астматичари и „гушобољни“ болесници.

у апотеку и купи оно што је мислио да ће му помоћи. Макар то била и опасна дрога.

Доктори за све

А шта су радили лекари? Углавном су – једва састављали крај с крајем. Само је мали број мушкарца (и понека жена) могао да се похвали да је живео од своје праксе. И то је била шачица одабраних која је лечила богати слој.

Као што је највећи број Американаца везао живот за село тако су и лекари били „девојке за све“. Нису имали своје ординације, њихова „радна места“ биле су куће у које су залазили по позиву. Били су то прави кућни доктори. Лечили су све укућане, послугу, ако је требало и болесну животињу би погледали.

Борили су се за „место под сунцем“. И није им било лако. Тешко би се прочули у неком селу. А кад би им то и пошло за руком, нису од тога много имали у – материјалном смислу. Ретко им се плаћало, а кад би им неко и дао нешто за услугу – било је то већином у намирницама.

Ево „плате“ једног лекара из Минеаполиса године 1880. Добио је жито, дрва за ложење, сат, нешто мало пара. Било му је обезбеђено бесплатно шишање, поткивали су му коња на којем је обилазио пацијенте, те године су му и кућу окречили. И што је најважније, није смео да се буни. Увек је био неки други лекар који би радо ускочио у његов округ.

Као што није постојао закон који би одређивао продају лекова, није било ни регулисаних правила ко може да се сматра доктором. У то време су и најбољи лекари у САД врло мало и времена и новца ула-

гали за своје школовање. Чак и најбољи лекари завршавали су медицинске школе које су трајале највише три године и које су се углавном сводиле на теорију. Практисе у току школовања малтене да није ни било. Ко је озбиљно желео да се позабави учењем, могао је да отпутује у Европу. А мало је било оних који су се „мучили“ око тога.

Највише лекара се школовало од – другог лекара. Ишли су са већ „испеченим“ докторима, гледали како ови „лече“, памтили и убрзо се и сами проглашавали способним за лечење.

Термометар – сасвим бескорисна справа

Лекари су живели са својим пацијентима у истом селу, виђали су их свакодневно, знали су готово све о њима. Лекар није био особа у данашњем смислу те речи – неко непознат на кога се чека у реду, у загушљивој чекаоници, по сат, два, три. Он је долазио код болесника и усред ноћи кад је требало, за њега није било одређеног радног времена.

Мора се признати да лекарима није било нимало лако. Пошто нису располагали рендгенским апаратом, електрокардиограмом ни осталим савременим помагалима, ослањали су се искључиво на искуства и на питања стила „Да ли пацијент има врућуцу, какав му је језик, јесу ли му очи црвене, колики му је пулс?“

Лако је било са одраслим особама, с децом знатно теже. Малишани су тешко објашњавали своје симптоме, нису баш били од велике помоћи „чика докторима“.

Додуше, треба нагласити да су се лекари „старог кова“ тешко и

привикавали на помагала која су полако улазила у употребу. Ето, на пример, стетоскоп. Он се појавио већ у првој четвртини прошлог века. Доктори, који нису били вични руковању овом „чудном“ справом, одбијали су је као потпуно бескорисну.

Те 1884. већ се знало и за термометар. Али, „мераач температуре“ више је био ствар за дивљење него за свакодневни рад с болесницима. Ти први термометри су били прилично скупи, превелики и, што је најважније, и они су били скоро непотребни. Шта је једном искусном лекару требало да се оптерећује и термометром мери неком пацијенту температуру кад је он и додиром руке на челу већ знао да ли нека особа има врућуцу или не.

Тадашњи лекари, а то је било важно, добро су познавали психологију својих пацијената. Долазили су увек „наоружани“ разним лековима. Некад су то заиста били лекови, а некад шећерне коцке у форми пилула. Важно је било да сваки болесник добије „медицину“, у излечењу је врло важна и сугестија – „попићу лек који ми је мој доктор дао, то ће ми сигурно помоћи“.

Аспирин се користио, додуше не под тим називом, опијум је умањивао болове, кинин је спречавао маларију. Полако се уводила вакцинација против великих богиња. У операционе сале „улазила“ је анестезија само још није било решено питање губитка крви и – инфекција после операције.

Ни поред новина које су из године у годину улазиле на велика врата у медицинску праксу, није било могуће убедити човека да ће му бити боље да оде у болницу. Зар да лежи у кревету окружен

потпуним странцима кад му је боље у кући где је окружен породицом?

Старе болести умиру, нове се рађају

Ситуација се брзо мењала. Док је 1873. у читавој Америци било укупно 173 болнице, 1889. тај број је скочио на 700, а већ почетком века болнице су биле нормална ствар и по мањим местима.

Није чудно да је пре сто година просечан људски век у САД био око четрдесет година. Нешто мало више од половине у односу на данашњи.

Поред болести које и данас муче људе као реуматизам или срчане тегобе, биле су раширене и болести које су долазиле у епидемијама. Тако је 1878. десет недеља владала епидемија жуте грознице у Мемфису. Око 25 хиљада је успело да побегне из града, од оних који су остали умрло је преко четири хиљаде белаца, хиљаду црнаца. Било је дана кад је умирало по 200 људи на дан.

Ипак, најраширенија болест међу одраслима била је туберкулоза. На пут овој тада опакој болести стаће немачки бактериолог Роберт Кох који је 1882. открио бацил туберкулозе. У току следеће две године заустављена је најсмртоноснија болест прошлог века.

„Старе“ болести су заустављене, „нове“ су освајале. Када је пре сто година у једној бостонској медицинској школи организовано такмичење с темом „могућност излечења рака“, није нико добио награду.

В. Софреновић

КО ЈЕ ПРВИ „УЗЈАХАО” „ВЕСПУ”

ИВАНОВО „СРЦЕ НА ДВА ТО

Бранко Вукајловић и госпођица Мара 1941. на „моторчету”.

Натпис који смо пре неколико бројева објавили у „Забавнику” о 40. рођендану најчувенијег италијанског двоточкаша „веспе”, подстакао је једног старог Београђанина да нам се јави и оспори оригиналност популарног возила. Да подсетимо, непосредно после другог светског рата индустријалац из Понтедере у Италији Енрико Пијађо замолио је свог сарадника, инжењера Корадина Д'Асканија, да осмисли возило на два точка које неће личити на мотоцикл, а моћи ће да послужи као достојно превозно средство за оне који нису могли да купе аутомобил. Тако је крајем 1945. створен први послератни симбол економског узлета: „веспа” је рекламирана под паролом „један мотор, два точка, два срца” и убрзо уистину и освојила срца нових возача широм света.

Иван Радојчић из Београда, последњих двадесетак година на раду у СР Немачкој, каже да су Италијани ископирали његово „моторче”, које је он направио још 1941. године.

Ништа не тврди, само каже да је сасвим могуће, а ево и зашто.

Моторчетом у бег

Тек што је завршио занат, Иван Радојчић се почетком рата запослио као трговачки помоћник и механичар у радњи која се налазила не месту данашње „Електротехне” у Улици Моше Пијађе 11. Обожавао је моторе и још као дечак покушавао да од обичног тротинета направи нешто што би личило на озбиљније возило. Сада, пошто се запослио, и то још у радњи за мотоцикле, пружио се за то права прилика. Осим страсти ка моторима, имао је још једну идеју у глави: да што пре може да побегне из центра града за време честих узбуна прве ратне године у главном граду.

Иван Радојчић нема више скице свог мотора које је и он уредно цртао, као што је то сачувано у архивама произвођача „веспе” Енрика Пијађа. Али пут до „моторчета” био је врло сличан. У продавници „СКФ” за резервне дело-

ве, која се тада налазила у улици Мајке Јевросиме, прво су набављени задњи точкови од авиона „цесне”, а затим је, како се сећа, мотор од мотоцикла „циндал” купио од неког Богољуба. Рам мотоцикла, потпуно исти као код „веспе”, направио је уз помоћ Миодрага Пантелића, који је тада имао радионицу у Брегалничкој улици и сав потребан алат.

Сличност је готово невероватна: широка табла за ноге и кочница која се налази доле. Мотор позади испод седишта. Једино што мењач није био на ручици него мало ниже и што није имао амортизере, јер није имао од чега да их направи. Иваново „моторче” развијало је брзину од чак 100 километара на час (више од „веспе”) јер је мотор био од 250 кубика и трошио 3-4 литре бензина на 100 километара (кад би успели да га набаве).

Зато су пред радњом у којој је Радојчић радио другови чекали на ред да се провозају један круг. Многи су тада и научили да возе. На старој слици коју видите је један од Иванових другова, Бранко Вукајловић, са госпођицом Маром, пред полазак на излет у околину Београда. Били су то тада момци од 18 – 19 година и лако је замислити шта је у ратној оскудици значила оваква једна вожња. Касније су мно-

**ЈЕДАН БЕОГРАЂАНИН
ПРУЖИО НАМ ЈЕ
НЕДАВНО
ФОТОГРАФИЈУ ИЗ
1941. ГОДИНЕ НА
КОЈОЈ СЕ ЊЕГОВ
ДРУГ ШЕПУРИ НА
МОТОЦИКЛУ КОЈИ ЈЕ
ГОТОВО ИДЕНТИЧАН
„ВЕСПИ”. САМО ШТО
ГА ИВАН РАДОЈЧИЋ
НИЈЕ ПАТЕНТИРАО...**

ги од тих момака, међу њима и Иван Радојчић и Бранко Вукајловић са слике, заједно отишли на Сремски фронт. Њих двојица имали су среће да се оданде и врате, живи и здрави.

Оде у старо гвожђе

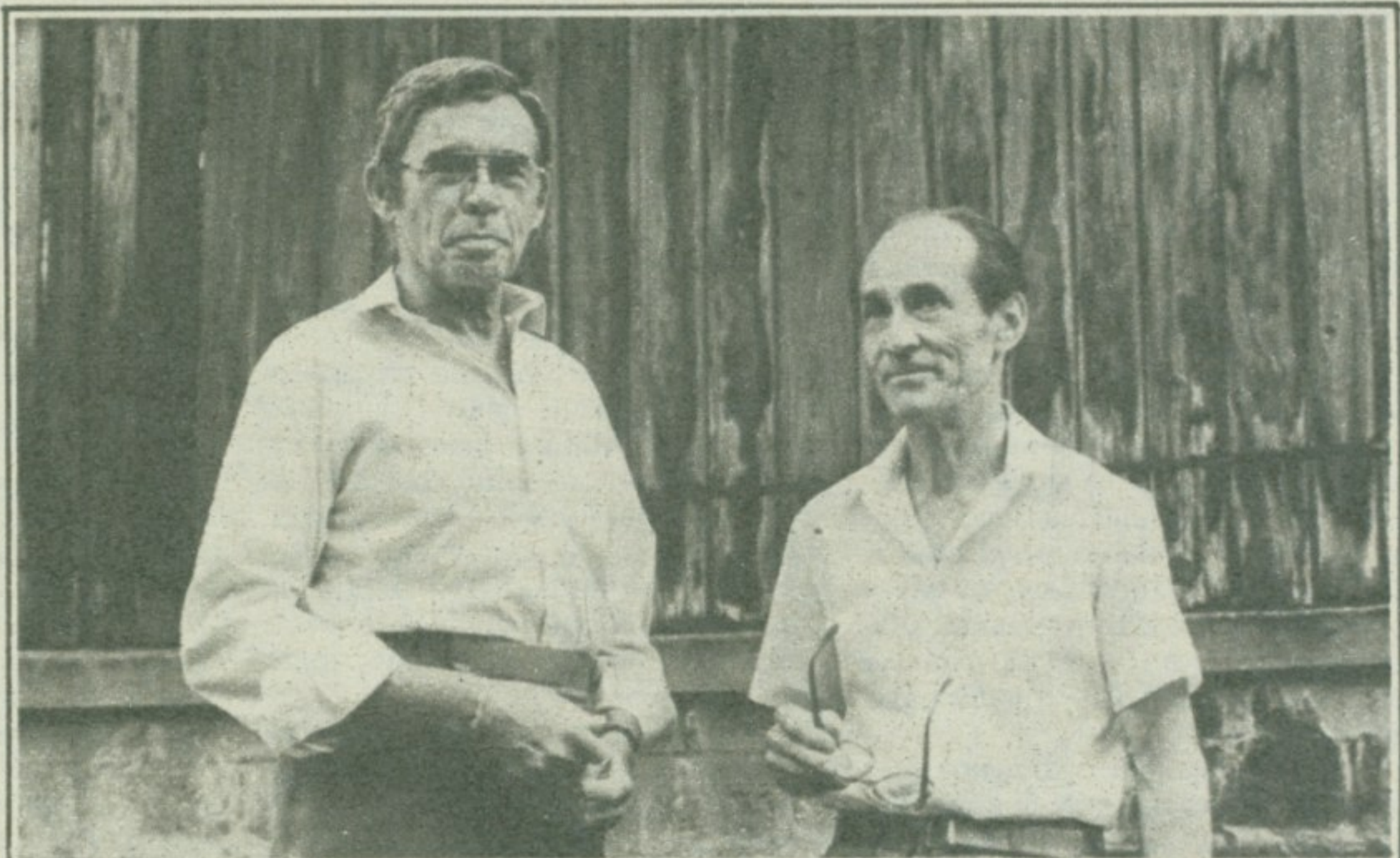
Међутим, „моторче” није било дугог века. Умало своме проналазачу није дошло главе. „Узјахао” га је 1941, дакле пет година пре него Италијани своју „веспу”, али му је 30. мај 1942. добро остао у сећању. Тог дана је јурећи на свом мотоциклу на раскрсници Југ Богданове и Гаврила Принципа улетео у аутомобил председника

општине Ивана Милићевића и мало је недостајало да том приликом остане без ноге. Доктор Живорад Бумбаширевић, који и данас успешно лечи своје пацијенте, пришио му је готово потпуно одсечено стопало, тако да после није осећао никакве последице. Али, зато је „моторче” морало у старо гвожђе. Исте године, септембра месеца, Радојчић га је продао трговцу Петру Величковићу.

Није никаква реткост да двојици људи у два различита краја света падне иста идеја на памет, па се то могло десити и Ивану Радојчићу и Корадину Д'Асканију, јер је сличност између „веспе” и „моторчета” готово невероватна, уз напомену да је овај други прављен 1941, уз много скромније могућности. Али...

– И Немци и Италијани – сећа се Радојчић – имали су обичај да за време рата у окупираном граду фотографишу све и свашта. Мени се несрећа, када сам мотором ударио у аутомобил председника општине, догодила баш испред тадашње италијанске команде и није искључено да су и мој мотоцикл снимили и касније искористили као идеју за „веспу”.

Било како било, самом Радојчићу у том тренутку није ни на крај памети било да сачува скице, да поку-

Иван Радојчић (десно) и Бранко Вукајловић и данас се радо сећају доживљаја из младости.

ЧКА'

ша да направи поново исти мотор. Дошло је служење војске и ратовање, а онда да се у послератном периоду обезбеди живот за незапослену жену и касније и децу. Страст ка моторима није напустила Ивана Радојчића ни пошто се под тако узбудљивим околностима растао од свог првенца. После рата успео је да дође до правог великог мотора и да са њим дуго вози трке по целој Југославији. Да би то могао да ради, а и да се издржава, прикупљао је делове и каросерије напуштених старих камиона и од неколико њих склапао један који је био употребљив. Постао је приватни аутопревозник, а неколико тако састављених камиона је и продао.

Моја „веспа“ има 45 година

Сналазио се тако до 1963. године када је решио да оде у Западну Немачку и запосли се, прво у пекари „Конзум“, где је радио петнаест година, а затим у „Роледеру“ у Штутгарту, где ће за још годину-две да дочека и пензију и врати се у Београд.

У тренутку када се у „Забавнику“ појавио напис о „веси“, Иван Радојчић је проводио последњи дан годишњег одмора у родном граду и припремао се за повратак не посао у Немачку. Јавио нам се да исприча ову занимљиву причу, а можда и зажали да пропуштеном приликом да уместо „Пијаћо“, на овим симпатичним и популарним двоточкашима стоји „Радојчић“ или „моторче“, како су га једноставно звали. Ипак, остале су успомене. Наш саговорник се са невероватном прецизношћу сећа имена, места, догађаја. Чак смо га и затекли у друштву са Бранком Вукајловићем, другаром из младости (на слици на мотору). У журби око паковања и припремања за пут није успео да нађе своју слику из истог периода, али Иван Радојчић је ипак возио „веспу“ пре Италијана. Његова би ове године прославила 45. рођендан.

М. Шибалић
Снимио
Имре Сабо

КЊИЖЕВНА НАГРАДА „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

Књижевна награда „Политикин забавник“ додељује се већ седам година делима намењеним деци и омладини. Постала је значајно литерарно признање и из године у годину око себе окупља све већи број аутора и издавача. Неколико дела, награђених овом наградом, побрало је и друга књижевна признања.

Награда се додељује за роман, збирку приповедака, збирку поезије, путопис или драму.

Право учешћа на конкурс за награду имају сви грађани СФРЈ чија су дела штампана на једном од језика народа и народности наше земље а први пут су објављена у времену од 1. јануара до 31. децембра 1986. године.

Дела могу пријављивати издавачи, друштвено-политичке организације, стручна удружења, групе грађана и појединци уз обавезу да за седам чланова жирија редакцији доставе седам примерака предложеног дела.

Награда се додељује делу које представља значајан допринос југословенском литерарном стваралаштву а одликује се естетском вредношћу, оригиналношћу и хуманистичком оријентацијом.

Жири „Забавникове“ књижевне награде је састављен од угледних критичара, књижевника и друштвено-политичких радника.

Поред одлуке о награди жири сваке године издваја и десет дела која су ушла у најужи избор за награду. Од ове године ових десет дела ће ићи под називом „ЗАБАВНИКОВИХ ДЕСЕТ НАЈБОЉИХ У 1986“. Жири ће такође прогласити и најбољег издавача за протеклу годину.

„Забавникова“ награда је недељива и додељује се у износу просечног личног дохотка у СРС за текућу годину.

Награда се уручује 25. јануара – на Дан „Политике“.

Рок за пријаву дела је 30. новембар изузетно 31. децембар за дела која буду штампана до краја 1986. године.

Пријаве се достављају на адресу: „Политикин забавник“, Македонска 29, поштански фах 124, 11001 Београд са назнаком: „За књижевну награду“.

ОБАВЕШТЕЊЕ ПРЕДЛАГАЧИМА

Већ низ година редакцији „Политикиног забавника“ предлагачи постављају исто питање: „Зашто СЕДАМ примерака?“

Наш одговор је: Због тога што жири броји седам чланова од којих је један из СР Словеније, један из Хрватске, један из Босне и Херцеговине, један из Црне Горе, један из Македоније, један из Војводине или Косова, и један из редакције „Политикиног забавника“. То је разлог што тражимо седам примерака.

У исто време молимо предлагаче да нам дела достављају на време јер и жири ће потпуније моћи да сагледа свако дело ако се сви предлози не групишу у тридесетак дана пред закључење конкурса.

Књижевну награду „Политикин забавник“ до сада су добили: 1979. – Гроздана Олујић за „Седефну ружу и друге бајке“, „Младост“ Загреб и Енес Кишевић за „Мачка у траперицама“, „Школска књига“ Загреб; 1980. – Анто Станичић за „Галебово гнездо“, београдски „Нолит“; 1981. – Љубиша Ђокић за „Позоришне бајке“, „Вук Караџић“ Београд; 1982. – Јожа Хорват за „Операцију стонога“, „Младост“ Загреб; 1983. – Милован Витезовић за „Шешир професора Косте Вујића“, „Вук Караџић“ Београд; 1984. – Павао Павличић за „Тројицу у Трњу“, „Младост“ Загреб и 1985. – Градимир Стојковић за „Хајдука у Београду“, „Вук Караџић“ Београд.

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

Веровало се да се све зна из живота и рада чувених писаца Вилхелма и Јакоба Грима – „Гримо-ве бајке“ се сматрају најчитанијим на свету. Ко данас не зна још за Пепељугу, Снежану и друге ликове који су развијали машту неколико генерација читалаца. Па ипак, сада немачке породице почињу да детаљно претражују таване својих кућа и пажљиво разгледају свако пожутело парче хартије нарочито ако је исписано ситним словима и адресовано, почетком прошлог века, тадашњим малим девојчицама, а потписано руком Вилхелма Грима.

Једно такво писмо он је упутио девојци која се звала Мили још далеке 1816. године. То писмо почиње овако: „Драга Мили, иако нас велика даљина раздваја, два људска срца се могу срести. Ми се никада нисмо видели, али ја много тога осећам за тебе, и знам да ћеш бити задовољна ако ти испричам једну причу“.

Писмо и прича, све заједно написано на четири странице, угледало је, после више од века и по, светлост дана у Сједињеним Америчким Државама. Сама Мили је умрла, а да није знала колику вредност поседује међу својим стварима. То нису знали ни њени наследници све до 1974. године, када су понудили рукопис једној западнонемачкој агенцији за продају старина. Тада је наишао један њујоршки књижевник, стручњак за чувене рукописе и ретке књиге и понудио је на аукцији 7.000 долара. Затим је до тад неоткривену Гримову бајку уписао у свој каталог, нудећи је за продају. Али, тражио је 21.000 долара, па се није нашао купац. Тако је бајка стајала још низ година у сефу једне банке у Њујорку, а и сам власник ју је временом заборавио.

Почетком 1983. године, један други специјалиста књижевник из Њујорка је одлучио да направи каталог старих књига за децу и сетио се необјављене Гримове бајке из каталога свог колеге. Затражио је од њега дозволу да је уврсти и у свој каталог. Власник рукописа је пристао. Тако је познати књижевник Џастин Шилер уписао бајку у свој каталог између две стотине других књига за децу, рукописа и оригиналних илустрација од којих су неке због своје старости биле веома ретке и скупе.

Тиме је поново скренута пажња на Гримово изгубљено дело. Нашао се један амерички издавач који

НАЈКУПЉА БАЈКА НА СВЕТУ

ЧИЈКА ГРИМ МАЛОЈ МИЛИ...

У НЕМАЧКОЈ СЕ
ПРЕТРАЖУЈУ ТАВАНИ,
ЈЕР ЈЕ ЈЕДАН ОД
БРАЋЕ ГРИМ НЕКАДА
ИМАО ОБИЧАЈ ДА
НЕПОЗНАТОЈ ДЕЦИ
ШАЉЕ СВОЈЕ ПРИЧЕ

је одмах купио бајку за 45.000 долара. То је највиша цена плаћена за једну једину бајку за децу. Да су наследници знали праву вредност, вероватно не би тако лако и релативно јевтино препустили оној агенцији даљу судбину свог наследства. Бајка је коначно објављена 1985. године и придодата је збирци од 210 Гримових бајки.

С обзиром да је ову последњу Вилхелм Грим написао непознатој девојци, то је пробудило наду код других да је можда још некој послао слично писмо, мада није утврђено зашто је баш Мили писао и одакле му њена адреса. А сама бајка је заснована на старој легенди познатој као „Свети Жозеф у шумама“ али је много дужа и поетичнија. Почиње наравно са „Била једном једна...“ и описује како је једну девојчицу њена мајка послала у шуме да би је склонила од опасности јер је рат управо био на помолу. Девојчицу је водио њен анђео чувар и тако је стигла до колибе у којој је живео старац. Он јој је понудио гостопримство и храну, а она га је у знак захвалности служила и радила по кући три дана и три ноћи. Преведено на језик стварности, радило се о тридесет година. Када је најзад пустио девојчицу да оде, старац јој је открио да је он Свети Жозеф. Поклонио јој је ружин пупољак рекавши да ће се она вратити код њега онда када ружа буде у пуном цвету.

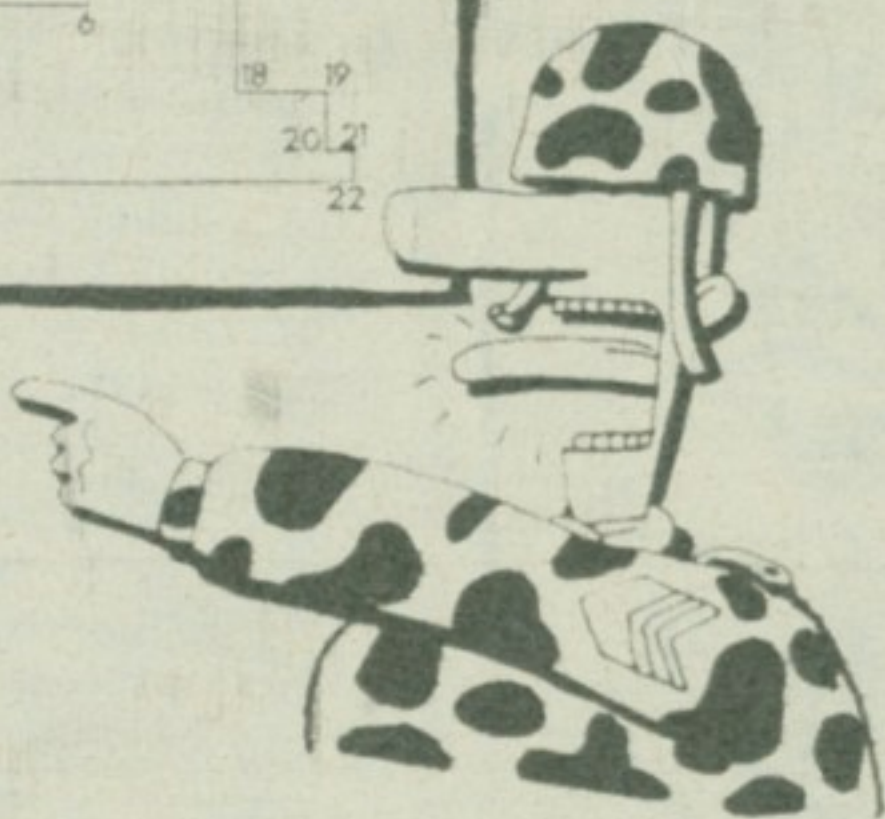
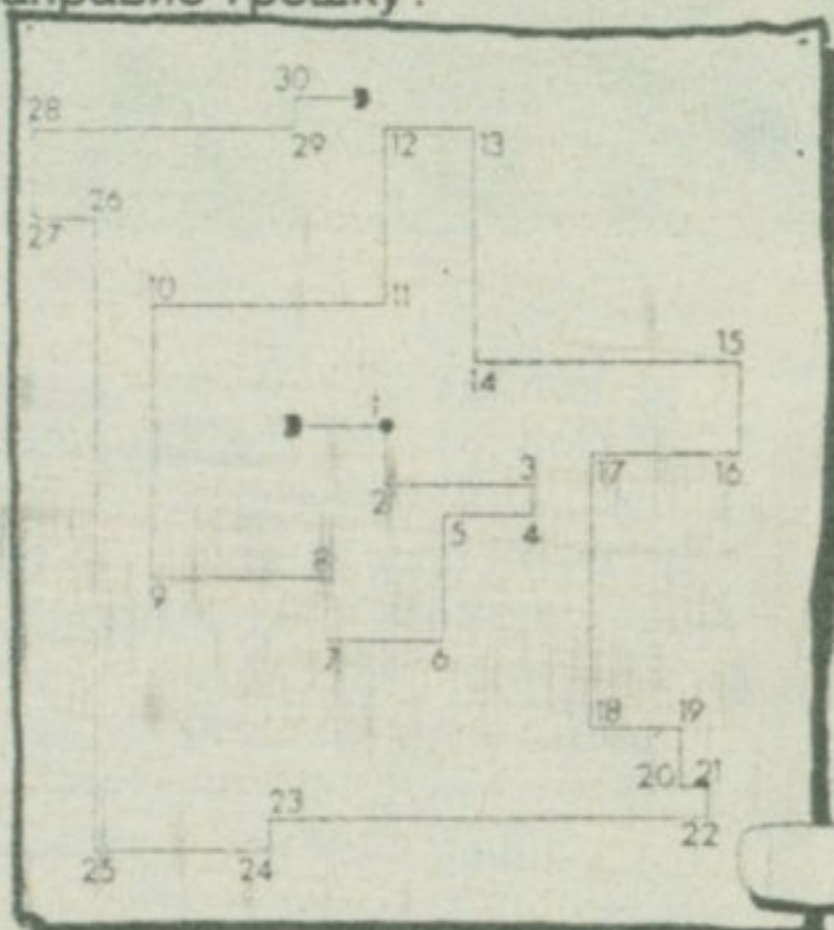
Девојчица је затим кренула да тражи своју мајку, која је у међувремену постала старица. Остала је у животу јер је држала на да да ће једног дана видети своје дете. Бајка се завршава тако што су се њих две загрлиле срећне, причале весело током вечери и затим отишле да спавају. Ујутро су их пронашли мртве а између њих је на кревету била расцветана ружа.

Љ. Шешеринац

Марш

Један прилично незгодан мајор заповедио је нареднику да проведе чету војника кроз двориште касарне, држећи се задатих упутстава. После извршеног задатка мајор, који је посматрао кретање чете, оштро је замерио нареднику што је направио једну грешку. Посматрајући учртану трасу коју је чета прешла, можете ли да кажете какве је то инструкције мајор дао и где је наредник направио грешку?

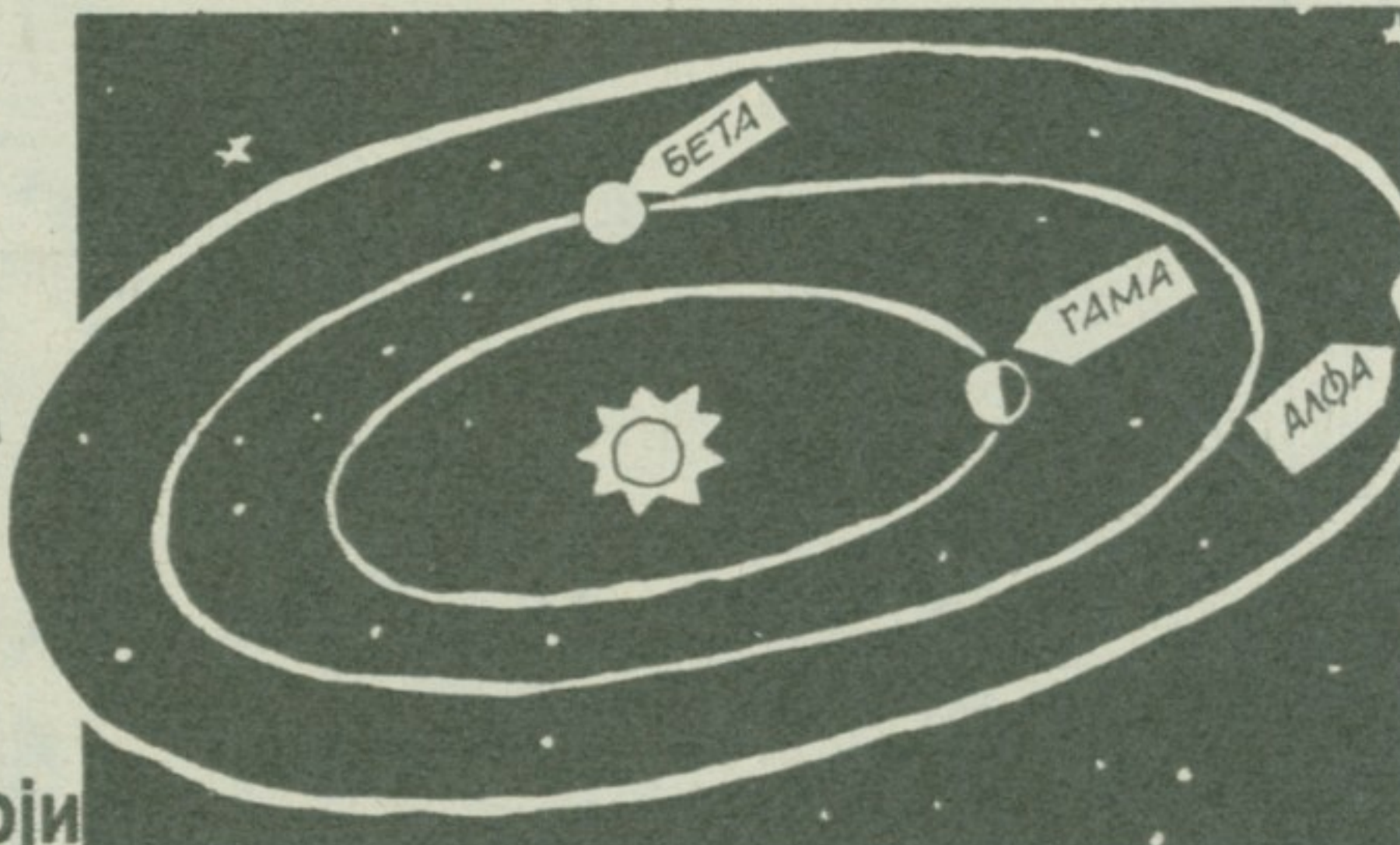
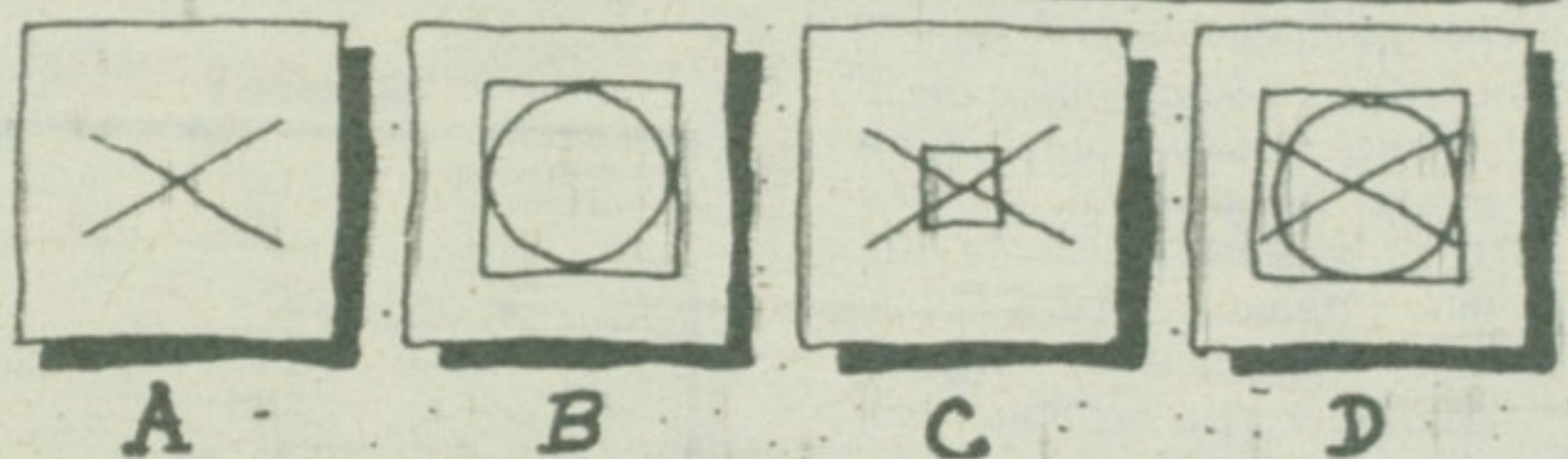
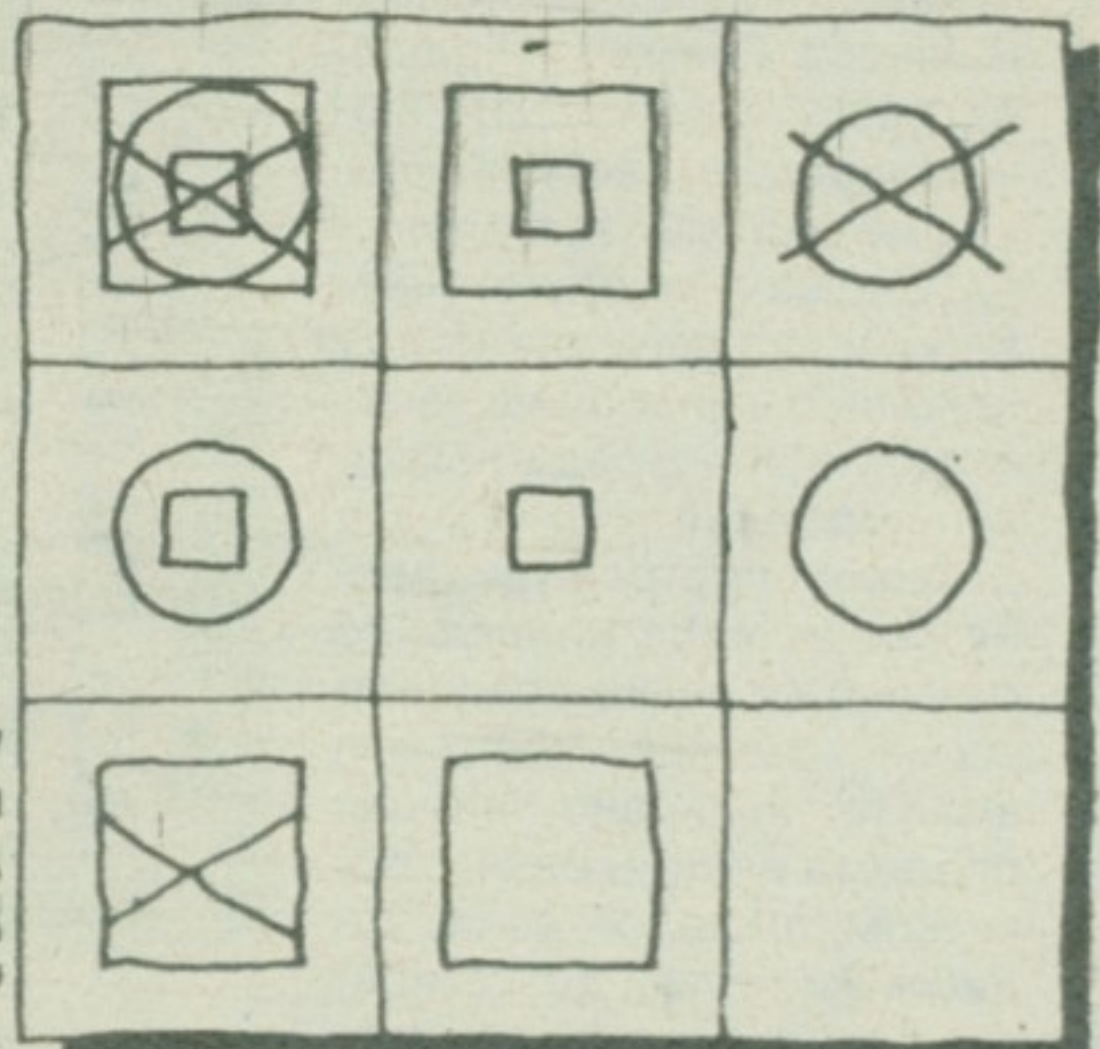
(Одговор: наређење је било да се маршира по систему десно, лево, десно итд. На тај начин 18 - од 18 до 19 - требао је да се скрене десно а не лево.)

Соларни систем

У једном забитом делу васионе откривен је соларни систем који је на слици шематски приказан. Око Сунца окрећу се по својим орбитама, у правцу казаљке на сату, планете Алфа, Бета и Гама. Алфи је потребно 90 година да обиђе целу путању, Бети 60 година, а Гама то чини за свега 5 година. Ако претпоставимо да се планете налазе у положајима како је нацртано: Алфа и Гама су у линији са Сунцем, а Бета за четвртину орбите изнад те линије, колико ће проћи времена да би се све планете поређале у исту линију.

Недостаје...

Употпуните фигуру бирајући за доњи десни угао један од предлога А, Б, Ц, Д онако како би то било логично.

(Одговор: Б - елементи који припадају првима двама колонама по хоризонталној или вертикалној линији се елиминисају. Елементи који преостају виде се у трећој колони.)

Испод сунцобрана

Испод сваког од много сунцобрана у једном малом приморском месту налази се 6 купача у 6 различитих кабина. Бројеви тих кабина исписани су на горњој површини платна сунцобрана тако да се власник кабине може од-

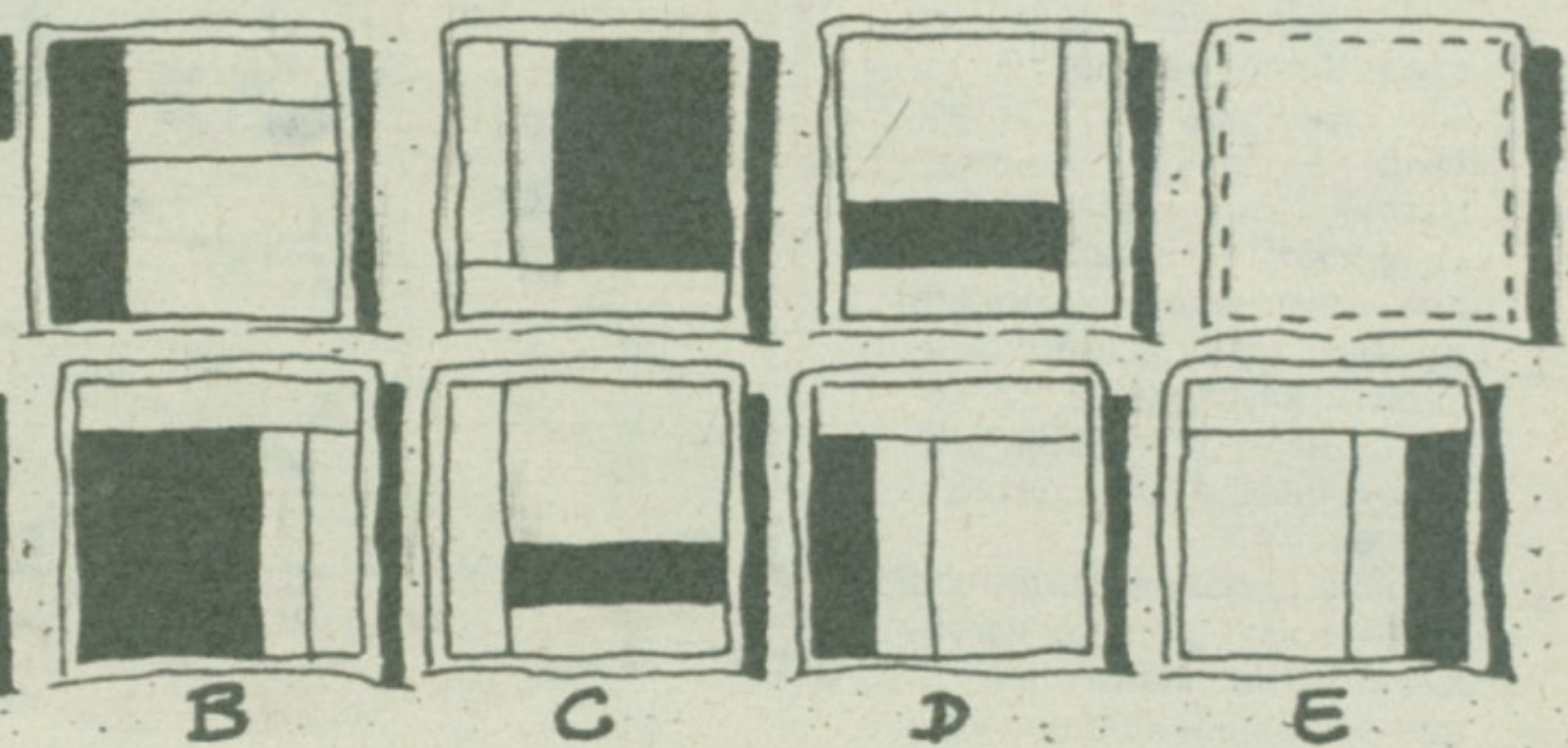
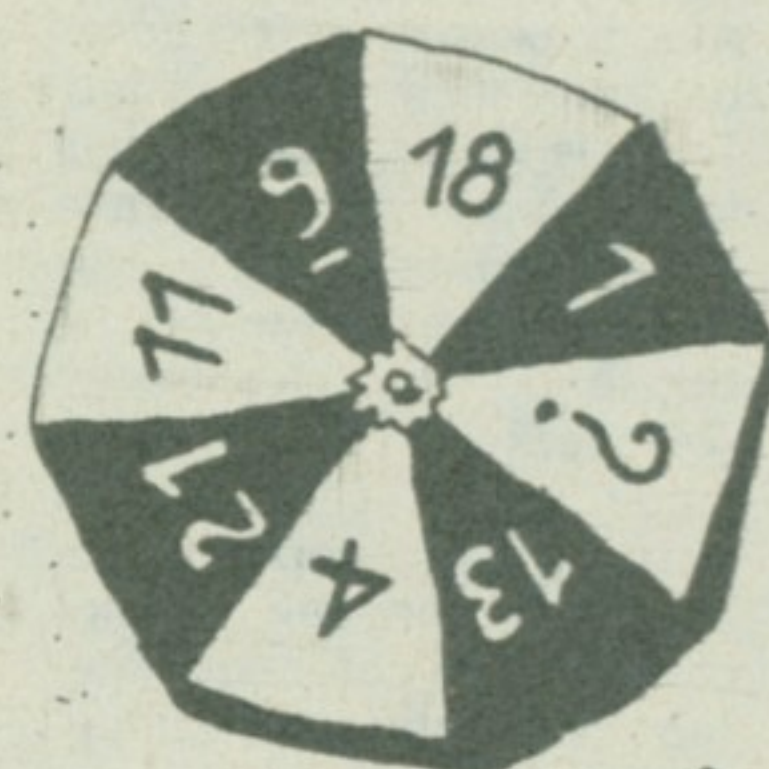
Троугао у боји

Који је најмањи број различитих боја потребан да би се овај троугао тако обојио да се углови или стране исто обојених троуглова не додирују?

Необични квадрати

Изаберите између предложених фигура, означених са А, Б, Ц, Д, Е, ону која би логично требало да уследи у горњем низу.

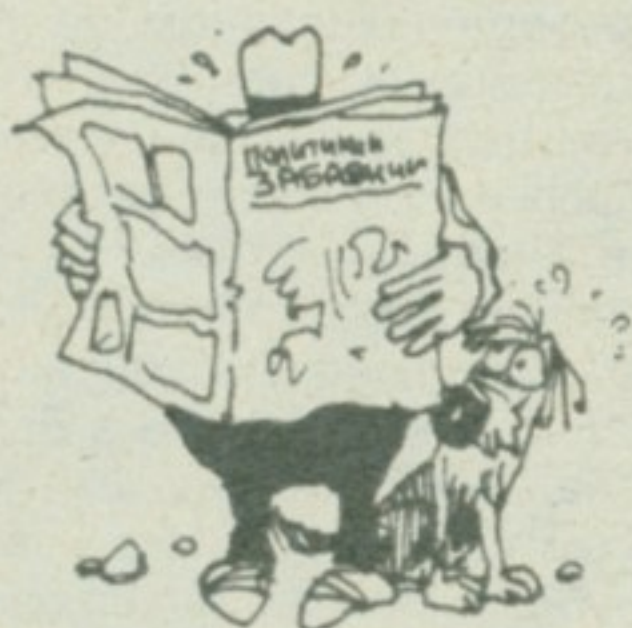
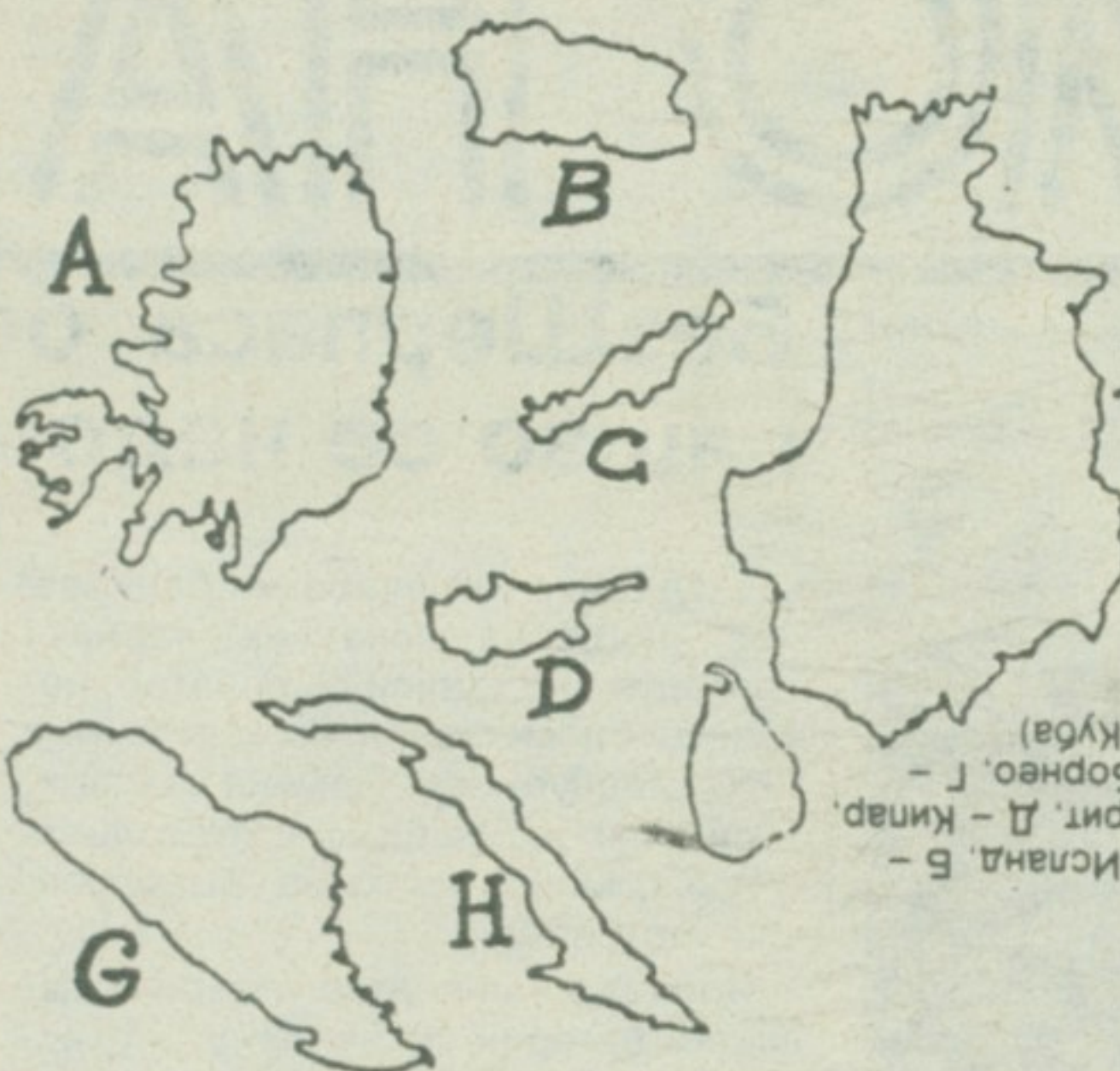

(Одговор: Е - Ротација за 90 у смеру супротном од кретања ка заљке на сату и бојење једног од 4 сектора, редом: дугачак појас, широки појас, кратак централни појас, кратак спољни појас.)

Мистериозна острва

Цело лето сте сањарили да одете на неко од егзотичних острва и дуго проучавали атлас света. Ево 8 таквих острва из маште, представљених у различитим размерама. Можете ли да их препознате?

(Одговор: А - Исланд, Б - Сједињене Америчке Државе, В - Јава, Г - Грениланд, Д - Грениланд, Е - Јава, Ф - Борнео, Г - Мадагаскар, Х - Куба)

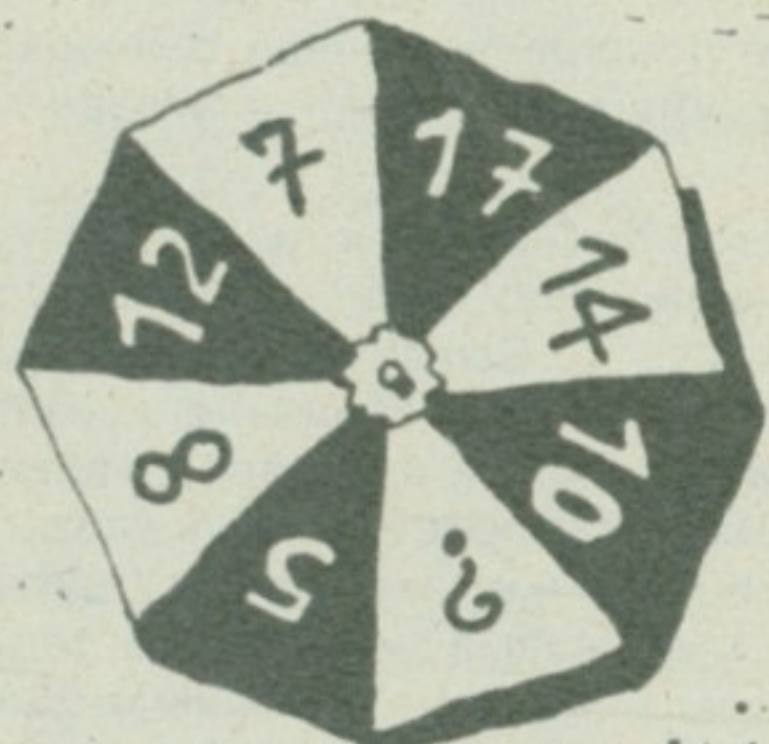
крити само из хеликоптера, а не са плаже. Да би уштедео боју, чувар плаже је исписивао бројеве у логичким серијама, тако да се из распореда осталих бројева може закључити који је онај последњи. Који би, онда, бројеви требало да стоје на сваком од ова два сунцобрана на местима где су уцртани знакови питања?

- А- АМАЈЕШ
- В- БЕЛАНОВ
- С- БУТРАГЕЊО
- Д- КЛАДНЕС
- Е- КЛАСЕН
- Ф- КАРЕКА
- Г- ДИАМАНТИНО
- Н- ЕЛКЈЕР
- Л- КАИРИ
- М- ЛИНЕКЕР
- П- МАРАДОНА
- О- ПАРК
- Р- САНЧЕЗ
- Q- СИРАКОВ
- Р- СТОПИРА
- S- ВОДЕ

Светско фудбалско првенство

Иако се нисмо пласирали за последње фудбалско првенство, уживали смо у многим добрим утакмицама које су одигране у Мексику и запамтили многе добре играче. Овде смо набројали неке од њих, као и фудбалске тимове у којима играју, додуше без реда. Покушајте зато ви да повежете име играча са земљом коју је заступао на првенству.

- 1- АРГЕНТИНА
- 2- БЕЛГИЈА
- 3- БРАЗИЛ
- 4- БУГАРСКА
- 5- ЈУЖНА КОРЕЈА
- 6- ДАНСКА
- 7- ФРАНЦУСКА
- 8- ЗАП. НЕМАЧКА
- 9- ЕНГЛЕСКА
- 10- ИРАК
- 11- МАРОКО
- 12- МЕКСИКО
- 13- ПАРАГВАЈ
- 14- ПОРТУГАЛИЈА
- 15- СССР
- 16- ШПАНИЈА
- 17- МАЂАРСКА

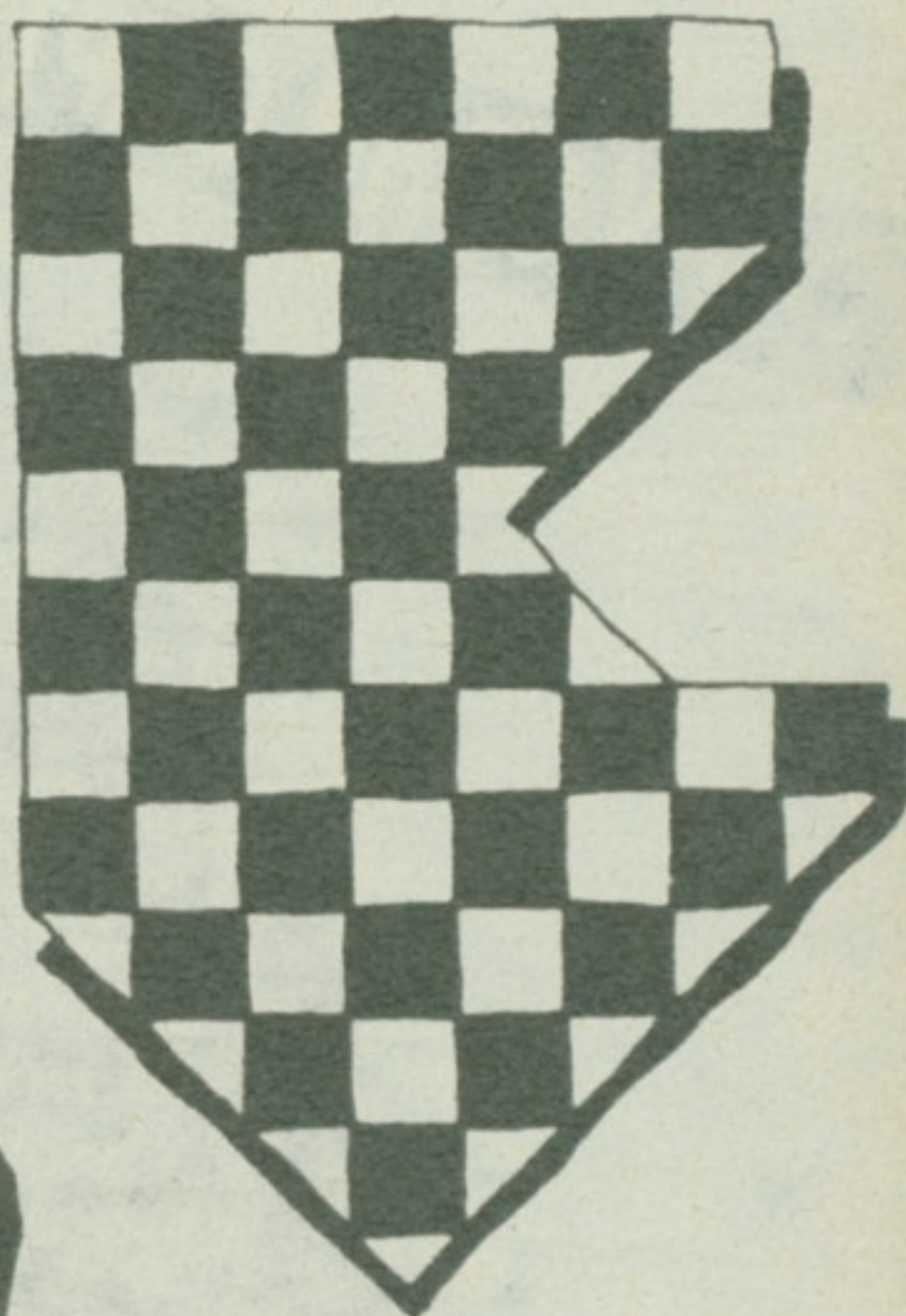

(Одговор: 11 на првом и 15 на другом сунцобрану, 36 и 22)

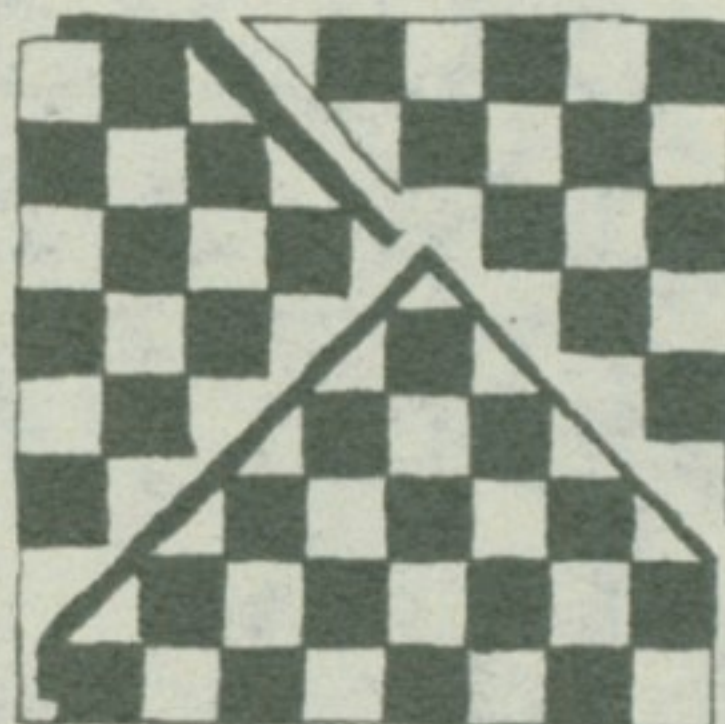

Шаховска табла

Двојица шахиста нашли су се на плажи, али нису понели неопходан прибор - шаховску таблу. Ипак, некако морају да се снађу.

Нашли су комад каро тканине оваквог облика. Да ли може од њега да се направи шаховско поље, а да се тканина исече са само два реза маказа?

(Одговор: Да)

(Одговор: А-10, Б-15, Ц-16, Д-13, Е-2, Ф-3, Г-14, Х-6, И-16, Ј-11, М-9, Н-1, О-5, П-12, Р-4, С-8)

СТИТИ ТЕМО НА

У ЗОНИ СМРТИ

**Без Шерпаса, без
нашао се на дома**

них пукотина и глечерских блокова. Пре двадесет дана, на леднику Ронгбрук, поставили смо шатор, недалеко од места са кога је у мају 1953. кренуо сер Едмунд Хилари, први који је, заједно с Непалцем Тенсингом из племена Шерпаса, освојио Еверест.

Последњи инвентар ствари: сијалице и батерије за цепну лампу, аспирин за главу, брикети угља, боцице с резервним плином за решо, врећице с чајем, порција с поклопцем, лопатица за снег и, наравно, за Ани најнужније женске ситнице. На крају је Ани ранац тежак 12, а мој 15 кг. За пентрање то није мало, али зато смо потпуно независни. Нас двоје крећемо у освајање Евереста, с најтеже северне стране, с пртљагом који је уобичајен за зимски викенд у Алпима! Каква разлика у односу на „невероватан“ подухват у коме сам учествовао пре седам година – успон на К2 (8.620 м), други по висини планински врх на свету! Француска експедиција састојала се од 15 алпиниста и тридесет пет тона опреме и хране коју су вукле две групе од укупно 700 носача!

Гадна комбинација – сунце и снег

Крећемо око 2h ујутру. Месечина, суровобела и оштра, па лампе које носимо на челу постају непотребне. На западу се помаља врх Пумори из магле која се полако разилази што је сигуран знак да ћемо имати леп дан. Снег је у току ноћи очврснуо. Испред шатора остављамо крпље које су нам омогућиле да стигнемо доведе – без њих се не може ни корак, нарочито кад око подне површина глечера омекша... На будућем путу чека нас углавном лед.

Пошто смо обишли широку пукотину почињемо први успон северном страном. Смрзнути блокови заостали од недавне лавине клизају нам испод ногу и успоравају напредовање. Ускоро се приближавамо литици која није тако стрма. У ципелама с дерезама (клинови за лед), цапином у једној и скијашким штапом у другој руци, крећемо се цик-цак. Ветар подиже у вртлог снег са литице испред нас и шиба нас по лицу.

Ани се зауставља промрзла до костију. Навлачи јакну од паперја, покушава да загреје руке и ноге. Поново крећемо. Тешко подносимо хладноћу јер смо последњих дана буквално скапавали од врућине која влада на 6.000 метара. Од часа кад се сунце појави блештање снега постаје тако неподношљиво да смо се завлачили у шатор жељно ишчекујући и најмањи дашак ветра. Међутим, око 17h, кад би нас захватила сенка, за само неколико

У подножју северне стране Евереста, на 6.500 метара, Ани и Пјер у свом суперлаком шатору с металнизованим кровом траже заштиту од несносне врућине и блештања сунца. Према „зони смрти“ кренуће идуће ноћи. Око њих је неред од опреме и кухињских ствари. Заједно носе око 25 килограма. То је цена њихове потпуне независности.

Понећ, 9. август 1985. у подножју северне стране Монт Евереста. Оштар звук будилника тргао ме је из лаког сна. Шатор је изнутра покривен слојем иња. Напољу се преко ноћи дигао ледени ветар. Тамна

маса Чомулунгме оцртава се према небу пуном звезда. То је наш циљ: желимо да будемо први пар који га је освојио.

Чомолунгма, „мајка света“, тибетански је назив за Еверест, највиши

и најчувенији планински врх на Земљи. Изнад наших глава је, висок 8.848 метара, „физичка граница света“. Ми смо на 6.300 метара испред северне стране која доминира Тибетом, изгубљени у лавиринту леде-

КРОВ СВЕТА

боца за кисеоник, без пртљага, млади брачни пар
континент Монтевереста. Још неколико стотина метара...

тренутка температура би стрмогла-
во пала знатно испод нуле...

Што стрмије то боље

На ивици северног гребена небо
постаје блеђе. Хималајско свитање.
У планини то је час кад је најхладни-
је. Северни превој, у даљини лево,
нуди нам много лакши успон него
овај на коме смо сада. Изгледа да

гребеном који је виши од 8.400 ме-
тара. Средином јула 14 планинара и
5 Шерпаса успињало се њиме у
ужасним условима. Правили су про-
лаз у снегу који им је на неким мес-
тима допирао до рамена. Сати и са-
ти су им били потребни да пређу
десетак метара. Лавина им је не-
прекидно претила... За нас двоје је
дина шанса је била да освојимо врх

де нагомилава снег и литица поста-
је сасвим бела. Тада је време овде
нестабилно, али ипак релативно
благо и без ветрова. Али, догађа се
да киша падне на висини од 5.500
м! Због тога су алпинисти одувек
више волели оштре услове проле-
ћа, јесени, па чак и зиме, него лето
које смо, ето, Ани и ја одабрали за
наш успон. Желели смо да избегне-

У октобру 1977. после
убитачног успона и ло-
шег бивака без хране
и течности, Пјер Бегин
и Тјер Лери морали су

да одустану од освајања врха Манаслу (8156 м). При силаску Пјер, после једне ноћи на
6.500 м, није могао да обује ципеле, па је до брзг наставио у унутрашњем улошку. Шерпа-
си су их на леђима однели у оближње село, хеликоптер их је пребацио у Катманду. На
крају три недеље у болници у Греноблу. Резултат: по неколико прстију на ногама мање.
Профрзине на рукама биле су нешто слабије. Године 1981. Пјер је освојио врх Манаслу.

Учесници експедиције на К2 (1979)
снимљени на једном делу свог
„пртљага“ од тридесет и пет тона.
Тада се у Пјеровој глави родила
идеја о драстичном смањењу
терета. Претеча голоруког пењања
је Италијан Рајнолд Меснер који је
тако рећи без икакве опреме кренуо
још седамдесетих година у освајање
највиших врхова на свету.

смо на приближно истој висини –
око 7.000 метара. Напредовали смо
сасвим добро: просечно двеста
метара на час, од тренутка кад смо
напустили логор.

Примећујемо четири мајушне
тачке. То су шатори шпанске експе-
диције која већ неколико недеља
иде класичном рутом према Еве-
ресту. То је пут без већих препрека,
ако се изузме бескрајно успињање

што је могуће брже и то путем који
је довољно стрм да снег на њему
не може да се нагомила.

Северна страна Хималаја је чуд-
на. То је огромна литица с нагибом
од преко 45 степени, висока 3.000
метара и изгледа као да на њој не-
ма никакве избочине. Зими и у про-
леће, пре но што се сруче јаки мон-
суни, то је таман стеновит зид ис-
пресецају пукотинама. У јуну се ов-

мо оне грозне ветрове од по 200 км
на час који могу да сруше човека,
поцепају или однесу шатор.

... Високо горе изнад северног
гребена појављује се златна ивица.
Светлија из минута у минут. А онда
одједном – сунце. Његови ниски
зраци почињу истог часа да нас гре-
ју. Скрећемо на запад према широ-
ком снежном Нортеновом пролазу
којим ћемо, надамо се, прићи врху

без превеликих тешкоћа. У даљини
се појављују све нови и нови врхо-
ви и то је знак да освајамо висине.

Осми је сат како се пењемо. Ани
извлачи наочаре, платнену капу,
крему за сунчање, бели „кармин“, у
ствари цинкову маст. Не чини то
због лепоте. Опекотине од ултраљу-
бичастих зрака врло су болне, а за-
паљење очију не изазива само не-
пријатан утисак да су вам очи пуне
песка већ и привремено слепило.

Пошто смо се заштитили поново
крећемо. Ани и ја смо везани
ужетом што је више психолошко
осигурање. Размишљам: ако се Ани
оклизне, хоћу ли бити довољно брз
да задржим уже? Постепено снег
постаје мекши, али супротно оном
што се дешава на мањим висинама,
овде се не топи и остаје ситан као
прах. Са сваком кораком замарамо
се све више. У почетку упадамо до
глежњева, до пола листа, на крају
до половине бутине. Узалуд се упи-
њем да направим пртину.

Нови алпинизам

Моја једина амбиција је да напра-
вим тридесет корака без заустав-
љања. У почетку успевам, али уско-
ро бројка пада на двадесет, затим
на десет и на крају уопште више не
бројим. Руксак и цапин све су тежи,
стално смо повијени па осећам ош-
тар бол у леђима. Сваки одмор нам
је изговор да се срушимо у снег: то
су минути безмерног олакшања.
Средином поподнева стигли смо до
почетка Нортеновог пролаза, изну-
рени од врућине, недостатка кисео-
ника и прђења стазе. Лака главобо-
ља, гађење, умор, ту су све невоље
великих висина. Можда смо исуви-
ше рано кренули према врху, само
три недеље пошто смо стигли у ло-
гор у подножју. Али, колико би тре-
бало чекати да се време поправи?

После једног сата одлучујем да
растопим мало снега и у њега уме-
шам неколико аспирина и мало ше-
ћера: два гутљаја за сваког, прво
што стављамо у уста откако смо
кренули. Ветар који је јутрос дувао
сасвим се умирио. Неколико куму-
луса плови између планинских
врхова, небо је остало ведро и
мирно што нам улива мало оптимиз-
ма. Кад само не би било тог врелог
сунца и проклетог снега!

Још десетак метара и предлагем
Ани да за данас останемо овде. За
само један дан освојили смо хиља-
ду и триста метара и доспели до ви-
сине од 7.360 м. У класичним експе-
дицијама, какве су се организовале
до пре двадесетак година, алпинис-
ти су се ограничавали на 400 или
500 метара на дан.

Бирам испуст испод кога ћемо
бити заштићени од лавине. Испод
њега, на падини треба усећи удуб-
љење довољно велико да се поста-
ви шатор. Једини алат – лопатица за
снег фиксирана за крај цапина. На
овој висини то је убитачан посао.
Убрзо дишем на шкрге, срце ми би-
је као лудо. Најзад, шатор је по-
стављен, можемо да се одморимо.

Наша „кућа“ за двоје, једва да је
тешка два килограма и поставља се
за два минута јер се састоји од јед-
ноставног платна које држе два
алуминијумска лука плус метализи-
рани кров. Али, пре но што се уву-
чемо у њега чека нас читав ритуал
да бисмо себи обезбедили мини-
мум комфора: бацамо ранчеве
унутра, одвијамо сунђерасте душе-

ке који су одлична изолација од леденог тла. Пунимо једну врећу снегом, скидамо дерезе и отресамо ципеле. А кад се коначно нађемо унутра, чека нас тежак задатак да се некако снађемо у гомили одеће и намирница.

Доста о храни

Решо почиње да греје. На њему метална порција која нам служи и за супу, и за кафу и за чај. По једно лонче и кашика и то је наше комплетно посуће. Исхрана је права опсесија алпиниста на Хималајима и мени је дојатило да слушам о њој. Наш покушај је нешто ново: за цео успон предвидео сам нешто мало више од једног килограма хране! Јесте мало, али је квалитетно. Ани за данас одабира пакетић с пилетином и дехидрирани пире кромпир. Мало вруће воде, неколико минута на ватри и вечера је готова.

На великим висинама најважније је пити довољно течности јер дехидрација повећава опасност од исцрпљености и промрзлина. Али, то није нимало лак посао кад се зна колико енергије треба да би се снег истолио. Те вечери пуна два сата само топим снег. Воду на крају пијемо гутљај по гутљај, као лек. Увлажимо се дрхтећи од зиме у вреће за спавање. Као јастук служе нам наше планинарске ципеле покривене с неколико слојева одеће... У високим планинама тешко се заспи, то је пре неки дремеж између сна и јаве.

Започињемо други дан нашег успона с надом да ћемо достићи фамозну границу од 8.000 метара и да ћемо следећи бивак поставити у подножју жуте пешчане стене зване Yellow band која пресеца пролаз на висини од 8.200 метара. Са мало среће освојићемо врх а да нам трећи бивак неће бити ни потребан. То је једини кључ за успех малих екипа – што више скратити државање на висини... Стрмина се појачава, сада сигурно износи целих 50 степени. Снег је и даље дубок. Страхујући од лавине идемо самом ивицом литице где у нестабилном снегу нађемо покоју тачку на коју се можемо ослонити.

Трећа на свету

Брзина којом се успињемо озбиљно опада – мања је од сто метара на сат. Да бих убрзао кретање, издвајам неки детаљ на литици: пукотину, удубљење, неки блок, са чврстом одлуком да се нећу зауставити док не стигнем до њега. Узалуд! Врх је и даље врло далеко. Биће нам потребне две или три етапе. И та фамозна граница од 8.000 метара! Јесмо ли ниже или изнад ње? Ни по чему то не могу да знам. Једино сам сигуран да је врх још далеко и да се налази иза граница људских моћи, у „зони смрти“, како то каже Меснер, претеча новог алпинизма – без боца и водича. Само још неколико стотина метара има до крова света. Освојићемо Еверест који још нико није савладао без боце с кисеоником!

Сада смо изнад свих планинских врхова који се виде. Ваздух је тако прозрачан да један Европљанин не може то ни да замисли. За Ани је ово висинско крштење на 8.000 метара. Штета што је шампањац остао у логору. Јер, мало се жена у свету може похвалити да је успело да пређе границу од 8.000 м. На Еве-

ресту свега три, према стотинак мушкараца.

Најзад смо на пола Нортоновог пролаза, тамо где се он сужава. Бирам место где ћемо се сликати „за успомену“: 8.100 метара. Пролаз се поново проширио и ту на једној траси пун сат времена равнам терен да бисмо на два квадратна метра поставили шатор. То је први пут да ноћимо на оваквој висини. Шпански алпинисти на североисточном гребену поставили су логор још више, на 8.400 м, али они имају боце с кисеоником.

Предвече облаци су се нагомилали. И најближи врхови нестали су у магли. Почео је снег. Ако овако настави, како ћемо избећи лавине? Ова страна Хималаја тада постаје пуна опасних замки. Снежне бујице могу да се појаве свуда и у сваком тренутку. Већ сам нас видео како чекамо недељу дана да се време стабилизује!

Друга вечера на Евересту сасвим је скромна: лонче супе, парче пармезана, неколико бисквита и на дну порције – компот. Једино одступање од режима: пијемо по прст ликера.

Морамо натраг

11. август. Преко ноћи се вратило лепо време. И хладноћа такође. Влага од нашег дисања створила је слој иња на шатору које се при најмањем покрету откида и пада нам за врат. Треба нам ђаволска храброст да изађемо из врећа. Грчећи се и извијајући у малом простору успевамо да навучемо непромочиву одећу, ципеле и одозго неку врсту каљача од гуме. Оне ће нас штитити од хладноће ако нас горе изненади ноћ. Јер, моја је жеља да полазећи одавде освојимо врх не носећи ништа. Само да бисмо ишли што брже.

Напољу, пролаз је још у мраку. Убрзо ноге више не осећамо. Ударам ципелу једну о другу или цапином. Опасност! Искусио сам шта су промрзине за време експедиције на врх Хамаслу 1977.

Ипак, настављамо према „Жутој траци“ која је прва препрека на путу до врха. Неколико десетина метара који обећавају, а онда поново снег до струка. Како направити пртину на тако великој висини? Ако наставимо, слабе су шансе да се у логор вратимо здрави и читави. Постаје јасно – морамо натраг. Неко то мора и гласно да каже. Довикујем Ани: „Ове године нас двоје нећемо се сликати на 8.848 метара!“ Уместо тога неколико снимака који сведоче шта смо освојили, око 8.200 метара. Враћамо се без много размишљања. Жалост и разочарење остављамо за после.

Крај августа. После два месеца опсаде шпанска експедиција и даље не успева. У три ујутру, 28. група од шест алпиниста, три Шпанца и три Шерпаса напушта логор 4 на висини од 8.450 метара да би покушала последњи пут. У рано поподне други „скок“ на 8.600 метара. У 7 увече врх је освојен уз страшне напоре. После пуних седам сати непрекидне борбе...

Што се нас тиче ускоро поново крећемо на Еверест.

Пјер Бегин*

* Пјер Бегин, 34 године, први је Француз који се сам попео на висину већу од 8.000 метара. Објавио је књигу „Пет трезора великог снега“. Заједно са Ани први пар који је прешао границу од 8.000 метара.

ВЕЛИКИ ПРОНАЛАСЦИ

Да ли сте, случајно, чули за америчког научника Роберта Хачингса Годерда? Вероватно нисте мада је то човек који је зачео технологију свемирских летова. Он је један од тројице признатих очева астронаутике заједно с Русом Константином Едуардовичем Циолковским и Немцем Херманом Обертом, с тим што су ова двојица стекла огромну славу док је Годерд отишао на онај свет исмејан и заборављен.

Тако се Годерд придружио повећој групи генијалних људи чије идеје и дела нису схваћени за њихова живота. Ретко кад је слепило високих војних и научних кругова имало такве последице: Сједињене Америчке Државе овладале су космичком технологијом захваљујући врхунским немачким научницима, на челу с фон Брауном, који су се преселили у Америку после другог светског рата и то читавих двадесет година након што је Годерд успешно лансирао своју прву свемирску ракету.

Да су, којим чудом, Годердови радови схваћени озбиљно и на време, свемирска трка имала би сигурно сасвим другачији ток. Да се не говори о оружју којим би се савезници као од шале супротставили летећим бомбама V1 и ракетним вођеним пројектиlima V2 којима су Немци, пред крај другог светског рата, бомбардовали Лондон.

Научник од малих ногу

Роберт Хачингс Годерд родио се 5. октобра 1882. у Ворстеру, савезна америчка држава Масачусетс. Био је нежног здравља па пошто није могао да се бави спортом, удубио се у науку чим је научио да чита. У шеснаестој години дубоко су га заинтересовале две књиге: „Од Земље до Месеца“ Жила Верна и „Рат светова“ Х. Џ. Велса.

У међувремену се научно усавршавао и када је 1908. године дипломирао на Политехникуму у Ворстеру, знао је чему ће посветити живот – проналажењу начина да човек оде на Месец! У време када је лансиран први авион браће Рајт, који је летео свега педесет девет секунди, Годерд је имао тек пет година, а већ размишљао о космичкој ракети с посадом.

Било је потребно уложити прилично труда и разрешити низ тешкоћа да би се од тадашњих незграпних ватрених ракета на барутни погон прешло на летелице које би крстарице свемиром.

Као прво, требало је пронаћи систем којим би се летелица снабдевала кисеоником неопходним

за сагоревање, пошто, изван атмосфере, у спољној средини кисеоника нема. Затим, било је неопходно разбити опште убеђење по којем летелице на млазни погон не би могле да се крећу кроз безваздушни простор.

Годерд је ово друго мишљење лако оповргао експериментом у безваздушном простору, који је створио у лабораторији. Том приликом показало се да ваздух нема никакве везе с кретањем летелице осим што би јој његов отпор успоравао брзину.

Проблем сагоревања решен је мотором на метан и кисеоник, оба у течном стању, у одвојеним резервоарима.

Годерд је 1919. објавио резултате својих теоретских и практичних истраживања у делу „Метод за постизање екстремних висина“ („A Method of Reaching Extreme Altitudes“), плод десетогодишњег рада на ракетном погону. Ово дело остало је потпуно незапажено.

Годерд када је имао тридесет

Годерд је, користећи сваки слободан тренутак – био је професор физике – започео рад на својој првој ракети, а први експеримент с њом извео је 19. марта 1926. у башти своје куће у месту Оборн, држава Масачусетс.

Ракета лансирана из дупка

Ракету, високу метар и двадесет центиметара, пречника петнаест центиметара, поставио је на

ЛУДИ МЕСЕЧАР

Роберт Хачингс Годерд, исмејавани геније,
умро је с једном једином раном на срцу –
није успео да досегне Месец

нешто слично дечијем дупку и –
лansirао је. Летела је увис две и
по секунде брзином од сто три ки-
лометра на сат и достигла висину

од педесет шест метара. Фантас-
тичан успех!

Тако је рођена прва ракета на
свету која је користила течно по-

гонско гориво, дакле, далеки
предак циновског „Сатурна V“ и
„Спејс шатла“. Али, и она је остала
незапажена.

За Годерда су настали црни да-
ни, само што је он сам то слабо
примећивао. Ужасна бука коју су
правили његови експерименти уз-
бунила је духове у ближем и да-
љем суседству, умешала се поли-
ција, научник је обасут претњама.

Ова гужва слабо је утицала на
занесеног Годерда, наставио је да
експериментише не би ли што пре
добрио ракету која ће достићи Ме-
сец и зарадио је надимак Луди
Месечар (игра речи: на енглеском
се лудак каже и lunatic од латин-
ске речи Luna = Месец).

тајмс“ осетио је преку потребу да
Годерду посвети свој уводник и
исмеје његову „научничку лу-
дост“. После овакве рекламе Го-
дерду је заувек забрањено да из-
води експерименте с ракетама.

Приметили су Немци

Научник се тада преселио у пус-
тињу Новог Мексика и наставио с
радом захваљујући финансијској
помоћи богаташа-добротвора Да-
вида Гугенхајма, а посредством
чувеног pilota Чарлса Линдберга,
иначе, једине особе која је наслу-
тила величину Годердовог дела.

Тако је 8. маја 1932. „Луди Ме-
сечар“ први пут у историји ланси-
рао ракету снабдевену жирокоп-
ским стабилизаторима (они омогу-
ћују аутоматско исправљање пута-
ње ракете). Постигла је брзину од
хиљаду сто двадесет шест кило-
метара на час и висину од две хи-
љаде седамсто четрдесет три
метра.

Врата за пут у свемир била су
већ тада широко отворена, али
влада Сједињених Америчких
Држава није показала нимало за-
нимања. И овај догађај остао је у
Америци незапажен.

Немци су, међутим, са огром-
ним занимањем пратили Годердо-
ве експерименте, читали књиге
које је објављивао и све то иско-
ристили за развој технологије чији
су плод били ракетни вођени про-
јектили V2. Да су их Немци напра-
вили и усавршили мало раније,
други светски рат имао би веро-
ватно другачији завршетак.

Сам Годерд, сасвим заокупљен
радом на ракети за Месец, није
нимало жудео за славом и јавним
признањем. За време другог свет-
ског рата добио је од америчке
владе поручбину за неки ситан по-
сао на основу којег су направље-
не базукe. О ракетама ни речи.

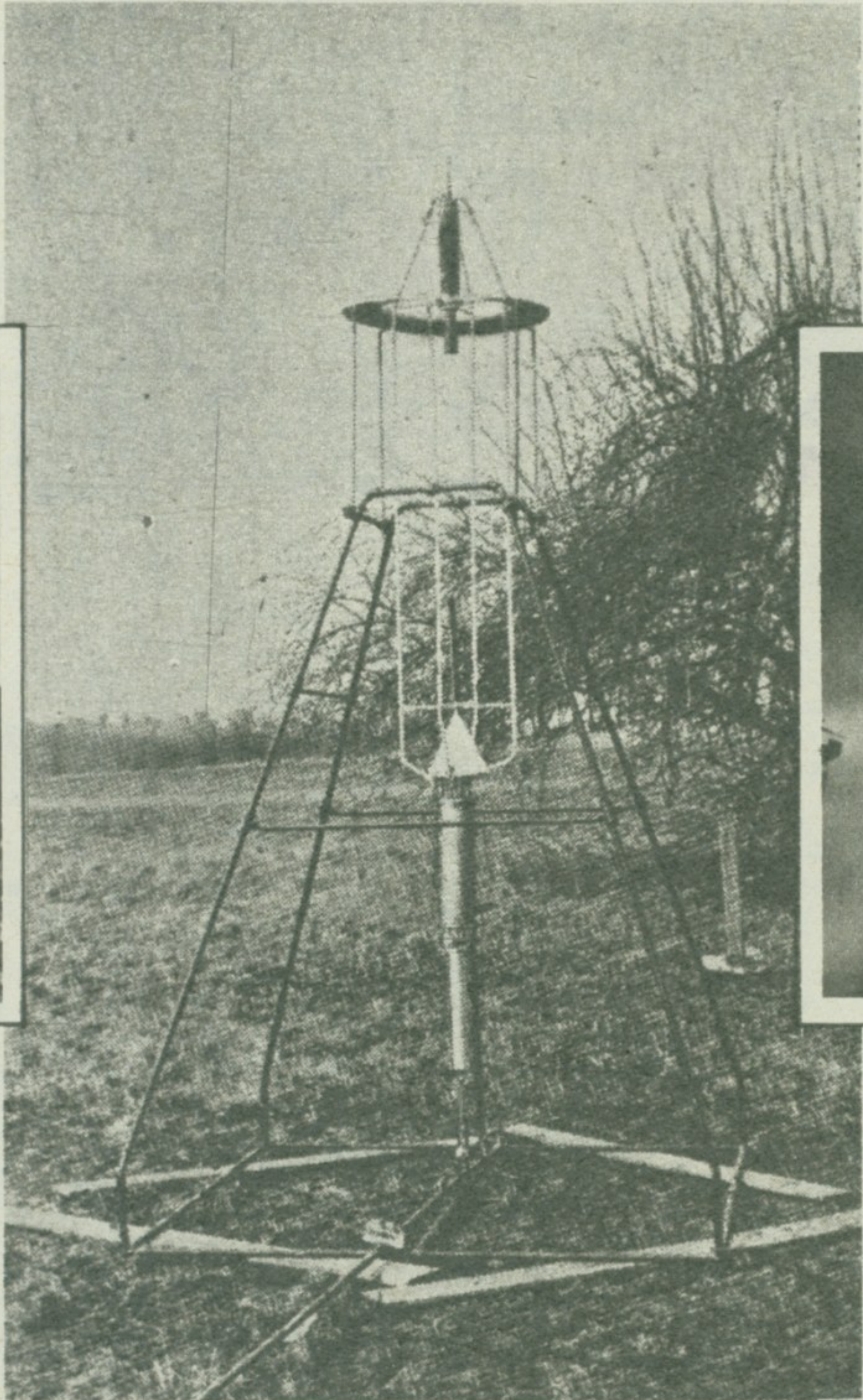
„Луди Месечар“ умро је у Бал-
тимору 10. августа 1945. године
дубоко ожалостен што није имао
довољно времена да досегне Ме-
сец. То је пошло за руком њего-
вим сународницима двадесет че-
тири године касније добрим де-
лом захваљујући баш њему.

Његово име, ипак, никада није
достигло популарност Циолков-
ског, Оберта, Фон Брауна.

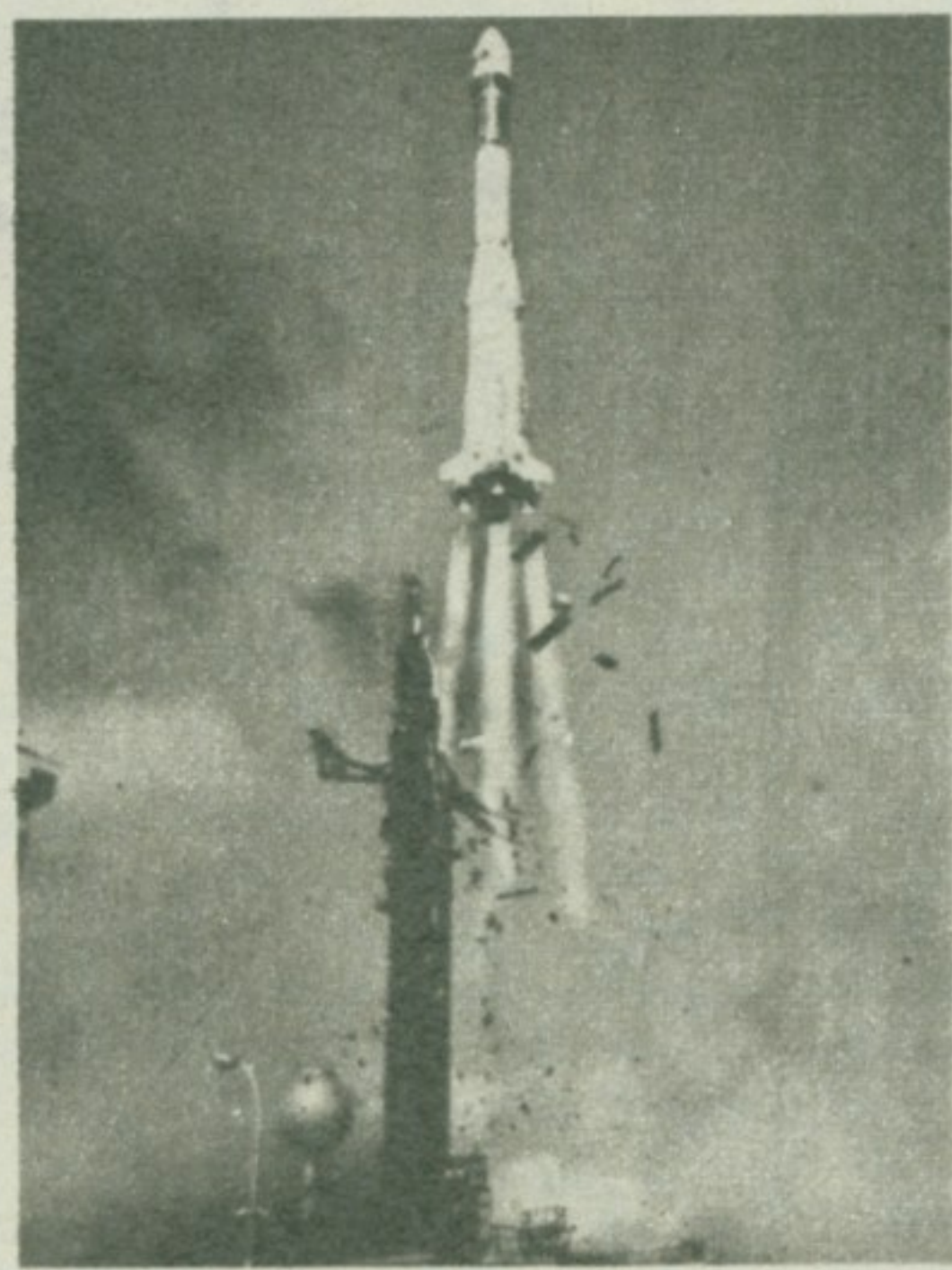
Б. Дожић

10. 10. 1986. ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

17

„Рампа“ с које је лансирана прва ракета на течно погонско гориво

Европска ракета „Аријана“ на-
прављена на основу Годердових
радова

Године 1929. ипак је од Смитсо-
нијанског института добио неколи-
ко хиљада долара помоћи за да-
љи рад. Тада је направио другу,
далеко снажнију, ракету. Имала је
и барометар, и термометар и фо-
тографски апарат.

Била је то прва научна ракета на
свету, али је остала незапажена.

Односно, запазиле су је власти,
закључиле да се ради о веома
опасној машини која може лако
да изазове пожар и лист „Њујорк

ОВДЕ НЕМА ПРЕЖИВЕЛИХ

Линда Цефс није могла да верује сопственим очима. Брест је био висок бар петнаест метара, али га је олујни ветар једноставно ишчупао из коре и подигао у ваздух. Трен касније, циновско дрво сручило се на кров аутомобила.

Лим изнад њене главе се удубио и приковао је за седиште. Што је још страшније, брест се попречио између предњег и задњег седишта на коме се, везан у својој столицници налазио деветомесечни Сем... Да је бар могла да га види.

Шта је могло да нам се догоди?

– Тек тада ме је стварно ухватила паника. Пред очима су ми излазиле слике мог Сема – непомичног, згњеченог.

Тог дана дувао је олујни ветар, на радију су сваким пола сата понављали упозорење да се без преке потребе не излази из куће, али од Литл Бадворта у Чеширу где Линда станује до фарме њеног оца има свега десетак километара. Отац јој је био болестан и она је обећала да ће га посетити. Како да прекрши то обећање, када зна да ће је читавог дана чекати?

Возила је опрезно пустим сеоским путем и с времена на време бацала поглед на ретровизор. Сем је дремао или мирно гледао кроз прозор. Ипак је имала право. Шта је могло да им се догоди? Још три километра, и биће на фарми.

Тек на домак железничког моста званог Тамни лук осетила је зебњу. На том делу пут је с обе стране био оивичен дрворедом, а огромна стабла повијала су се на ветру и њихала као да ће се сваког часа срушити. Наставила је да вози, погледа прикованог за дрворед испред себе.

Ништа им се није догодило ни на путу до моста, ни док су га прелазили, али када се нашла на другој страни, пред собом је угледала приказ од кога се следила. На десетак метара испред њих, један брест се, нестварно се лелујајући, издигао у ваздух, као да га подиже нека невидљива, циновска рука.

Линда је притисла кочницу и са 50 километара на сат, колико је све време возила, успорила и убацила у прву брзину. Била је уверена да ће дрво пасти на пут испред њих. Уместо тога, трен касније, брест се уз страховит ударац који јој је у ушима одјекнуо као експлозија, сручио на кров аутомобила.

Прво на шта је помислила био је Сем. Окренула је главу, али је иза себе угледала само савијену гомилу лима, грање и лишће. Сем је могао да буде тешко повређен, или мртав, а она није имала начина да допре до њега.

Предао се, ово је крај

Вриснула је његово име и уместо одговора чула плач. Лакнуло јој је. Мада није знала да ли је повређен или не, био је жив. Само је то важно, да је читав, помислила је.

– Одмах затим, кроз главу ми је пролетело нешто друго. Жив је, само колико ће још издржати? Шта ако је тешко повређен, ако се сваким минутом смањују и његови изгледи да се извуче?

Очајнички је покушавала да отвори врата, али ма колико гурала, није успела да их помери ни за центиметар. Прозор! Успела је да окрене ручицу неколико пута пре него што се и она заглавила. Провукла је шаке кроз узани отвор на прозору и свим сила-

Илустровао Слободан Стефановић

ма гурала стакло надолу да би, на крају, стиснутим песницама почела да удара по њему. Раскрварила је руке, али стакло није попуштало.

Тек тада поглед јој је пао на кишобран на суседном седишту. Како се само тога раније није сетила? Изгубила је драгоцену време. Кишобран је, истина, био чвршћи од њених шака, али стешњена лимом, удари који је задавала нису били довољно јаки да разбију прозор.

Ипак је наставила да удара, а онда је одједном ужаснута схватила да више не чује Семов плач.

– Сем се предао... ово је крај – помислила је и одједном и сама осетила да више нема снаге ни за шта.

Није чак ни покушала да га поново дозове. Седела је као омамљена и с неком несхватљивом хладнокрвношћу мислила не о њему, не о свом Сему, него о томе како тим сеоским путем и иначе пролази мало аутомобила. Какви су тек изгледи да неко ускоро наиђе сада, усред олује? Докле ће остати овде, прикљештена за то седиште?

Није имала појма колико је времена прошло када је кроз завијање ветра чула звук мотора. Неки аутомобил им се приближавао. Протурила је руку кроз рупу на предњем стаклу и почела да маше. Мораће да их примети, тај возач ће их сигурно видети!! Аутомобил је, не смањујући брзину, прошао крај њих.

Неколико минута касније, из супротног правца у сусрет су им долазила друга кола. Овај пут су се зауставила. Линда је чула два узбуђена женска гласа, а онда једну од тих жена како каже:

– Овде нема живих... ово нико није могао да преживи.

ПРВО НА ШТА ЈЕ ПОМИСЛИЛА
БИО ЈЕ СЕМ. ОКРЕНУЛА ЈЕ ГЛАВУ,
АЛИ ЈЕ ИЗА СЕБЕ УГЛЕДАЛА САМО
ГОМИЛУ ЛИМА. ЊЕНА БЕБА
МОГЛА ЈЕ ДА БУДЕ ТЕШКО
ПОВРЕЂЕНА ИЛИ МРТВА, А ОНА
НИЈЕ ИМАЛА НАЧИНА ДА ДОПРЕ
ДО ЊЕ

– Не идите. Не остављајте нас! Моја беба је на задњем седишту. Мој јединац, умреће ако нас оставите! – вриштала је изbezумљено.

Не брините, извући ћемо га

Жене су дотрчале до кола, а онда је једна од њих довикнула Линди:

– Не брините! Извући ћемо га... ништа му не фали, мирно седи на задњем седишту.

Жена је отворила задња десна врата, извукла деача и с њим у наручју стала испред кола како би изbezумљена Линда могла да га види. Сем јој се смешкао! Линда је брикнула у грчевит плач.

Десет минута касније наишао је аутомобил. Хвала богу што на свету има још непромишљених као што сам ја који се возе по оваквом невремену, мислила је Линда док је возач полугом разваљивао врата крај ње.

Када се коначно извукла са седишта и закорачила напоље, осетила је како јој ноге клечају. Тек тада је видела шта је остало од кола и колико су среће имали што су уопште извукли живе главе. Зграбила је Сема и привела га уз себе.

Није га испуштала из руку све време на путу до болнице. Лекар је само потврдио оно што је и сама одмах видела. Сем није задобио чак ни огреботину, иако му је читаво одело било прекривено крхотинама.

– Просто је невероватно колико смо, у ствари, имали среће. Права је срећа и што је Сем тако мали па није ни схватио какав смо ужас преживели.

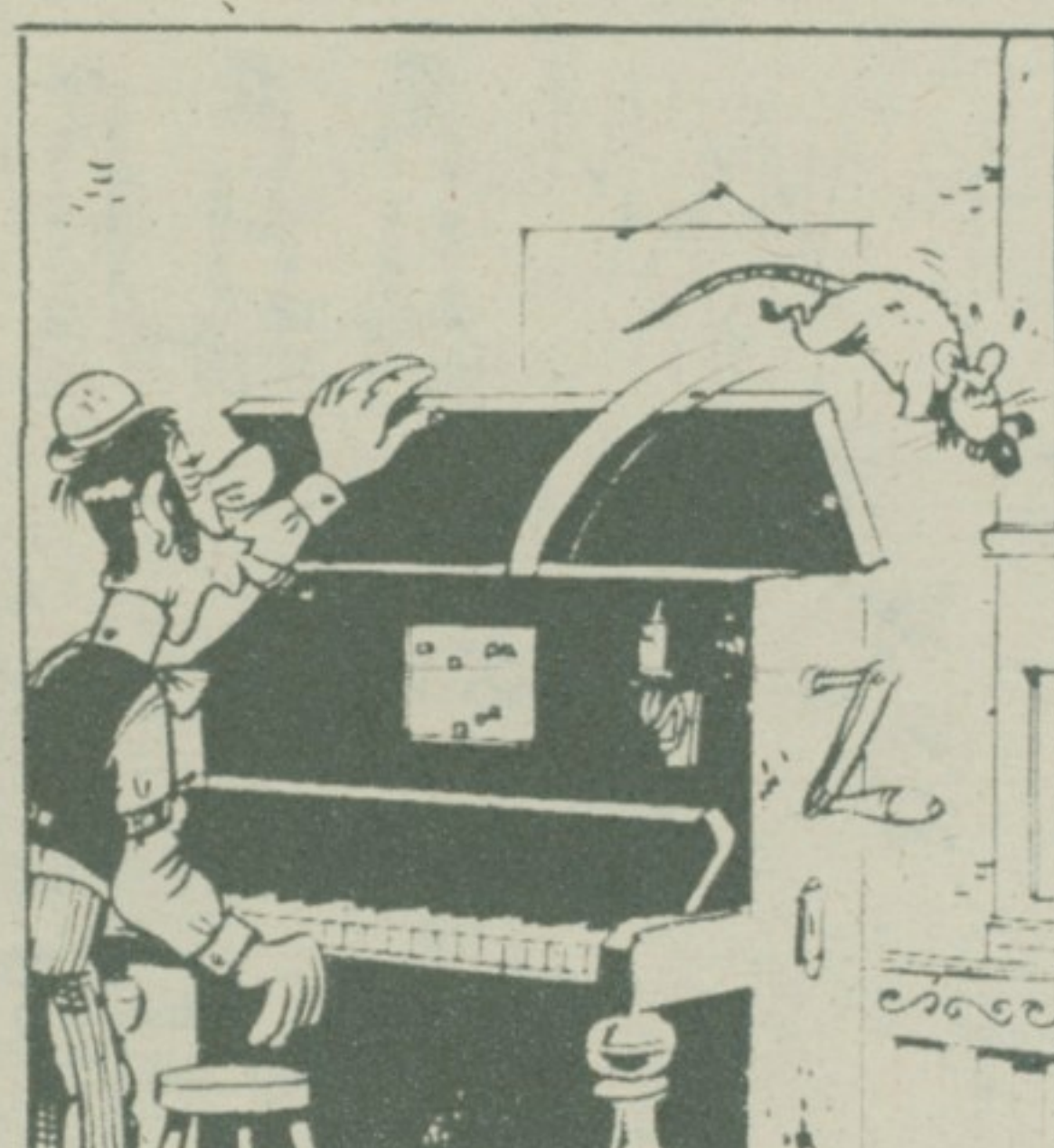
М. И.

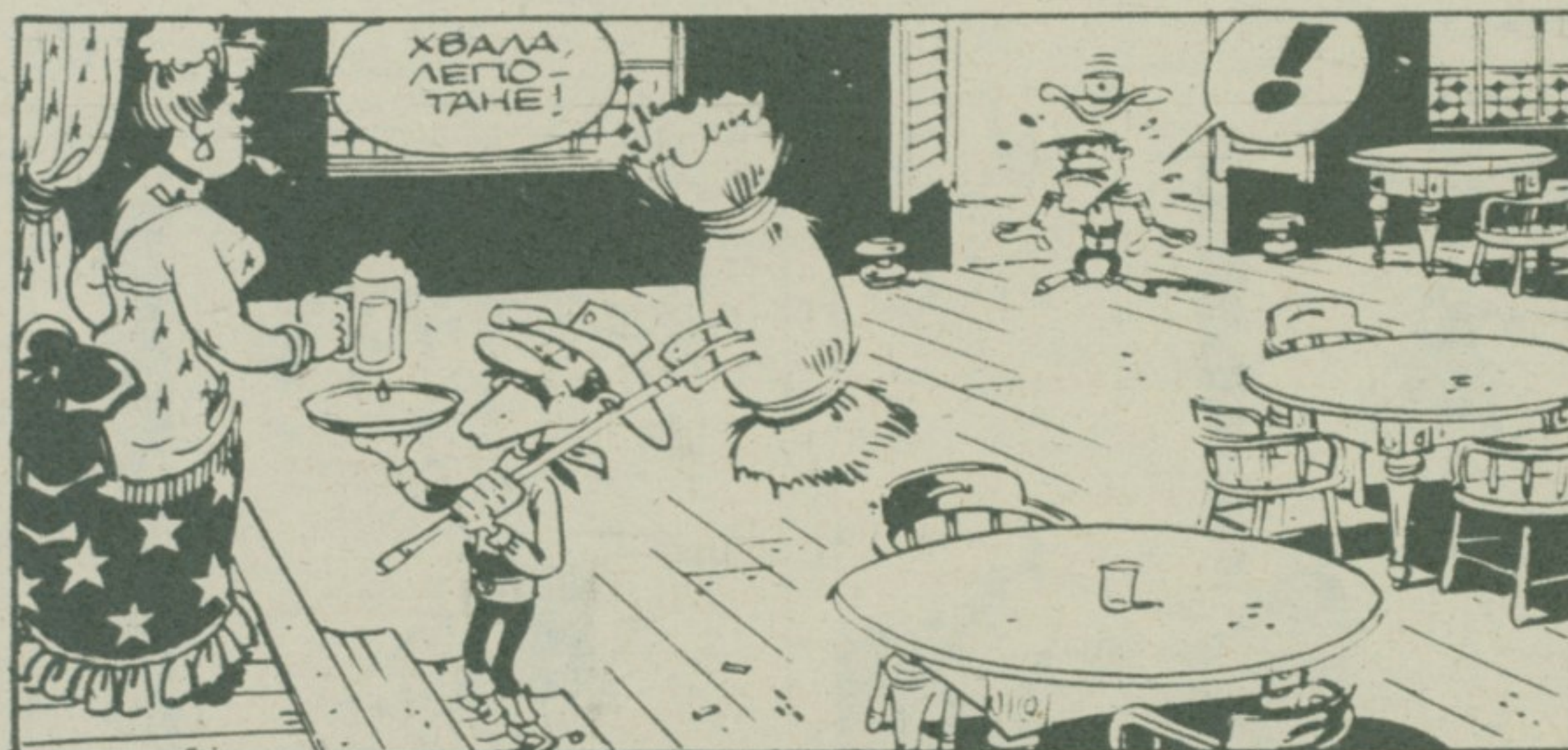
ТАЛИЧНИ
ТОМ!

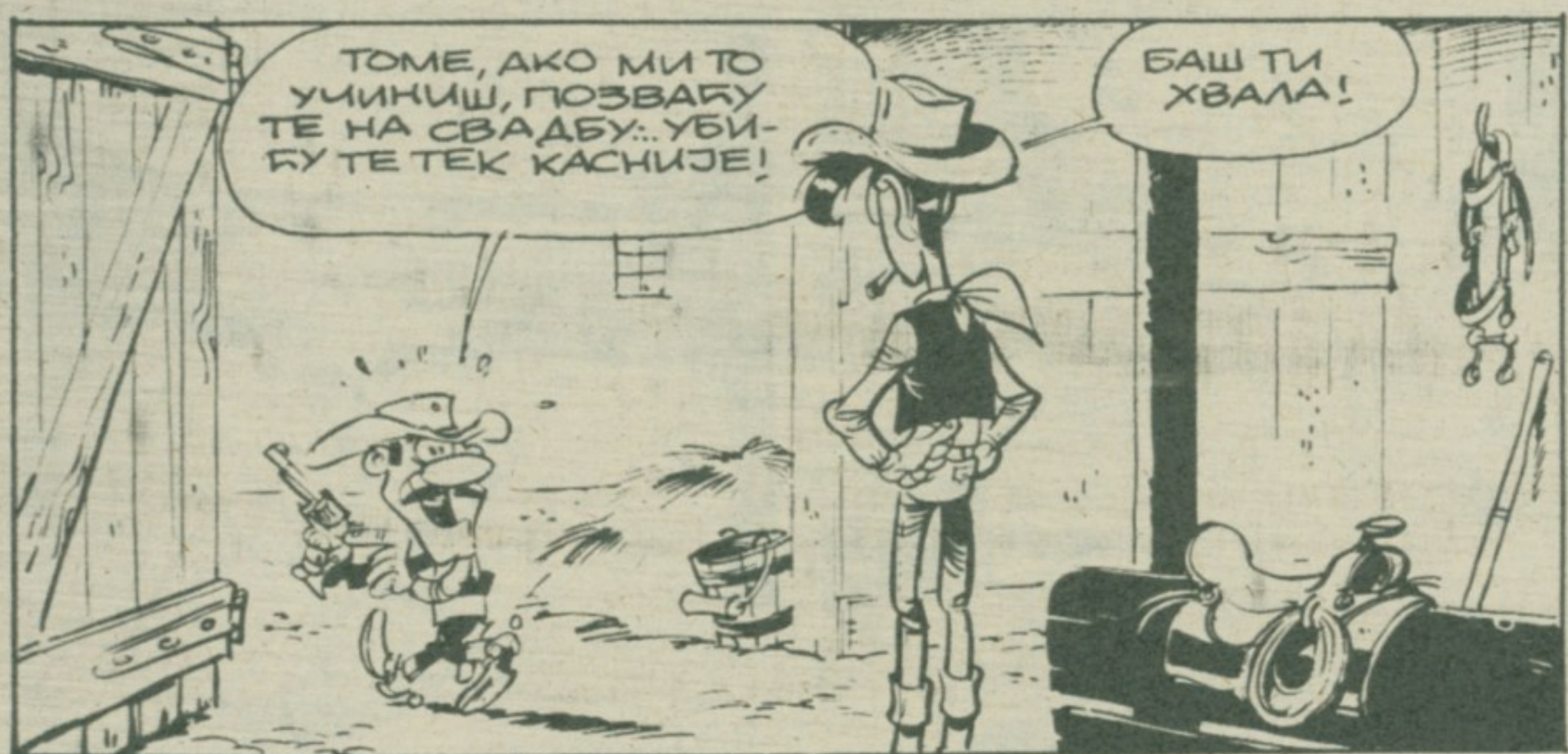
ДАЛТОН СИТИ III ДЕО

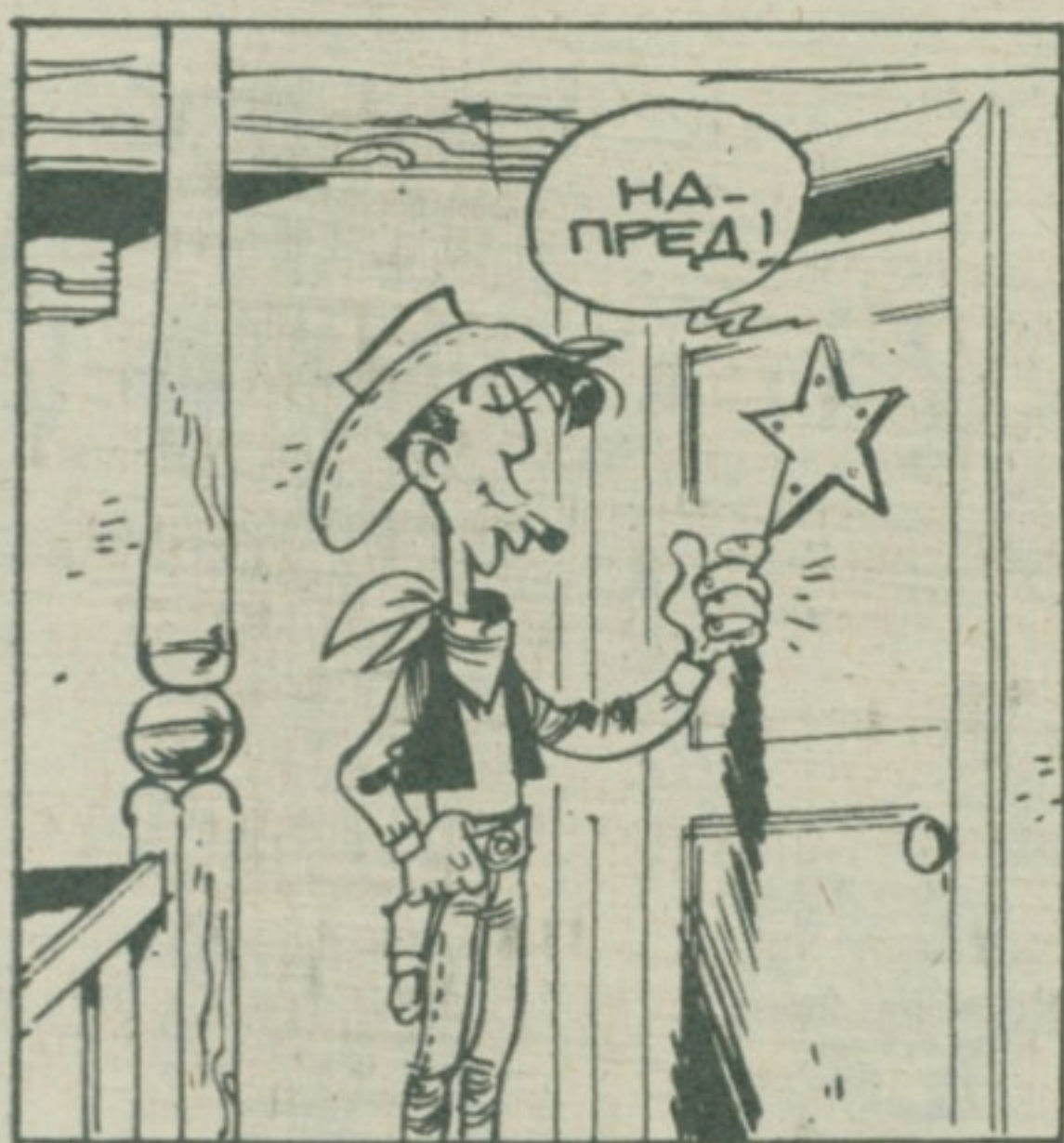
ЦРТА: МОРИС
(MORRIS)
ПИШЕ: ГОШИНИ
(GOSCINNY)

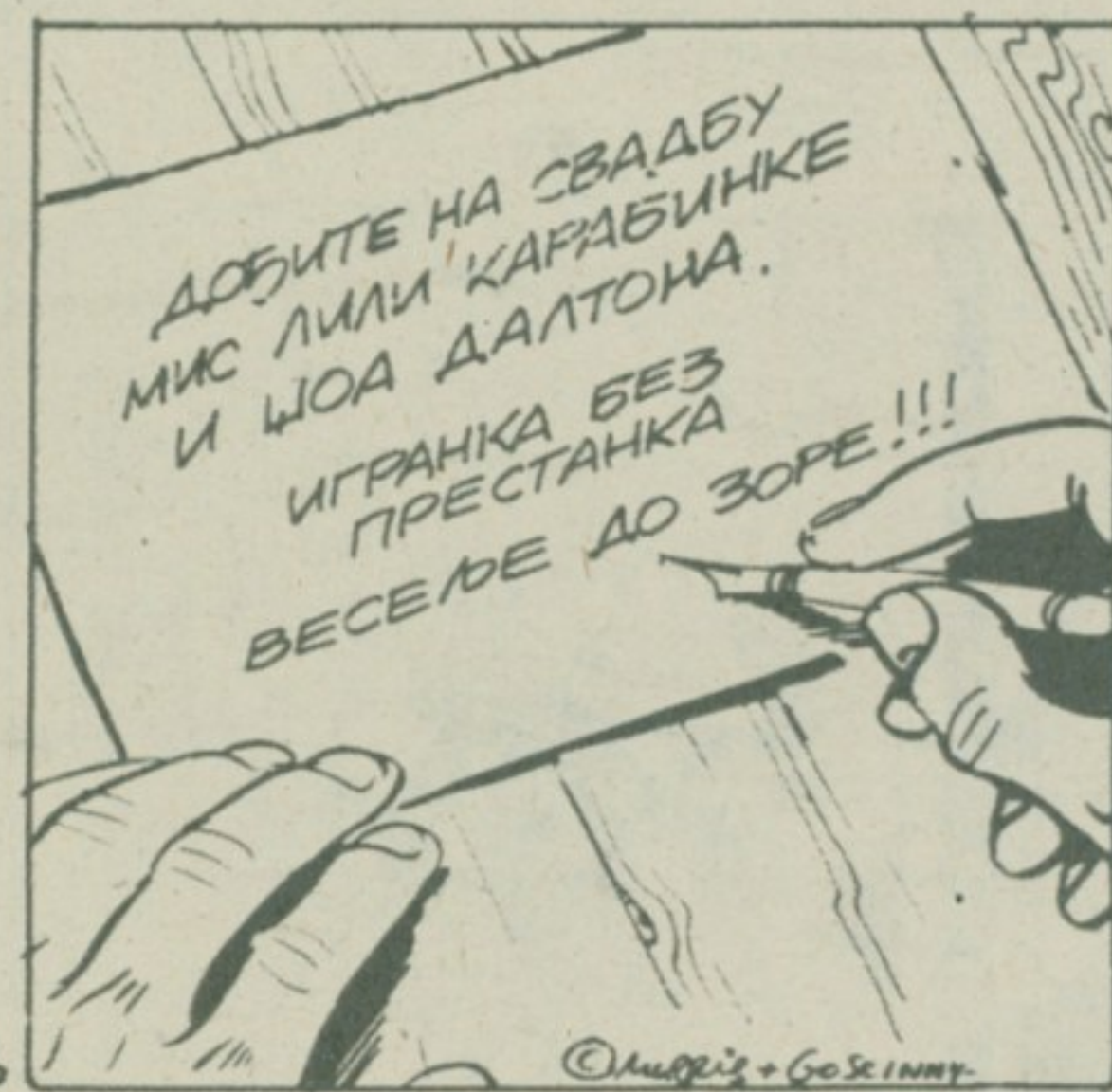

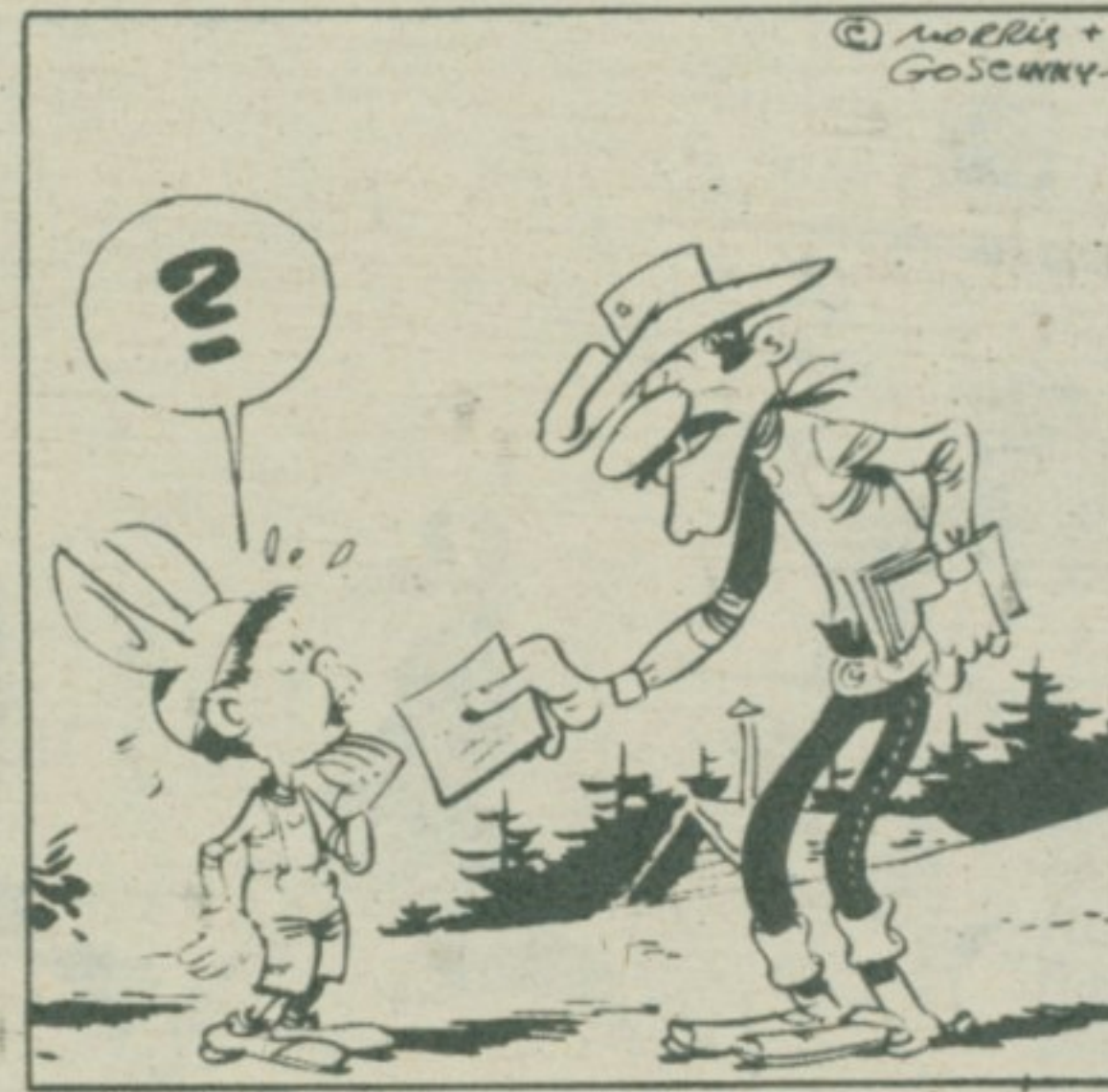
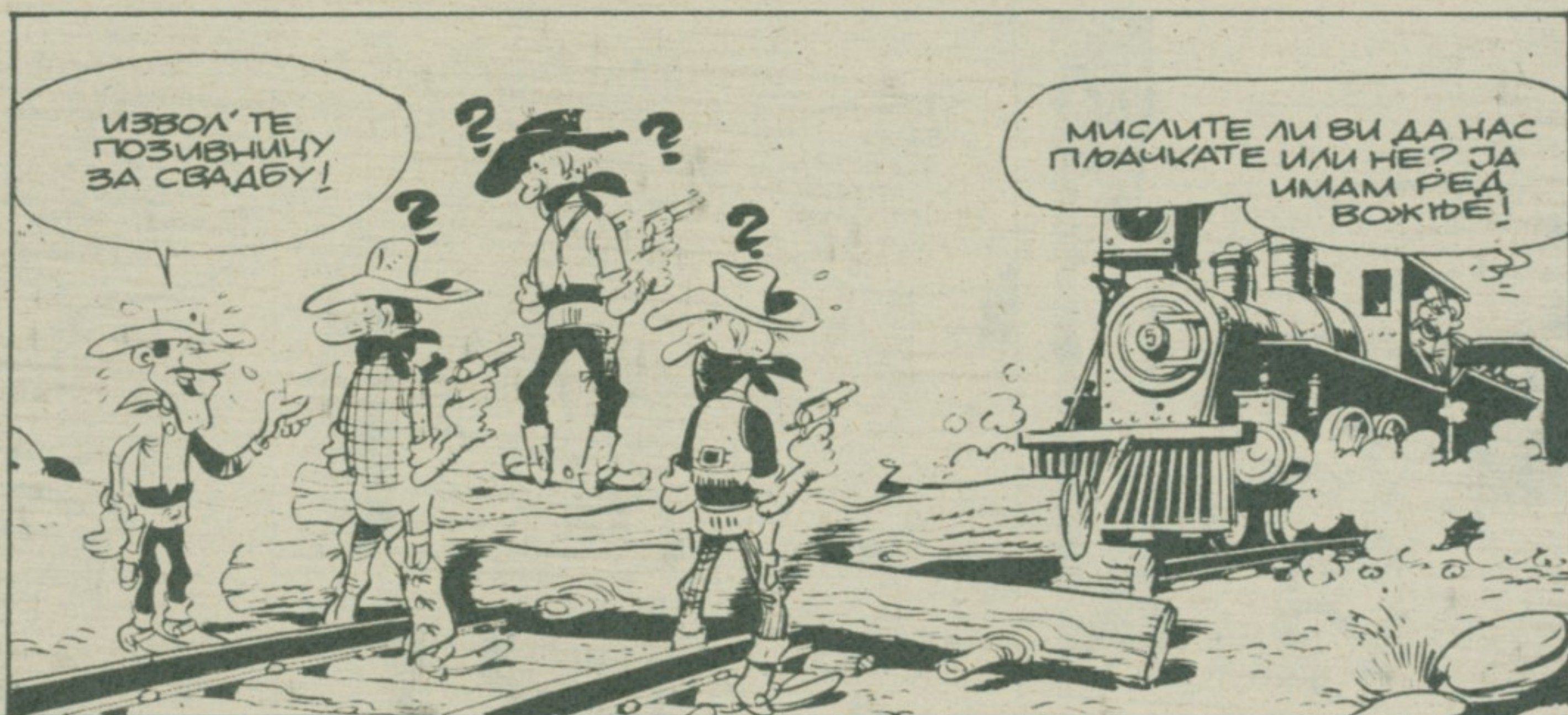

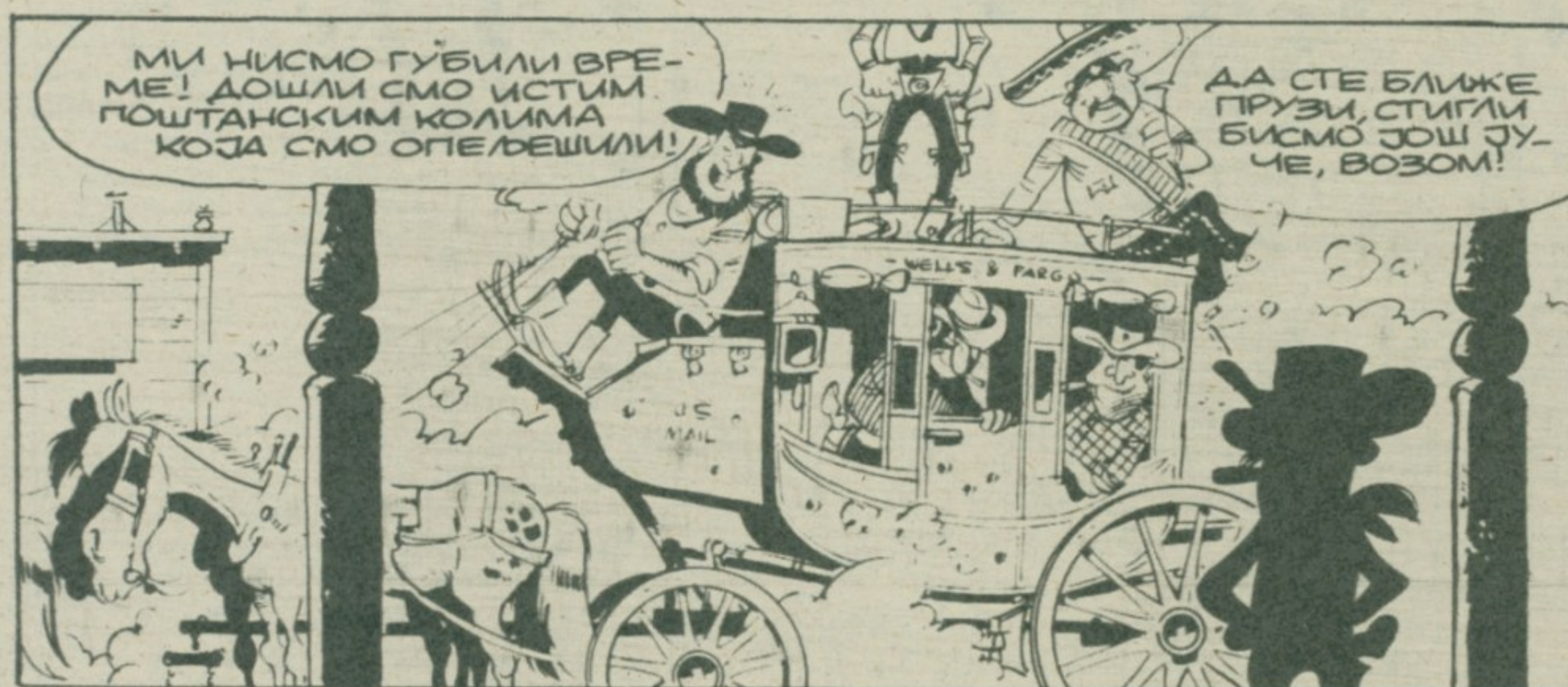

КАСНИЈЕ...

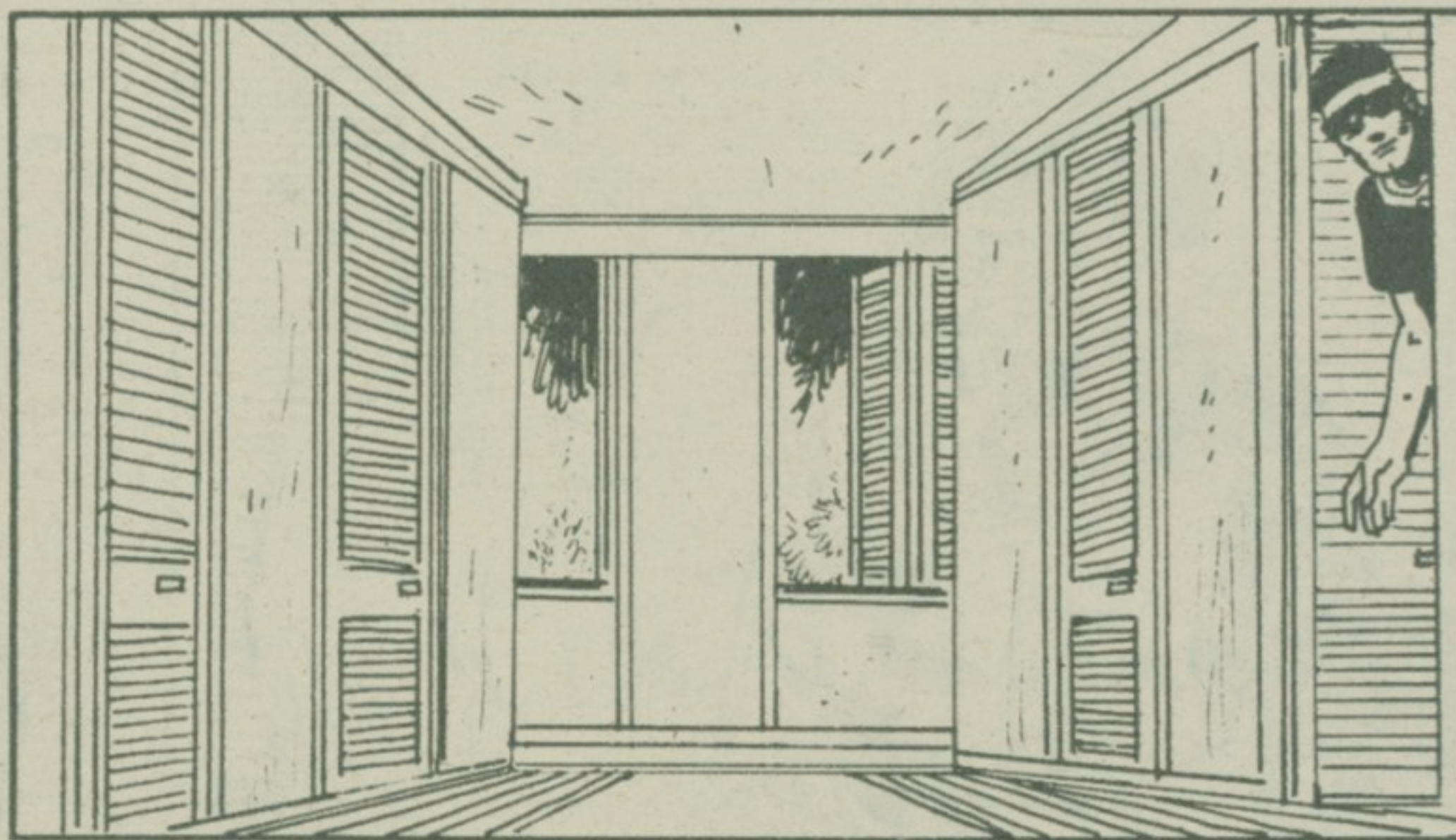

KORTO
МАЛТЕЗЕ:

СВЕ ЗБОГ ГАЛЕБА

ПЛЕО

ГЛАВА МЕ ВИШЕ НЕ БОЛИ, АЛИ
НЕ ЗНАМ ЗАШТО САМ ДОШАО
ОВАМО... АКО ОДЕМ ДО ОБАЛЕ,
МОЖДА ЋУ СЕ СЕТИТИ...

НИЧЕГ СЕ НЕ СЕЋАМ, АЛИ
ЗНАМ ДА ЈЕ ЈУДА ЛОКАРТ
РАЗБОЈНИК КОЈИ СВОЈИМ
ЖРТВАМА ЧИТА ЈЕВАНЂЕЉЕ...

ЗАТО ГА,
ВАЈДА,
ЗОВУ
ЕВАНГЕ-
ЛИСТ...

ТАМО
ВИДИМ
НЕКОГ...

МОЖДА ЈЕ ТО ЈЕЗУС МАРИЈА...
АЛИ, ШТА ЋЕ МУ ПИШТОЛ ЗА
ШЕЋУ ПО МЕСЕЧИНИ?

ПОГЛЕДАЋУ
УНАКОЛО...

ЈЕДНОГ ДАНА ЋЕ МИ ТА
РАДОЗНАЛОСТ ДОЋИ
ГЛАВЕ...

СИ-
ГУР-
НО
ЈЕ
ТУ
НЕГ-
ДЕ...

МОРАМ СЕ ЧУВАТИ
ТОГ ИНДИЈАНЦА...

ЈОШ ОД ЈУТРОС ЧЕЗ-
НЕМ ДАТЕ ДОБРО
ИЗМЛАТИМ!

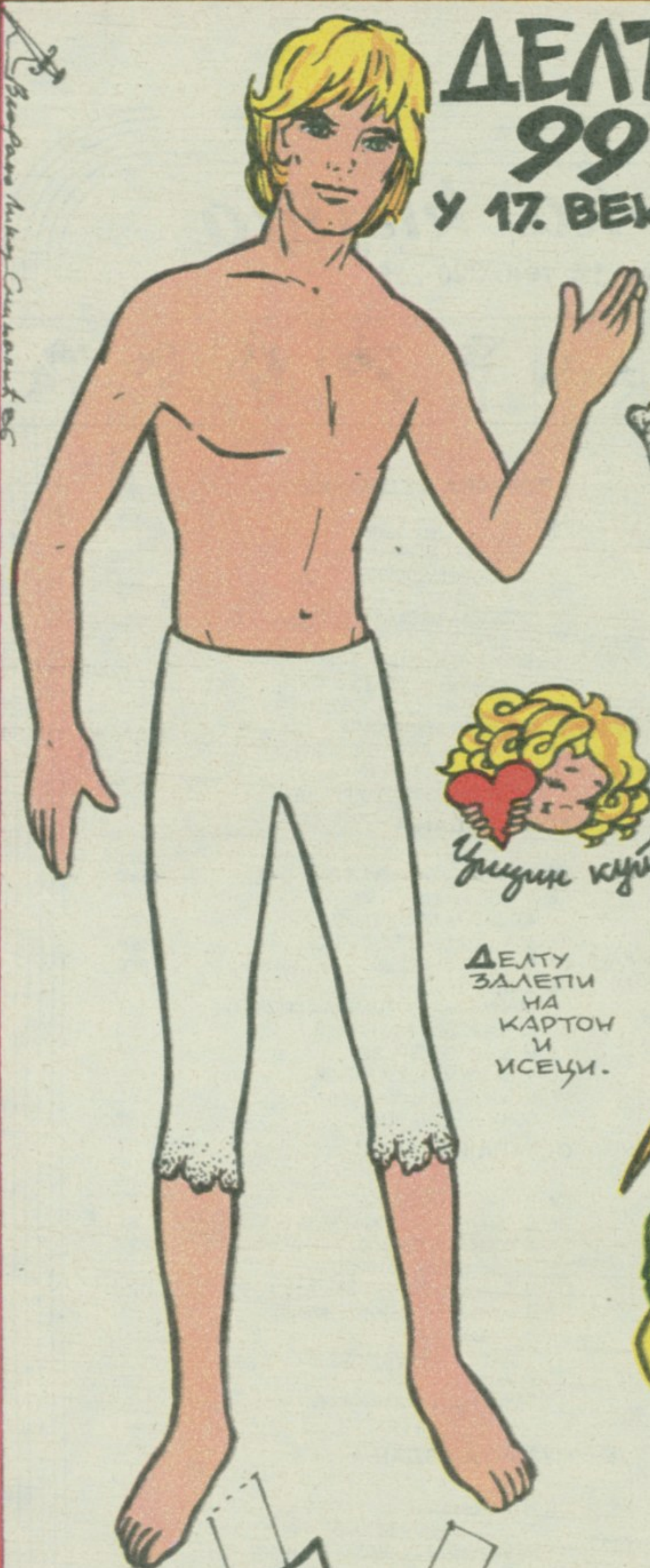
ДИЖИ СЕ!
МРЦИНА
КАО ТИ
НЕ
УМИРЕ...

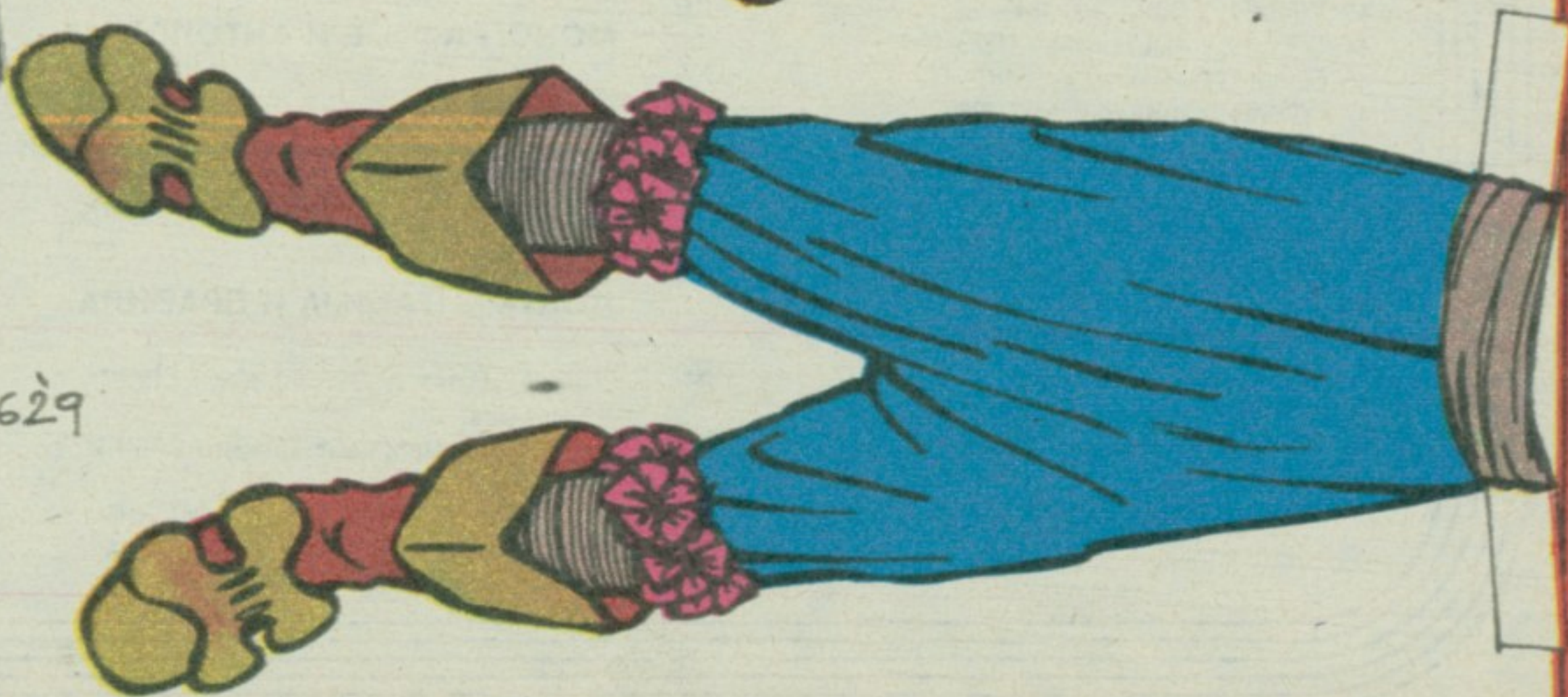
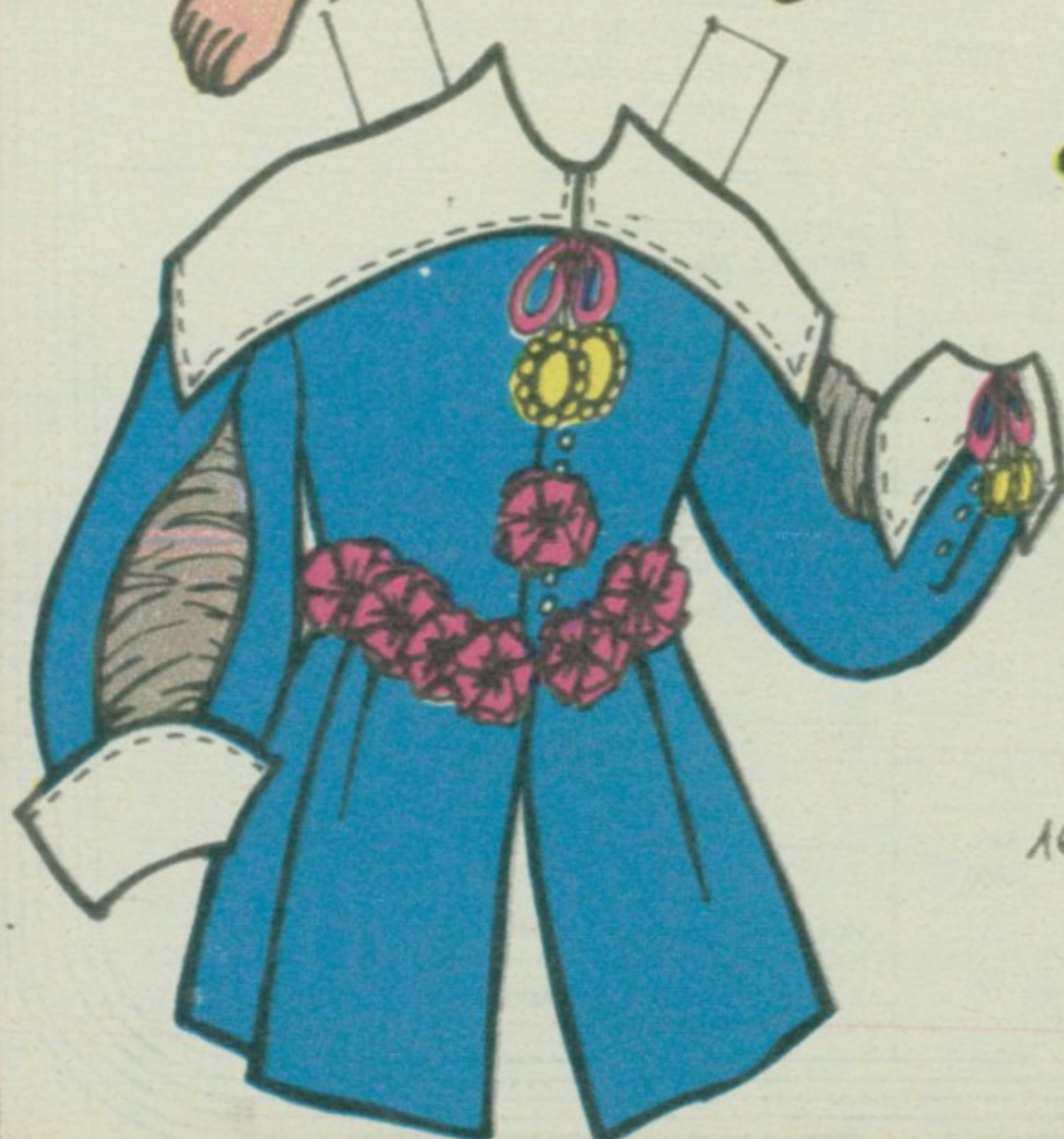
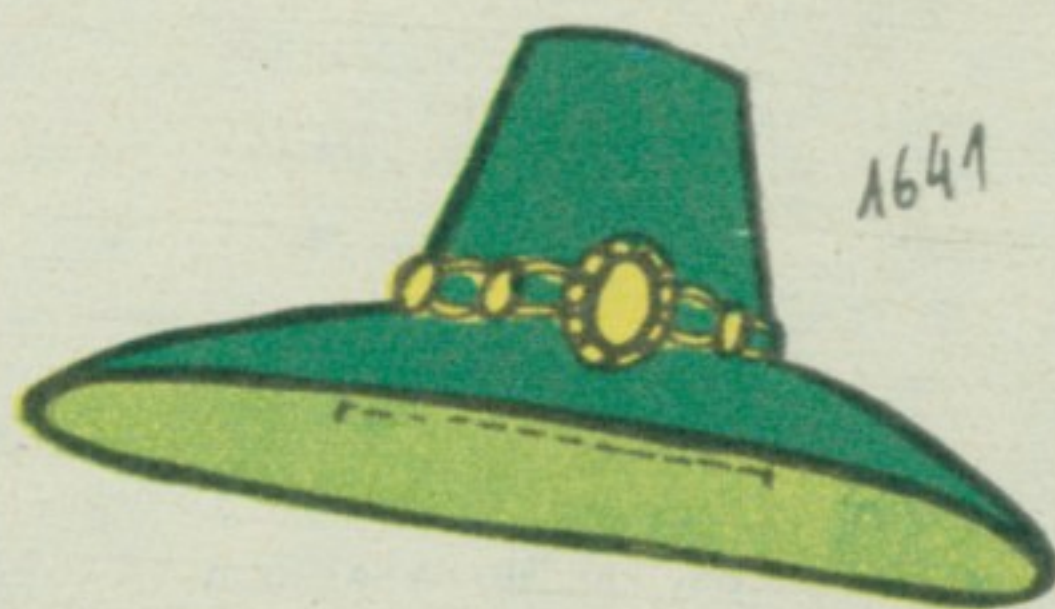
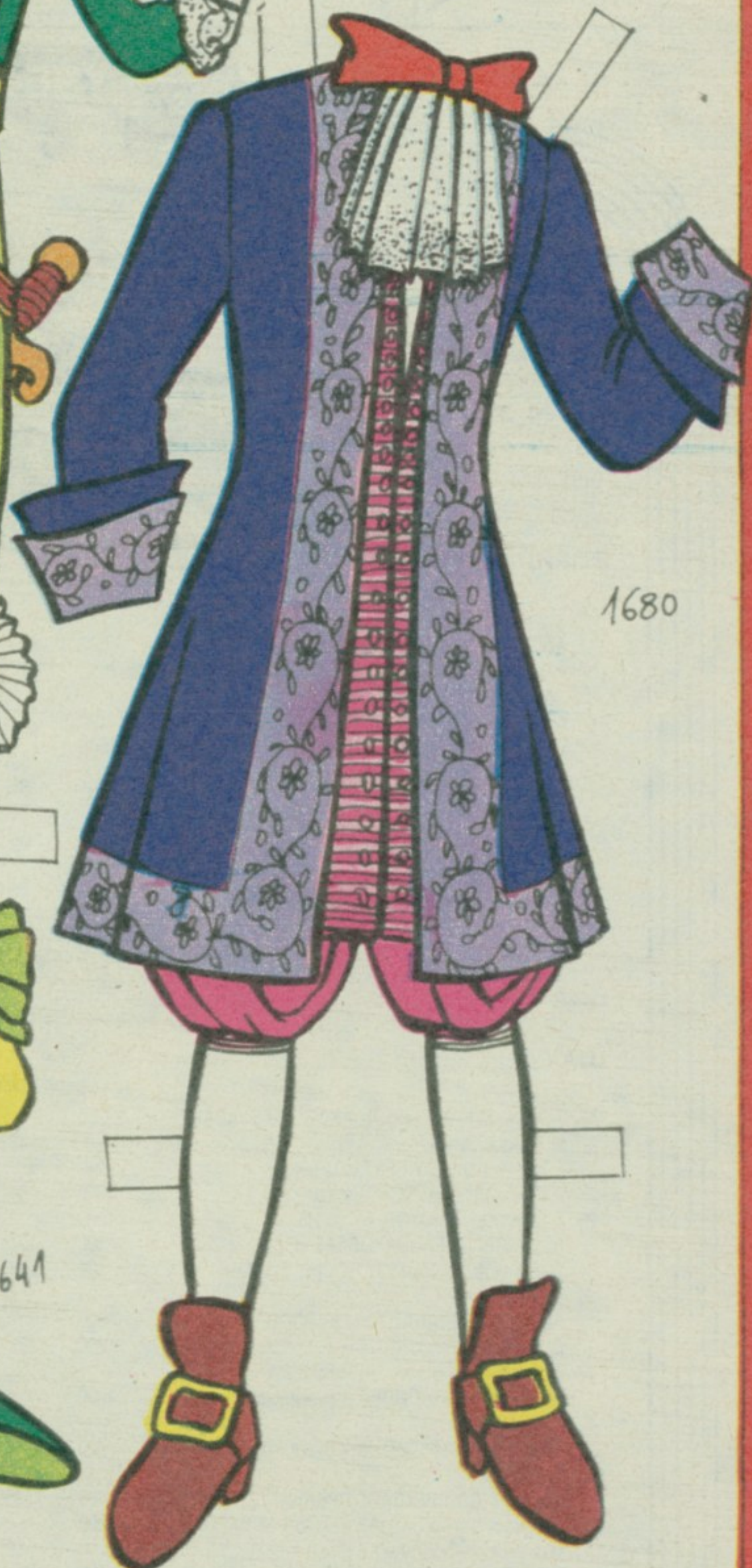
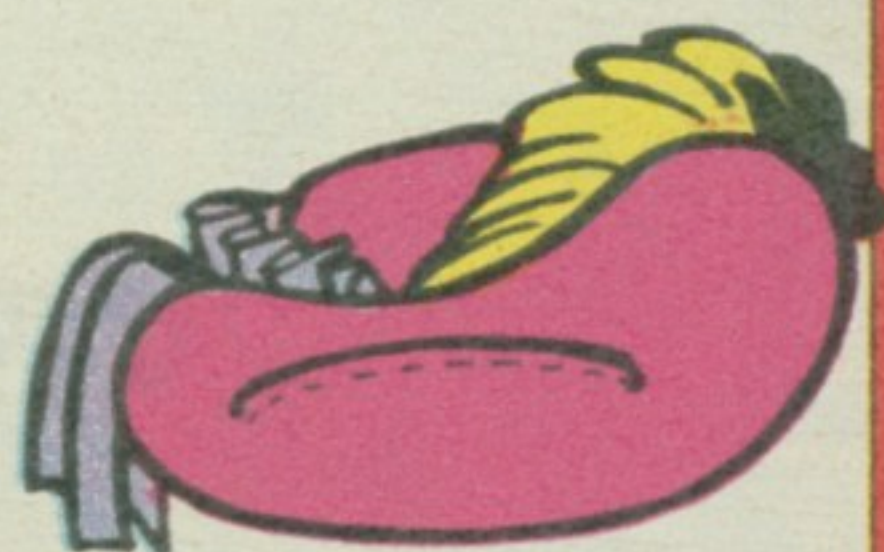
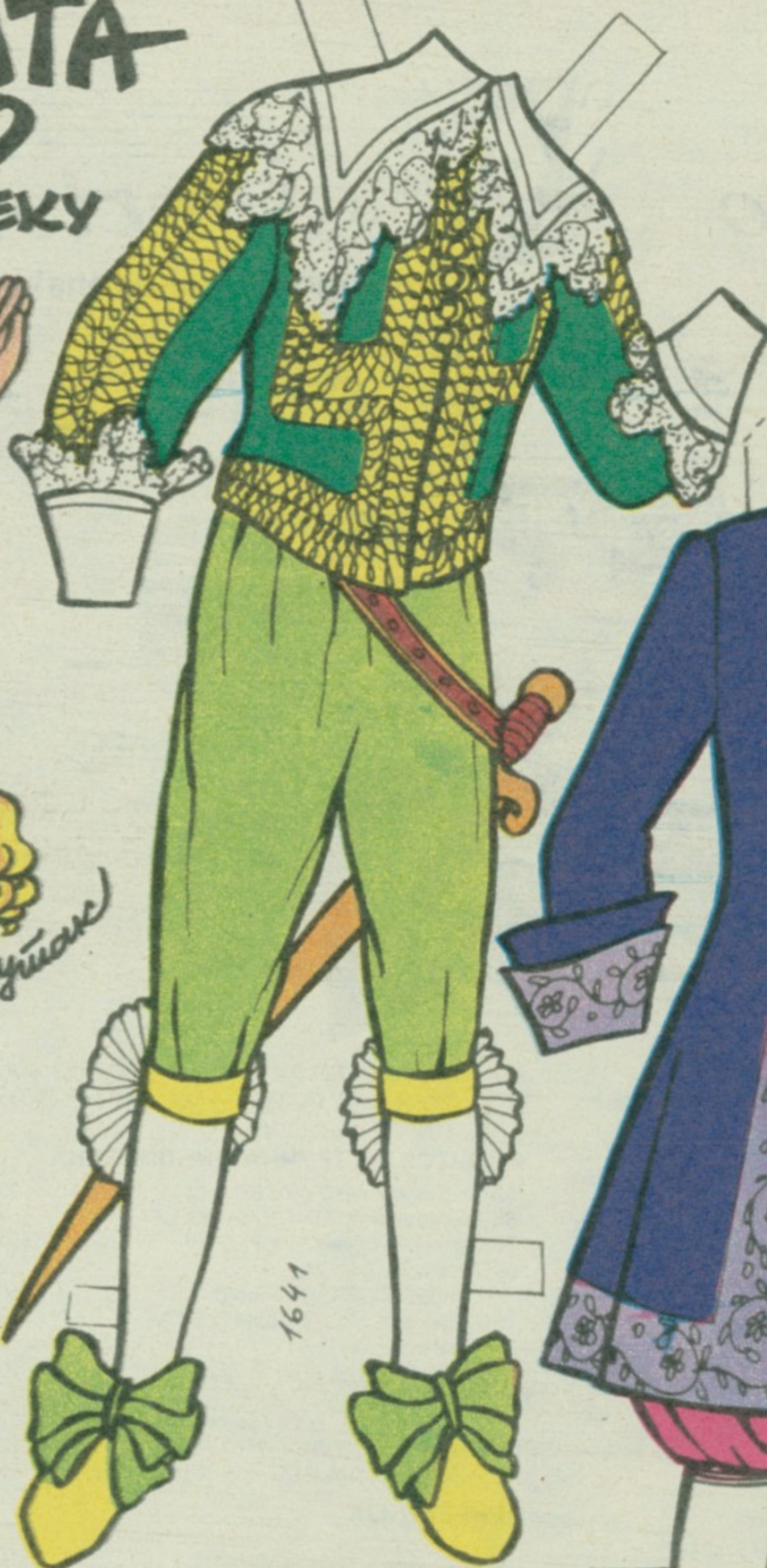
НЕРАВНОПРАВ-
НА БОРБА... ВЕ-
ЋИ СИ И ЈАЧИ
ОД МЕНЕ!
АЛИ ЈА
ЗНАМ
И НЕКЕ
ТРИ-
КОВЕ...

КРАЈ У
СЛЕДЕЋЕМ БРОЈУ

ДЕЛТА 99 У 17. ВЕКУ

ДЕЛТУ
ЗАЛЕПИ
НА
КАРТОН
И
ИСЕЦИ.

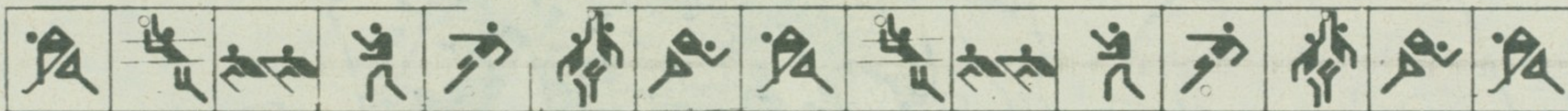

7200

Sportska knjiga

Beograd, Makedonska 19 тел. 320-226

предлажу

БОРИЛАЧКИ СПОРТОВИ

1. Јорга-Ђурић	дин.
АБЦ КАРАТЕ - ТЕКИ 1 ЕНПИ КАТА	1000
4. Р. Мудрић, ШКОЛА КАРАТЕА II	2500
6. Шегвић-Стојиљковић	
КУНГ ФУ	1300
12. Врачаревић-Куртовић, ОДБРАНА ОД НОЖА	1600
76. Јорга-Ђурић	
КАРАТЕ - МАЈСТОРСКЕ КАТЕ I	3500
141. Б. Вујић	
НАПРЕДНИ КАРАТЕ - практична примена	1400
142. С. Поповић, ТАЈНЕ ЦУДОА	1500
15. С. Бојовић, РВАЊЕ - слободним стилем	1600
16. С. Бојовић	
БОРЕЊЕ - слободним стилем на македонском језику	680
134. Д. Павловић	
КЕНДО	1.700

ШАХ

19. Трифуновић-Вуковић, ШАХОВСКИ БУКВАР	дин.
20. И. Бондаревски	
КОМБИНАЦИЈЕ У СРЕДИШЊИЦИ	1200
24. Ј. Р. Капабланка, ОСНОВИ ШАХА	1800
29. С. Домазет, ШАХ ОД А1 до Н8	1500
33. НОВА ПРАВИЛА ШАХОВСКЕ ИГРЕ	500
34. Д. Бјелица, НА ПОТЕЗУ БОРИС СПАСКИ	500
36. Д. Бјелица	
РЕКАО МИ ЈЕ АНАТОЛИЈ КАРПОВ	800
37. Д. Бјелица, БУГОЈНО 78	800
39. Д. Андрић	
ШАХ - ИГРА МИЛИОНА - Нижи курс	1300
40. Д. Андрић	
ШАХ - ИГРА МИЛИОНА - Виши курс	1700
136. А. Алехин	
МОЈ ПУТ ДО СВЕТСКОГ ПРВАКА	2500
140. Ј. Р. Капабланка, МОЈА ШАХОВСКА КАРИЈЕРА	1200
Марјановић-Ђорђевић	
43. ТУРНИРИ У ЛОНДОНУ (1849-1982)	700
44. ТУРНИРИ У АМСТЕРДАМУ (1889-1981)	700
45. БЕЧКИ ТУРНИРИ (1873-1961)	700
47. ТУРНИРИ У ЊУЈОРКУ (1857-1980)	700

ФУДБАЛ

53. Б. Елснер	дин.
МЕТОДИКА РАДА СА ФУДБАЛЕРИМА	1600
67. В. Стефановић	
САВРЕМЕНИ ФУДБАЛ И ПЕДАГОШКО-ПСИХОЛОШКИ РАД	1500
68. А. Боженко	
ТРЕНИНГ ВРХУНСКИХ ФУДБАЛЕРА	800
69. Б. Дукић	
ВЕЖБЕ ОБЛИКОВАЊА ФУДБАЛЕРА	2500

70. И. Шаренац, ФУДБАЛ - У СЛИЦИ И РЕЧИ	1300
144. В. Стојковић, ЛЕГЕНДЕ ФУДБАЛА	4000

СПОРТСКО-СТРУЧНА БИБЛИОТЕКА

52. Д. Шаренац, КАКО У ХХИ ВЕК	900
54. В. Стефановић, ПЕДАГОГИЈА И СПОРТ	1500
55. Хавелка-Лазаревић, СПОРТ И ЛИЧНОСТ	1500
56. Ј. Малацко	
ОСНОВЕ СПОРТСКОГ ТРЕНИНГА	2500
75. С. Мишовић, КОШАРКАШКИ ПИВОТМЕН	900
80. Verderwulbeske	
ГИМНАСТИКА + ИГРЕ ЗА ДЕЦУ	1200
82. Ивовић-Жарковић	
ИГРЕ - за спорт, школе и рекреацију	1200
66. Р. Арменулић, ТЕНИС	1500
145. А. М. Маринковић, АТЛЕТИКА ЗА НАЈМЛАЂЕ	300

РЕКРЕАЦИЈА

48. Ј. Пуљо	дин.
YOGA - ХАРМОНИЈА ДУХА И ТЕЛА	2200
81. Ј. Пуљо	
МИНИ ВЕЖБЕ ЗА МАКСИ ЗДРАВЉЕ	1500
124. Група аутора, YU АЕРОБИК	1500
78. М. Чабрић, АТЛЕТИКА ГИМНАСТИКА	800
118. А. Ваганова	
ОСНОВИ КЛАСИЧНОГ БАЛЕТА	350
135. Група аутора	
СПОРТСКА ГИМНАСТИКА	3500

СПОРТОВИ НА ВОДИ

94. Д. Шаренац, РАНДЕВУ НА БАЗЕНУ	дин.
95. Р. Неговетић	900
ЉУДИ ЖАБЕ - приручник за спортске рониоце	900
96. Н. Шандор, НАУЧИ И ТИ ДА ПЛИВАШ	900

МОНОГРАФИЈЕ И АНТОЛОГИЈЕ

122. Група аутора	дин.
ФИЗИЧКА КУЛТУРА И СПОРТ У ЈУГОСЛАВИЈИ	800
127. Д. Шаренац	
АНТОЛОГИЈА ЈУГОСЛОВЕНСКЕ СПОРТСКЕ КАРИКАТУРЕ	1000

ДОКУМЕНТАЦИЈА И ПРАВИЛА

57-65. АЛМАНАХ ЈУГОСЛОВЕНСКОГ СПОРТА (8 књига)	дин.
	6400
72. Ратковић-Мићуновић, ПЛАВИ У ОРБИТИ	800
91. С. С. Ј.	
СМУЧАЊЕ НОРДИЈСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ	250
148. Д. Шаренац, ЛЕКСИКОН 40 СПОРТОВА	1800

СПОРТСКА МЕДИЦИНА

97. Котуровић-Јеричевић	дин.
КОРЕКТИВНА ГИМНАСТИКА	2.500
98. В. Ђурђевић, СПОРТСКО СРЦЕ	2200
99. В. Смодлака	
СПОРТСКА МАСАЖА И САМОМАСАЖА	1800
102. Д. Дубин М. Д.	
БРЗА ИНТЕРПРЕТАЦИЈА ЕКГ	3.800
103. Д. Слијепчевић, ХОРМОНИ ПОЛНЕ СФЕРЕ	2500
128. А. Шкоклев	
АУРИКУЛО АКУПUNKТУРА	1200
132. В. Смодлака, СПОРТСКЕ ПОВРЕДЕ	2000
146. Н. Поповић	
СПОРТСКЕ ПОВРЕДЕ У РУКОМЕТУ	1800

ХОБИ ИЗДАЊА

105. В. Литричин, ОСНОВНА ЗНАЊА О ПСУ	дин.
106. М. К. Kostensitz	1800
400 САВЕТА ПРИЈАТЕЉИМА ПАСА	1800
107. Н. А. Сахаров, ДРЕСУРА ПАСА	1800
108. Мишковић-Грабовшек, ИГРАТЕ ЛИ БРИЈ	2800
138. Д. Цветковић	
ЗАНИМЉИВА МАТЕМАТИКА - ПРЕФЕРАНС	3200
101. М. Ђонић, ДУНАВСКИ АЛАСИ	1000
109. М. Ђонић, РИБЉИ СВЕТ	1000
110. М. Ђонић, МАМЦИ И ВАЉЦИ	1000
147. М. Ђонић - Д. Милосављевић	
ПОНАШАЊЕ НА ВОДИ	1500

ОСТАЛА ИЗДАЊА

104. М. Трифуновић, ПСИХОЛОГИЈА КУПАЦА	дин.
	800
111. С. Протић, ЗАПИСИ ИЗ КУЋЕ МРАКА	500
114. А. Новаковић, ЗВУЦИ СА ПАРНАСА	200
115. Ј. Пуљо, БИСЕРИ МУДРОСТИ	4500
119. М. Пауновић, СВЕТСКА АВИЈАЦИЈА	1200
112. В. Умински, КУБАНСКИ УСТАНИЦИ	100
113. Н. Попадић	
СРЦЕ НА ТРАВИ (Поезија о фудбалу)	190
120. Р. Мићуновић	
САЊАЛИШТЕ (Поезија за децу)	150

МУЗИЧКА ИЗДАЊА

116. Ж. Вукосављевић	дин.
АКОРДИ И ХВАТОВИ НА ГИТАРИ	900
117. Ж. Вукосављевић, ШКОЛА ЗА ГИТАРУ	900
123. Ж. Вукосављевић, БАС ГИТАРА	500

ИГРО "СПОРТСКА КЊИГА"

Београд, Македонска 19, п. факс 720

НАРУЧБЕНИЦА ПЗ-2/86

Поручујем књиге под редним бројем _____

у укупној вредности од _____ дин.

1. Унапред уплаћујем на ваш жиро рачун 60801-603-22384.
2. Плаћам поштару при преузимању књига - ПОУЗЕЋЕМ (Заокружити начин плаћања)

(презиме и име)

(поштански број, место, улица и број)

Исећи и залепити на дописницу.
Књиге можете поручити и телефоном на 011/320-226.
У цену књиге нису урачунати ПТТ трошкови.

ЛЕОНАРДО, КОФА С ВОДОМ И КОНТАКТНА СОЧИВА

И други су, пре и после, гурали главу у кофе с водом, само што је, када је то 1508. године учинио Леонардо да Винчи изјавио: „Ево начина да побољшам свој вид”, или нешто томе слично. У сваком случају,

одмах потом сео је и израдио нацрт машине за брушење сочива. Скица је остала да лежи међу осталим Да Винчијевим папирима, а прва сочива направљена су три и по века касније. ■

ТАКО МАЛО И ТАКО МНОГО

За време инвазије на Нормандију у другом светском рату амерички генерал Мексвел Тејлор, заповедник 101. ваздушнодесантне јединице, и сам је учествовао у акцији. Према плану, генерал се у пратњи три официра и два редова, спустио падобраном нешто даље од главнине својих снага.

Пошто је стао на ноге и

обухватио погледом остале, окренуо се двојици војника и рекао:

– Никада у историји тако малим бројем војника није командовао тако велики број официра. ■

ПРВИ, ПА РОД РОЂЕНИ

Пионери авијације дали су све од себе тако да је до 8. септембра 1910. године небом већ летело таман толико авиона да дође и до првог судара. Догодио се изнад бечког аеродрома „Neustadt”, а сударила су се два рођена брата Варчалоски. ■

МРТАВ МУЖ У ПРТЉАЖНИКУ

Њујорком ових дана кружи „линколи” на чијем се задњем стаклу види налепница на којој пише: „МРТАВ МУЖ У ПРТЉАЖНИКУ”. Дobar штос за оне који воле ту врсту хумора. Веће уверљивости ради, из пртљажника се вијори и једна црвена мушка кравата. ■

МАЧИЈА ПРОТЕЗА

Шта бисте ви рекли (када бисте имали мачку) да вас неко пита:

– Шта бисте ви рекли када бих вам казао да је вашој мачки потребна протеза?

Бренда Леситер из Луца на Флориди прво је занемела од запрепашћења, а онда успела да промуца једно једва чујно: „У реду”.

Питање је поставио ветеринар, а протезу седмемесечном персијском мачету по имену Бо ставио (прави) зубни лекар Ралф Де Доменико.

Бо је први мачећи случај у Де Домениковој дванаестогодишњој каријери

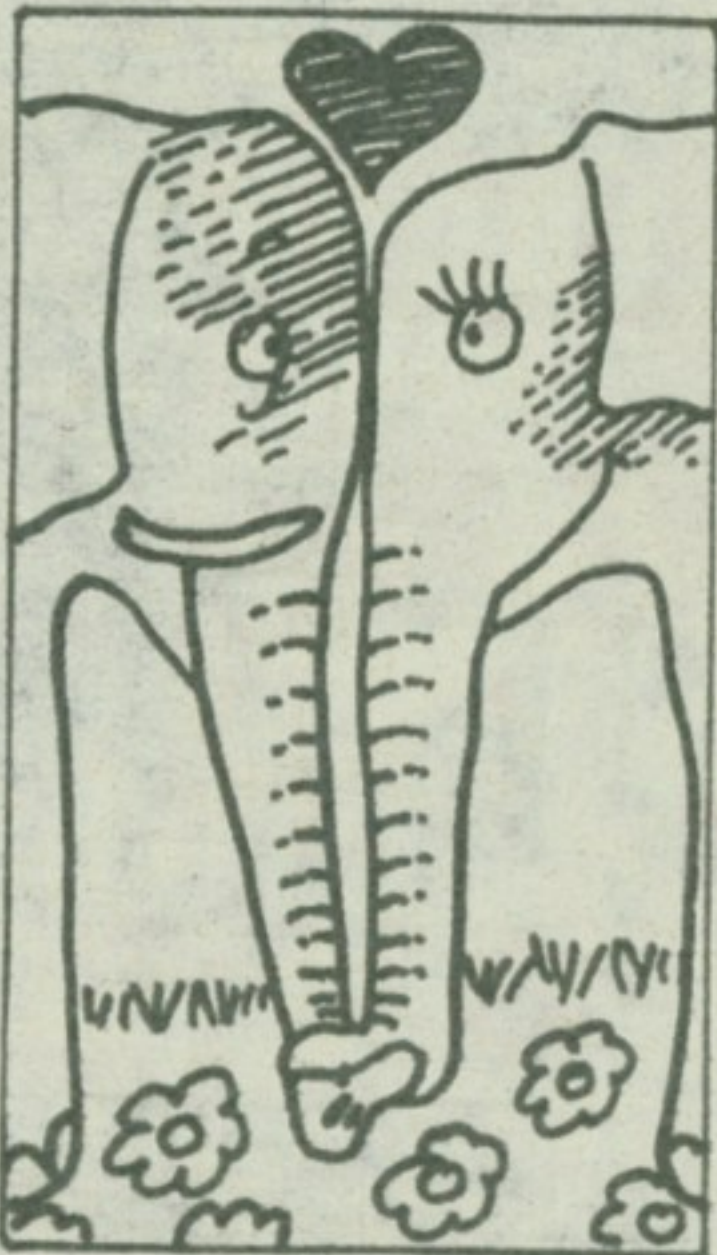
током које је успешно ставио око хиљаду и петсто протеза. И захват над мачетом Бо коме је очњак растао укриво повређујући му језик и дубећи рупу

у доњој вилицы тако да није могло да жваће храну, окончан је успешно. Када једе, Бо сада мало шкљоцка, али жваће и расте. ■

КАД СЛОН ЖАЛИ СВОЈУ ДРАГАНУ

У зоолошком врту у совјетском граду Душанбе 27 година живела су два индијска слона. Инга и Раца. Чувари су их пазили, деца су их обожава-ла, све је било у најбољем реду све донедавно кад је умрла Инга.

Раца се избезумио. Кле-чао је крај своје драгане и, чувари се заклинају да је истина, плакао. Кад су покушали да му приђу и одвоје га од Инге, иначе мирни Раца ударао их је сурлом и није им дозво-љавао да се приближе слоници. Тако 24 сата.

Мумлао је, плакао, миловао Инге сурлом. Дан и ноћ. Онда се изненада придигао и ослободио пролаз чуварима, да однесу његову вољену. Кад су је, уз помоћ дизалице, положили на камион, ишао је за њим све до изласка из зоолошког врта. На капији је подигао главу, испустио неки чудан глас, као да последњи пут поздравља Инге, окренуо се и вратио „кући”. ■

НЕКА ЈОЈ ЈЕ БОГ НА ПОМОЋИ

У излогу једне месарнице у Лондону појавила се табла са следећим натписом: „Ми правимо кобасице за краљицу Елизабету II”. Месар од прекопута је одмах одговорио таблом исте величине и уочљивости: „Нека јој је Бог на помоћи!” ■

МИС КОБАСИЦА 1986.

Неки избори за лепотицу године осуђени су на пропаст. Један познати француски произвођач мяса и сухомеснатих производа одлучио је недавно да организује такмичење те врсте, само што на адресу фирме није стигла ни једна једина пријава. Може бити да лепотицама није било до титуле која им се нудила, кажу сада у пропагандном одељењу произвођача мяса. Може бити. Поносна победница понела би наслов „Мис кобасица 1986.” ■

ЈА ДА ПЕВАМ, А ВИ ДА СЕ ДАВИТЕ

Свет је пун паметњаковића који воле да добацују неумесне примедбе, а највише мука с њима имају јавне личности, од политичара до забављача.

Диск иокеј енглеске радио-станице BBC Рој Шепард недавно је објавио књигу под насловом „Диск иокејев приручник” у којој сапатницима нуди корисне савете и упутства

за ову врсту непријатних ситуација. У приручнику се налази и листа могућих одговора на неку неукусну примедбу или ша-лу.

„Сећам се како је мени било када сам се први пут у животу нацврстао”, гласи један.

Или, „Ако дођете у студио, могли бисмо заједно да изведемо „Реку Свони” – ја бих певао, а ви бисте могли да се удавите у њој”. ■

Зову га градом коцке, порока, разблудности, престоницом забаве, градом који ни једног тренутка не престаје да живи. Најлуцкастија метропола Америке. Ернест Хемингвеј је писао: „Лас Вегас није Америка; то је „Хиљаду и једна ноћ“ у долинама Месопотамије“. Чувена трачерка из света филма, Лејла Парсон је рекла: „Лас Вегас је лудост, али генијална лудост“.

Атмосфера која тамо влада је као да стално траје неки велики празник, као да је реч о неком бескрајном луна-парку, тобогану који се стално креће, са својим опасностима, привлачностима, невероватним представама. Свуда се осећа мирис долара. Апсурдан и луцкаст град запањује иако се не може рећи да је леп. Пре би се рекло да је занимљив, прави правцати Вавилон у којем је немо-

гуће задржати пажњу на једној ствари, јер вас већ у следећем тренутку привуче нешто друго.

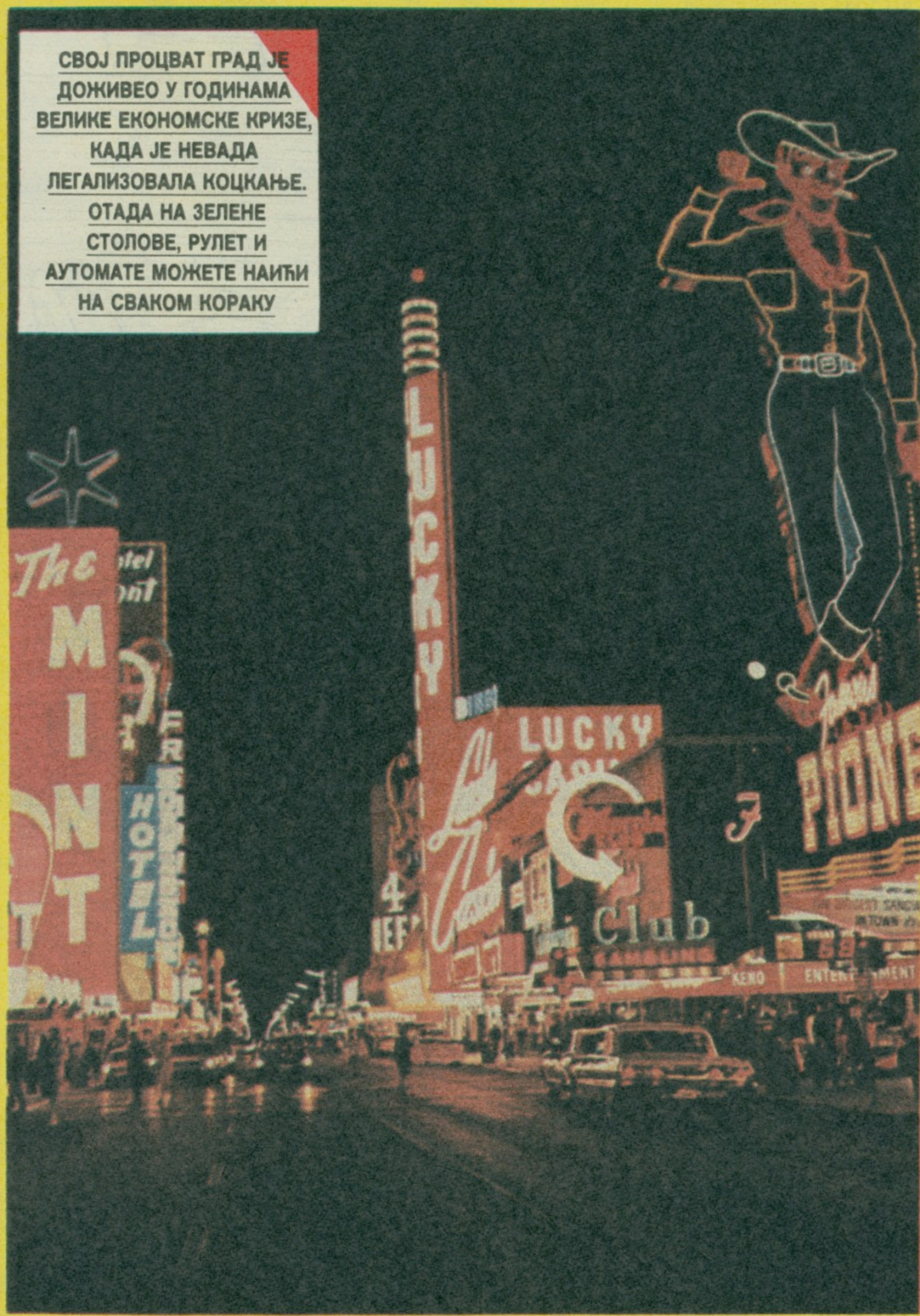
Сале у којима се коцка немају прозоре, сатове и календаре. Играчи не смеју да примете како време протиче. Време је овде растегљиво као жвакаћа гума. Хиљаде мушкараца и жена, обучених на најнеобичније могуће начине, сливају се овде око столова за

игру и слот-машина, и дању и ноћу. Те машине су постављене чак и у тоалетима, месарницама, пекарама, пиљарницама. Игра се рулет, коцкице, бакара, „17 и 4“, покер, кено, блекџек...

У хотелима претрпаним коцкарским машинама и зеленим столовима прави је подвиг наћи рецепцију и портире. А тек собе.

Али, како је све то почело?

**СВОЈ ПРОЦВАТ ГРАД ЈЕ
ДОЖИВЕО У ГОДИНАМА
ВЕЛИКЕ ЕКОНОМСКЕ КРИЗЕ,
КАДА ЈЕ НЕВАДА
ЛЕГАЛИЗОВАЛА КОЦКАЊЕ.
ОТАДА НА ЗЕЛЕНЕ
СТОЛОВЕ, РУЛЕТ И
АУТОМАТЕ МОЖЕТЕ НАИЋИ
НА СВАКОМ КОРАКУ**

Чувена „Трака“ (Strip), најважнија улица Лас Вегаса и најосветљенији булевар на свету. Пет километара коцкарница, хотела и барова.

КРО
У
КОТ

Далеке 1776. године, извесни отац Ескаланте, на челу групе шпанских бораца, забио је заставу своје земље усред мале оазе у пустињи. То су место назвали: Лас Вегас Гранде, што на шпанском значи „Велике долине“.

Испод песка злато

Отац Ескаланте је затим наста-вио ка северу кроз те бескрајне пределе велике као, на пример, Италија, наишавши на планине којима је дао име Невада, што значи „Покривена снегом“.

Из Лас Вегаса Шпанце су протерали Индијанци из племена Пајутес. Бригам Јанг је 1855. године из Солт Лејк Ситија послао групу снажних мормона да покушају да убеди Индијанце да читаву област претворе у плодну земљу. Три године касније, међутим, Јангови

Индијански поглавица. Насликао га је 1837. Џорџ Б. Кинг, сликар са Дивљег запада.

био је обичан шипраг са понеким дрветом. Они који су хтели да разгледају парцеле, морали су да узму водича са мапом, јер се у тој дивљини ништа није могло разазнати. На дан лицитације окупило се три хиљаде људи. Било је продато 1.200 плацева за 265.000 долара. Купци нису ту дошли само да би се дочепали доброг комада земље, него и зато што се прочуло да је клима топла и сува, да 300 дана годишње сија сунце и да нема више од 10 центиметара кишног талога годишње.

Изградња је започела 17. маја. Рано ујутру камioni пуни дрвене и остале грађе бучно су ушли у Лас Вегас. После тридесетак дана бодљикавом шибљу више није било ни трага. Једна за другом, градили су се стамбене и пословне зграде, асфалтирале улице и тротоари. Доведена је вода, уведена је струја, гас и телефонска линија. Тај развој није био баш тако брз, али је за повећање броја становника и све већи прилив туриста имао да захвали и клими и дивљини која га окружује и многим националним парковима и језерима, наравно и веома либералним законима Неваде. Ту се можете и развести и венчати за трен ока, а од 1931. када је у Америци укинута прохибиција, у држави Невада легализована је коцка.

Таквим потезом привукли су хиљаде туриста из земље и света, а за коцкарима у Лас Вегас су стигле и играчице, мафијаши, проститутке. Док су се у осталим деловима Америке борили како да изађу из велике економске кризе, држава Невада је захваљујући таксама и порезима на коцку, хотеле и ресторане, доживљавала прави процват.

најбољи ранч и 100 квадратних километара пустиње. То је био само делић његовог капитала, а живео је сам, ужасно се бојећи смрти.

Данас овај град има 500.000 становника. У својој књизи „Лас Вегас“ Марио Пузо пише: „Коцкање је у Лас Вегасу углавном поштено. Са онима који све изгубе поступа се љубазно, даје им се новац за авионску карту и храну, да могу да се врате кући. Клијенти су максимално заштићени од варалица, грамзивих проститутки и других непријатности, чак и ако их полиција одобрава“. Највећи број посетилаца долеће авионима, али стјуардесе у њима говоре: „Причврстите своје новчанике“, зато што у Америци још има људи који новац носе сакривен с унутрашње стране каишева. Има ту и других занимљивих прича: неки Ник је три дана и три ноћи без престанка играо коцкице, а неки Дугачки Џон, коме је коцкање било основно занимање, чак је доводио кројача у коцкарницу да му проба одело. Да не би губио време.

Није тајна да се чак и у затвору Лас Вегаса коцка: светло у ћелијама светли до дубоко у ноћ. Стражари су крупнији и они скупљају „пикслу“ у износу од 10 одсто добитка у игри. Тај новац се затим користи за затворски бејзболски тим.

Девојке чине још један незаобилазни вид индустрије успеха. Постоје такозване „коктели-келнерице“. Оне су стално за петама клијентима који престану да играју. Њихов искључиви задатак је да их врате за коцкарски сто. Мало виши ниво су „девојке које изазивају лупање срца“. Оне интервенишу кад неко у игри посустане. Ноншалантно и љупко се пришуњају клијенту иза леђа и шапну му на уво: „Хајде, душо, играј даље. Ја ћу ти донети срећу“. Коначно постоје и „викенд девојке“. Оне се преко недеље баве сасвим другим пословима широм Америке, али викендом похрле у Лас Вегас да извуку неку корист од најстаријег заната на свету.

Ова Мека коцкара постала је од пре неколико година и седиште за одржавање спортских манифестација, као и конгресни центар. Годишње овуда прође 900.000 конгресмена, а прина се да су неки организатори резервисали сале већ за 2000. годину. Само играчи на срећу оставе у овом граду 4 милијарде долара годишње.

Лас Вегас је и град позоришта и представа. Један спектакл у Лас Вегасу кошта много више него онај на Бродвеју. Вечити Френк Синатра сваке недеље заради овде 500.000 долара. Коцкарнице са оваквим спектаклима не зарађују, али посетилац је принуђен да прође кроз казино да би ушао у салу да гледа шоу. То исто мора да учини и при изласку: све је смишљено само да се људи увуку у игру.

Лас Вегас, односно град који представља највеће насеље настало у Америци у овом веку, годишње обиђе 12 милиона туриста. Тај туристички мравињак привлачи јединствени мамац који чине 33.000 машина за коцкање и 1.400 зелених столова: све то ради, наравно, 24 сата.

М. И. Ш.

ЛАС

ВЕГАС

престоница игара на срећу

Људи су напустили овај крај потцењујући чињеницу да се испод слоја песка налазе злато и сребро.

Данас мало њих зна да су управо Индијанци, наравно сасвим случајно, и започели традицију разних игара у овом крају. Проводили су сате и сате обрћући на песку шарене штапиће или кости својих покојника, забављајући тако жене и децу. Сада се окрећу чипови и новац, али игре на срећу отпочеле су онда, са крајње примитивним и наивним алаткама.

У записима из тог времена могло се прочитати да је Лас Вегас био прилично прљав и запуштен град у поређењу са онима са Запада. Тек у годинама на преласку два века он се више повезује са другим, развијенијим срединама и тада започиње његов процват.

Сенатор Вилијам Кларк је 1903. пројектовао железничку пругу Сан Педро – Лос Анђелес – Солт Лејк, која је требало да прође и крај

Лас Вегаса. Купио је у Вегасу ранч и објавио да ће се направити план изградње града који ће на пола делити баш железничка пруга. У међувремену је много људи стигло у овај крај у потражи за златом. Две хиљаде људи подигло је себи склоништа у Вилијамстауну, који је данас једна од најугледнијих зона Лас Вегаса.

Процват у кризи

Ипак, званичан датум оснивања града је 15. мај 1905. када је железничка компанија сенатора Кларка ставила на лицитацију парцеле земље на којима ће се зидаати куће. Био је то успешан посао. Неколико дана пре него што ће лицитација отпочети, свет је нагинуо у Лас Вегас. Направљен је велики шарени шатор с поштом, баром, коцкарницама, бакалницама, па чак и банкама. Простор где је требало да израсте будући град

До краја другог светског рата Лас Вегас је ипак имао само 8.000 становника настањених дуж једне улице: Фримонт стрит. После рата град је почео да се шири у другом правцу и главни постаје државни пут број 95, популарно назван „Трака“. То је данас најосветљенија улица на свету: пет километара се непрестано смењују коцкарнице, мјузик-холлови, ноћни клубови, барови, велики луксузни хотели у правој игри светлости и неонских натписа. Легенде овог града су адвокат Пери Томас, који је од скромног капитала, уз банкарске кредите, изградио више дивних грађевина усред пустиње и постао мултимиллионер. Други је Хауард Хјуз, чувени богаташ који је већи део живота проживео у стерилним собама од стакла, бојећи се инфекције. Само у Лас Вегасу купио је пет хотела, једну коцкарницу, телевизијску станицу,

КАКО
ЈЕ
ДЕШИФРОВАН
ЈЕЗИК
СТАРИХ
КРИТАНА

ТАЈНА

**МЛАДОМ ЕНГЛЕЗУ
МАЈКЛУ ВЕНТРИСУ
СВИ СУ СЕ ИСКРЕНО
ДИВИЛИ КАД ЈЕ
ОБЈАВИО СВОЈЕ
ОТКРИЋЕ. ПЉУШТАЛЕ
СУ ПОХВАЛЕ, СВЕ
ДОК СВОЈЕ ПРВЕ
ПРЕВОДЕ НИЈЕ
ПОКУШАО ДА
ПОБОЉША**

Имамо нову шифру,
Чарли?

— Да! Промене су чешће него што смо очекивали. Али, с овом екипом новајлија је све много лакше. Момци је зачас склепају и Фрицеви не могу да нам уђу у крму. Занимљиво да међу њима најбољи осећај да разобличи немачки код, а и да састави наш, има онај најмлађи. Онај други здесна... Не знам ни да ли има двадесет година.

— Знам га! Почео је да студира архитектуру, али се показало да је геније за језике и шифре. Мислим да се зове Вентрис, или тако некако. Далеко ће да догура, само ако се извуче из овог проклетог рата.

На великој зидној мапи Британског адмиралитета иза леђа двојице старијих официра шуњају се бродови под заставом „Јунион Џека“, покушавајући да избегну торпеда немачких подморница. Зује шифре, ратни извештаји стижу. Неколико метара изнад те собе, на плочницима Лондона, распрскавају се пројектили „фау“. Противавионска одбрана грми, завијају сирене ватрогасних и амбулантних кола, језиве ватре осветљавају улице, у том хаосу не чују се крици и дозивања умирућих.

Тих неколико метара који деле ратни ужас од повеће свите у цакум-пакум униформама представљају тампон зону од које зависи судбина Британије и исход битке на морима. У сигур-

ности од разорних пројектила, у потпуној тишини, овде под земљом се води једна, посебна војна, невидљива и изузетно тиха. То је рат у етеру, рат шифара, рат духовне снаге, који треба да донесе превагу једној или другој страни на свим бојиштима света.

Тај шифрантски рат добили су Британци, а један од заслужних у том елитном воду био је Мајкл Џорџ Френсис Вентрис. Да је остао само на том рат-

џоном Чедвиком, објављује да је дешифровао „Линеарно писмо Б“, најстарије писаније у континенталном делу Европе. Створено је око 1.400 године пре наше ере, а археолози су већ пола века налазили његове трагове на Криту и по рушевинама микенских градова на Пелопонезу.

Већина научног света била је запањена овим открићем. Из архива су се вадиле слични покушаји, као што је разобличавање тајне египатских хијероглифа или месопотамских глиненних таблица с клинастим писмом. Било је научника који су искрено тврдили да је Вентрисово откриће убити генијалније.

да је ту тајну успео да реши.

Вентрис признаје да су му радови неких колега с разних страна света доста помогли. А какав је то напор био најбоље илуструје један текст археолога лорда Виљема Тејлора:

„Да би се разумело ово колосално достигнуће, мо-

ном успеху, његово име вероватно никад не би изашло на светло дана. Изузетно немирног духа, чим је скинуо униформу, кренуо је у непојмљиву авантуру. Одлучио је да растумачи писмо старо три и по хиљаде година. Писмо једног народа о чијем језику нико ништа није знао.

Како до успеха

Седам година после рата, заједно с оксфордским професором археологије

— Од ране младости су ме занимале старе цивилизације и њихова неразјашњена писма — рекао је једном приликом Вентрис. — Вероватно се никад не бих усудио да приступим дешифровању једног таквог писма, као што је критско-микенско „Линеарно Б“, да није било рата и мог службовања у шифрантском одељењу. Метод дешифровања у војсци био је ослоњен на статистичке анализе учесталости, које су ми помогле да продрем у тај изгубљени језик древне Микене и Крита.

Професор Алиса Кобер из Њујорка је још пре него што се ико усудио да закорачи у тај свет тајанства написала ову обесхрабрујућу реченицу: „Погледајмо тим чињеницама у очи: неки непознати језик, писан неким непознатим писмом, не може да се дешифрује ни с двојезичким текстом ни без њега.“

Као да ни сама није себи веровала, бацила се на разјашњење те тајне. Без успеха, као и професор Ернст Ситиг из Тибингена, о коме већ 1950. године неке немачке новине пишу

ра да се схвати да се Вентрис прихватио далеко тежег задатка него што је био пред Шамполионом у решавању загонетке египатских хијероглифа или Гротефенда и Роулинсона у дешифровању клинастог писма. Ови пионири имали су двојезични или тројезични текст који им је помагао и једноставно су одредили којим групама ти језици припадају. Језик древног Египта, мада доста измењен, још живи у говору Копта; асирски и вавилонски су слични и постоје јаке везе са старим Хебрејима и језицима Се-

26 ЖЕНА

мита уопште. Али, Вентрис се суочио с једним писмом које је било усамљено и без икакве копче с неким језиком која би могла да му буде нит-водиља.

Тек што је напунио 34. годину, погинуо је у аутомобилској несрећи у Енглеској.

Недоумице у овом подухвату и поједина оспора-

гиње, други да су биле плетиле, трећи да су ратне заробљенице. Ни после тридесет година лингвистичких расправа њихов за-

Много је изгубљено и уништено при ископавањима. У самој Микени је нађено врло мало таквих уло-

доста оскудним шематизованим речником.

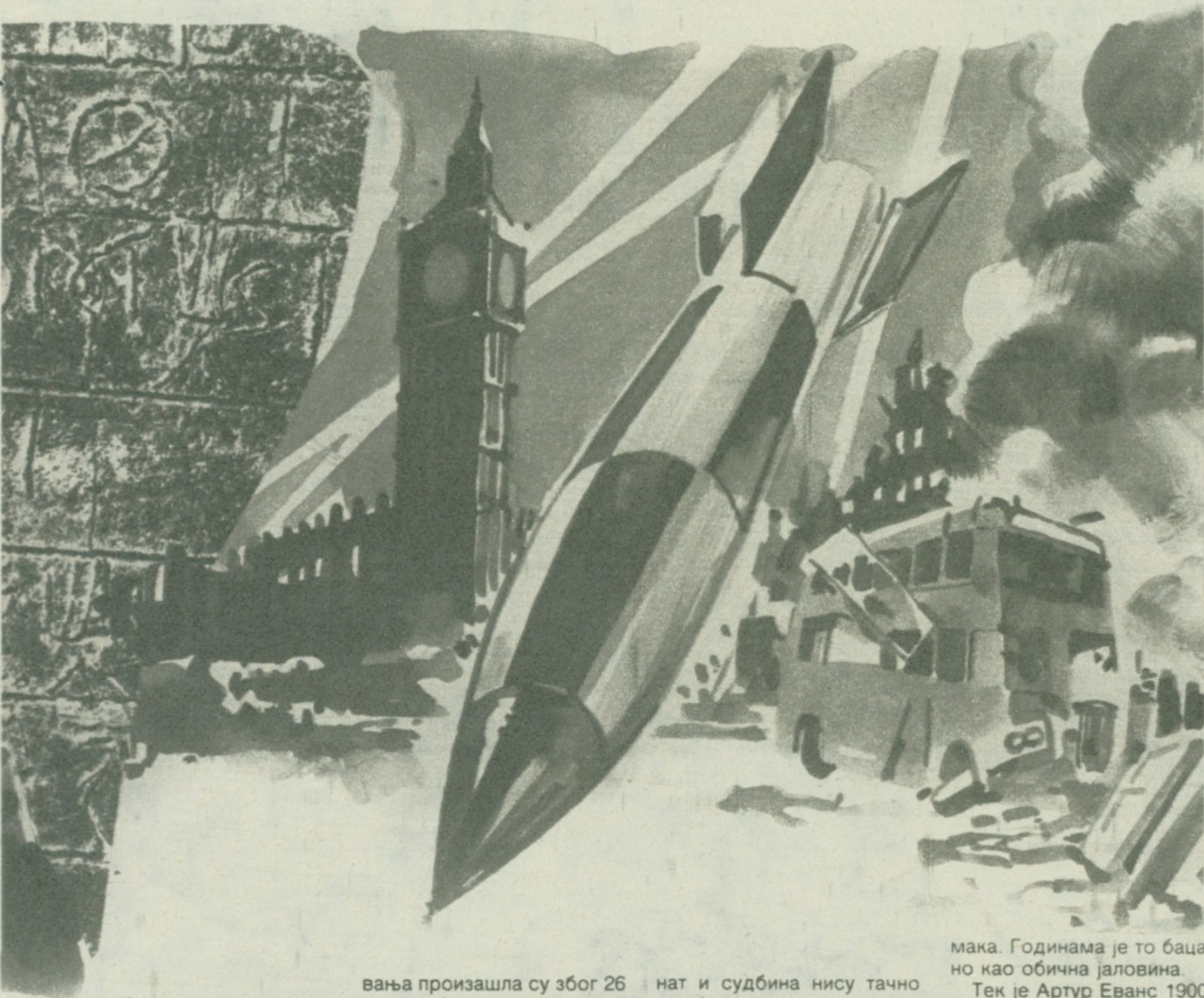
На самом почетку дешифровања овог писма Вентрису је изузетно помогла луцидност и храброст. Мимо уобичајеног мишљења, он је сматрао да је језик којим су исписиване ове глинене плочице неки архаични облик старогрчког. Био је уверен да су непознати знаци типичан пример писменог слоговног изражавања. Проучавајући текстове древних Хелена, покушао је да открије који би знаци одговарали именима тадашњих градова на Криту, поменутих још у Хомеровој „Илијади“. Били су то Кносос, оближња лука Амнисос и Тулисос. Одатле је посао кренуо лагано, док се није делимично закочио код оних несрећних жена.

Мишљења скептика према Вентрисовом раду данас су усамљена и углавном одбачена. Читање свих глинених плочица је дуг и тежак посао. Само у Кнососу нађено је скоро пет хиљада комада, затим неколико стотина у Пилосу, а има их и у другим градовима микенске цивилизације на Пелопонезу.

Уз сву посмртну хвалу Мајклу Вентрису, то је тек почетак схватања писмености старе критске цивилизације. Једно писмо је разјашњено, али остају још два старија – хијероглифско и такозвано „Линеарно А“. Ти знаци су уписани на глиненим плочицама, вазама, камену, бронзи. Како савременим језиком дати смисао тим шематизованим птицама, рибама, бродовима, инсектима, разрогаченим зеницама, главама разних животиња, двосеклим секирама и смешно исцртаним човечуљцима? Шта су тиме стари Критјани хтели да кажу пре неких четири хиљаде година? Којим су језиком говорили?

Није мања загонетка „Линеарно А“ писмо које је заменило хијероглифе. И у његовом случају могу да се поставе иста питања. Једино с извесном сигурношћу тврди се да се тим знацима писало пуна три века – од осамнаестог до петнаестог пре наше ере.

Огњен Јаневски

Илустровао Брано Јовановић

На Вентрисову жалост, а на чуђење већине уважених колега, баш сви нису мислили овако. Јавили су се скептици који су откривали „рупе“ у читању, ослањајући се на двосмисленост неких преведених појмова. Међу њима је био и Синклер Худ, директор Британске школе у Атини и дугогодишњи руководац археолошких радова у Кнососу на Криту, из чијих је вековних наслага земље и крша први пут извирила тајна „Линеарног Б писма“.

Пилоска плочица АН 607

Вентрис није успео да одговори на ове оптужбе.

вања произашла су због 26 жена које су ходале медитеранском обалом пре више од три хиљаде година. Кад је Вентрису дошла у руке глинена плочица, нађена у древном Пилу на Пелопонезу и заведена у каталог ископавања под бројем АН 607, закључио је уз помоћ професора Чедвика да се тај део текста односи на некакве робиње. Три године касније мења мишљење и сматра да би могле да буду раднице у пољу и сакупљачи неког зрневља. Коначно каже да су жетеоци јечма.

Из пилоске плочице АН 607 клија сад семе раздора. Један археолог тврди да су те жене биле у служби храма локалне бо-

нат и судбина нису тачно утврђени.

Ипак, то није доказ да је Вентрис у целокупном свом раду био на лошем трагу. Из хиљада изломљених глинених плочица с овим писмом, нађених у Кнососу, Микени, Пилосу, Орхоменосу, не може много да се сазна о прошлости југа Европе. Нема ту ни трага о некаквом епу каква је Гилгамеш, откривен у развалинама Асурбанипалове палате у Ниниви, нема ни речи о великим војничким походима какви се спомињу по зидовима храмова египатских фараона. Текстови на овој керамици су исцепкани, неповезани, па не може да се сагледа никаква целина.

мака. Годинама је то бацао као обична јаловина.

Тек је Артур Еванс 1900. у Кнососу први запазио необичне знаке на печеној глини. Али да би се то видело, уломци су морали добро да се оперу водом. Тако пипав посао Хајнрих Шлиман није захтевао од својих радника док је неколико деценија пре тога ископавао у Микени.

Путоказ слепог Хомера

Комплетну слику замућује и стил којим су плочице писане. Стручњаци кажу да је то право телеграфско изражавање у којем се набрајају разна добра, помињу закони, објашњава државно уређење, устројство градова. Све је то наведено једним

ИНТЕРВЈУ: ХИТ ГЕРИ КЕМП „Спандау Белен” ДОКАЗАЋЕМО

„Спандау Белен” (Spandau Balet) су поново активни после паузе дуге осамнаест месеци. Променили су диско-кућу (из „Крисалиса” су прешли у „СBS”), објавили сингл „Боримо се за себе” и најавили нову офанзиву. Овај интервју је направљен непосредно пре објављивања албума „Кроз барикаде” („Through The Barricades”).

ДА СМО НАЈБОЉИ

● Да ли је ово за вас нека врста новог почетка?

– Јесте, осећамо се као да крећемо од нуле, мада у ствари није тако. Битно је то да ова пауза нема никакве везе са нашим сукобом са старом диско-кућом. Једноставно, после четири званична албума и „Највећих хитова” и заиста добре и дуге светске турнеје осетили смо да треба и себи и људима који купују наше плоче да омогућимо мало одмора.

Од момента када смо почели, пре пет година, упали смо у лавину која нас је носила без секунда паузе. У таквој ситуацији заборавиш зашто радиш то што радиш, заборавиш чак и зашто пишеш песме и снимаш плоче.

Било је врло потребно за све нас да се померимо мало у страну и објективно погледамо и нашу музику и све оно што се догађало а што нисмо могли да схватимо изнутра. Када ниси на насловним странама, много боље видиш како изгледају они који јесу.

Ја сам лично уживао у чињеници да ме нико не тера да довршим све песме за албум у року од две недеље. То је за мене присиљавање које није природно. Природно је за музичара да пише музику и текстове, али не на тај начин. Мислим да зато много људи тако брзо сагори и нестане.

● И шта си ти приметио док си био ван лавине?

– Занимљиво, приметио сам да ми све то много недостаје. Кад слушам шта други раде, прво што ми падне на памет је да бих већину тих ствари ја могао и боље да направим. Уосталом, погледајте топ листе у последњих осамнаест месеци и видећете да ту нема баш превише занимљивих ствари. Чинило ми се, и надао сам се, да ће „Зиг Зиг Спутњик” („Sigue Sigue Sputnik”) бити успешни јер су ми личили на „Френки Гоуз Ту Холивуд” који су ми били прилично симпатични. Мислим да су „ССС” сами криви што не пролазе онако како су очекивали. Публика не жели да је ови што се пењу на бину третирају као гомилу идиота. Они желе да група има поверења у њихове мишаоне могућности у истој мери у којој они верују у могућност чланова групе.

● Сада се ви враћате на сцену. Како ће то изгледати?

– Ми смо поново рођени као група, снимамо за нову диско-кућу, имамо нови звук, нове количине ентузијазма. То је, додуше, иста врста ентузијазма коју смо имали када смо направили први албум – „Путеви ка слави”. Имамо обавезу да докажемо да ми јесмо најбоља постојећа група, пошто у то не верују баш сви. А конкуренција није превелика, будући да „Дуран Дуран”, бар колико ја схватам, све мање желе да буду група.

● Да ли је за време ове групе постојала опасност да се „Спандау Белен” разиђу?

– Никада! Ми смо заиста чврсто везани једни за друге. Мислио сам да ћемо се, када узмемо одмор, разићи на пет различитих страна са својим породицама и пријатељима, али то се није десило. Ових година и по били смо заједно и то само зато што смо сасвим приватно сви то желели. Виђали смо се свакодневно. Мислим да је то само зато што се сви ми осећамо као делићи који желе да буду једна целина. Соло каријере нас не занимају.

● Ничајло?

– Не, на занимају нас у овом тренутку, јер осећамо да има много тога што треба да урадимо као „Спандау Белен”. Знам да звучи врло досадно, али једва чекамо да се заједно попнемо на бину. То нам свима недостаје. То је тако узбудљиво.

● Да ли ти је ова пауза дала довољно времена да се подсетиш како то изгледа имати свој приватни живот?

– Највећи део времена сам провео у Даблину, који је заиста диван град и много ми је пријало то што нисам био звезда. Овде нико није звезда тог типа да је недодирљив. Када би Исус Христ сишао с неба и ушао у паб, неко би му одмах пришао, понудио пиће и започео најобичнији разговор с њим.

● Водили сте судски спор са својом бившом диско-кућом. Да ли си некада, за време тог суђења, помислио да можда више никада нећете снимати плоче?

– Не, јер сам имао пуно поверење у наше менаџера и адвокате, тако да сам спремио песме за плочу. Заправо, између „Крисалиса“ и „CBS“ једина разлика је у томе што наша нова кућа неће продавати наше плоче у Јужној Африци. Мислим да смо ми прва група која снима за „CBS“ која је тражила такву услугу од компаније. И није нам било нимало лако да се изборимо за то. Ми бисмо то тражили и од „Крисалиса“, али ти такве ствари једноставно не падају на памет када потпишеш први уговор. Ми смо, као и сви остали, били толико наивни да нам једноставно није ни на крај памети пало да ће се наше плоче продавати било где осим у Великој Британији и, евентуално, САД. Како сам ја могао уопште да замислим да ће једног дана неко у Хонгконгу имати моју плочу? А онда, једног дана сам упознао директора диско-куће која објављује наше плоче у Јужној Африци... И тада сам схватио понешто. И схватио сам да сви ми морамо да урадимо све што можемо да се ствари промене. Има много младих белаца у Јужној Африци који живе свој издвојени живот у предграђима већих градова и не знају ни шта је то апартхејд, ни шта остали свет мисли о томе. Један од начина да им то кажемо је да им ускратимо наше плоче. То можда јесте болно и погађа децу која нису крива, али та иста деца ће доћи на власт за десетак година. ■

ТРАЖИЛИ СТЕ ПЕСМУ

ДАМА У ЦРВЕНОМ

Никада нисам видео да
изгледаш
Тако лепо као вечерас
Никада ниси тако зрачила
Никада нисам видео да те
тако много људи
Пита да играш с њима
Они желе малу романсу
Добили су своју полушансу
И никада нисам видео

Ту хаљину коју носиш
И буктиње у твојој коси
Које лове твоје очи
Заслепљен сам
Даму у црвеном
Игра са мном образ уз образ
Овде нема никог
Сем тебе и мене
Желим да будем овде
Али сам сигуран
Ову лепоту поред себе
Никада нећу заборавити
Како изгледаш вечерас
Никада нисам видео да изгледаш
Тако дивно као вечерас
Никада ниси тако зрачила
Била си очаравајућа
Никада нисам видео да тако много људи
Жели да буде крај тебе
И када си се окренула ка мени
И насмешила
Остао сам без даха
Никада нисам имао такав осећај
Такав осећај потпуне
и апсолутне љубави
Као вечерас
Никада нећу заборавити
Како изгледаш вечерас
Даму у црвеном
Моја дамо у црвеном
Моја дамо у црвеном
Моја дамо у црвеном
Волим те

THE LADY IN RED

I've never seen you looking
So lovely as you did tonight
I've never seen you shine so
bright
I've never seen so many men
Ask you if you wanted to
dance
They're looking for a little
romance
Given half a chance

And I have never seen
That dress you're wearing
Or the highlights in your hair
That catch your eyes
I have been blind
The lady in red
Is dancing with me cheek to cheek
There's nobody here
It's just you and me
It's where I wanna be
But I hardly know
This beauty by my side
I'll never forget
The way you look tonight
I've never seen you looking
So gorgeous as you did tonight
I've never seen you shine so bright
You were amazing
I've never seen so many people
Want to be there by your side
And when you turned to me
And smiled
It took my breath away
I have never had such a feeling
Such a feeling of complete
And utter love
As I do tonight
I never will forget
The way you look tonight
The lady in red
My lady in red
My lady in red
My lady in red
I love you

Текст и извођач: Крис де Бур (Chris De Burgh)

ОВО НИСТЕ ЗНАЛИ

ОЗИ НИЈЕ КРИВ

Отац деветнаестогодишњег америчког студента Џона Мек Колума тужио је суду Озија Озборна и његову диско-кућу, захтевајући огромну одштету, јер се његов син убио, наводно под утицајем Озијеве песме „Самоубиство као решење“ („Suicide Solution“). Процес је трајао месецима, да би Ози Озборн на крају био ослобођен сваке одговорности јер је суд утврдио да: „Нема доказа да је Озборнов текст био узрок самоубиства.“

ИЗЈАВА НЕДЕЉЕ

„Никада нисам имао ништа против панк музике. Једино мислим да су ти момци имали смешне фризуре.“

Дејв Ли Рот (Dave Lee Roth)

ФРЕДЕРИК БРАУН

5. април 1977. године ноћ када су стигли

ТАЛАСАСТИ ОСВАЈАЧИ

Топови који су огласили инвазију нису били громогласни – а опет, чули су их милиони људи. Џори Бејли између осталих. Споминем баш Џорџа, јер је једино он случајно погодио шта се догађа.

Џори је био припит и под датим околностима нико не може да га због тога криви. Слушао је рекламе на радију и то бљувотине конкурентске мреже од којих би свакоме припала мука. Не зато што је желео да их слуша, него зато што му је господин Мекдермонт, председник МИД Радио мреже, тако наредио. Овај посао једино му је полазио за руком уз помоћ флаше вискија и у присуству црвенкосе Мејзи, дактилографкиње из студија.

„... само најбољи дуван“, причао је неко на радију, „ставља се дит-дит-дит... ољу цигарету...“ Џори промрмља „Маркони“.

Наравно, мислио је на Морзеа, али га је виски ошамутио, тако да је његова прва претпоставка била ближа истини од свих других. Био је то Маркони, на извештај, веома чудан извештај начин.

76 светлосних година

„Шта значи ово?“ запита Мејзи.

„Овај, хм, слово С. Дит-дит-дит је С“ Реклама за цигарете је била још у току. „...људи нај... дит-дит-дит... ијег укуса највише воле дит-дит-дит-гарете“.

„Чујеш, Мејзи, стално слово С. И није никакав рекламни трик, јер брише име самог производа, чекај мало...“ Вртео је дугме за бирање станице са изразом потпуне неверице. Чак и тамо где није било станице, радио је пиштао дит-дит-дит. Посегао је за

флашом, па се предомислио. Имао је изненадно предосећање да се нешто велико дешава и хтео је да бар за тај догађај остане трезан.

У бару преко пута зграде МИД Радио мреже, Џори и Мејзи срили су Пита Малвенија, шефа техничког истраживања МИД-а.

„Хеј, Пит, како си побегао из оне луднице преко пута“? довикну Џори свом старом пријатељу.

„Избачен, отпуштен, шутнут!“

„Алал вера! Да им можда ниси рекао дит-дит-дит“?

Пит га задивљено погледа. „Да ниси можда и ти?“

„Рекао сам им шта мислим да је ово и мисле да сам луд. А шта је са ТВ?“

„Иста ствар. Исти звук, а слика играва и бледи са сваком тачкицом и цртицом. Једва се нешто види“.

„Дивно. А сада ми реци, Пит, шта није у реду. Није ме брига шта, нека само буде нешто велико“!

„Мислим да је у питању свемир“.

„Опа, стари добри свемир!“ закикота се Џори Бејли.

„Да, да, свемир који је такође коначан. Идеш у једном правцу довољно дуго и доћеш на место одакле си пошао. Као мрав око јабуке. Дакле, претпоставимо да су први радио-таласи које је човек одаслао сада поново стигли до нас. После 76 година“.

„76 година? Али ја сам мислио да радио-таласи путују истом брзином као светлост. То значи да су за 76 година прешли само 76 светлосних година, а то сигурно не значи пут око свемира“!

Пит Малвени уздахну. „Знам и зато мислим да је негде у свемиру дошло до кратког споја. Џорџе, слушај ово на радију. То су ствари којих је стар био пун пре него што се отпочело са редовним емитовањем. Брбљање аматера са тавана, ускоро, кладим се, чућеш соло виолину, и то Хендлов Ларго“.

„Побогу Пит...“

„Да, прва плоча која је икада емитована преко радио-таласа. Емитовао је Фесенден из Брант Рока 1906. године. Хајде да се кладимо у пиће.“

„Добро, добро, а шта је оно дит-дит-дит што смо прво чули?“

Малвени се насмехи. „Маркони, Џорџе. Први трансатлантски сигнал одаслан 12. 12. 1901. године...“ Пит потеже добар гутљај. „А ипак, ти сиг-

нали, после толиког прећеног пута, практично не би требало да постоје, а они су на свим таласним дужинама и то подједнаке јачине. Знам да то није могуће, кажем ти да је све ово права лудница! Мора да постоји неко друго објашњење. Што више размишљам, све ми се више чини да нисам у праву.“

Био је у праву: није био у праву.

Господин Огилви, главни уредник њујоршког „Јутарњег гласника“ слушао је свог најбољег репортера, Кејсија Блера, и после сваке реченице узвикивао „СУЛУДО“! Кејси је кроз колутове дима смирено настављао. „Зашто сулудо? Цела земља напела се да пронађе узрок сметњама. И до чега су дошли? Трејсери у Мајамију, Сан Франциску, Кејптауну, Њујорку, сви, СВИ указују на један правац из кога таласи долазе. Ако шематски то представимо правим линијама постављеним као тангенте у односу на земљу, уместо кривуљама око њене

у броју посетилаца. На програму је било предавање професора Хелмса са Харварда, творца чланка „Извршена инвазија на Земљу“ који се тог дана појавио у свим поподневним издањима новина.

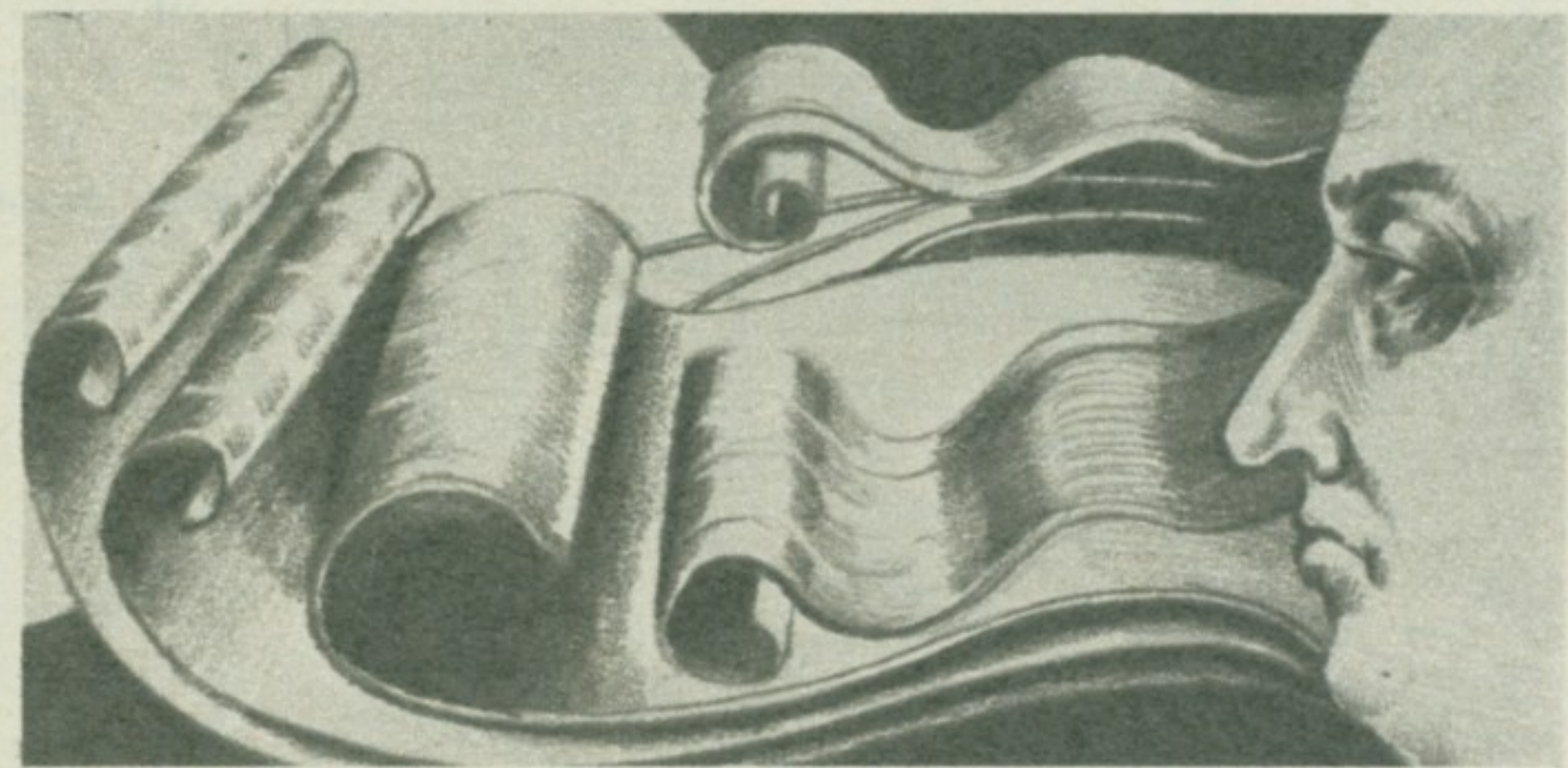
Где су муње

„Питања?“ обратио се професор публици после краћег излагања.

Новинар из првог реда скочио је на ноге. „Професоре, да ли су све станице на Земљи које су тражиле правац из кога долазе сметње потврдиле ово о чему сте говорили?“

„Да, апсолутно. Данас око подне, све индикације правца постале су веома слабе. У 14:45 потпуно су нестале. До тада, трејсери су недвосмислено показивали да радио-таласи долазе са неба, из константне тачке у констелацији Лео. Али, у 14:45 више није било могуће детектовати правац, а сигнали су и даље ту и долазе равномерно са свих страна, са ПОВРШИНЕ Земље. Освајачи су стигли, госпо-до. Земља је сада опкољена, потпуно прекривена таласима типа радио-таласа, који су тренутно имитација радио-таласа одаслатих са Земље, који су привукли пажњу освајача и довели их овде.“

„Професоре, можете ли да нам опишете те освајаче?“

површине – све линије са свих ових тачака на Земљи иду у једном правцу и СВЕ се секу у констелацији Лео!“

Господин Огилви се презнојавао.

„Сулудо! Блер, бићемо виц вароши ако ниси у праву! Али, ако... Пуштај вест!“

Наслов на првој страни њујоршког „Јутарњег гласника“, 6 април 1977:

СМЕТЊЕ НА РАДИЈУ ДОЛАЗЕ ИЗ СВЕМИРА. ПОРЕКЛО КОНСТЕЛАЦИЈА ЛЕО. МОЖДА ПОКУШАЈ БИЋА ВАН СУНЧЕВОГ СИСТЕМА ДА СТУПЕ У КОНТАКТ СА ЗЕМЉОМ?

Престали су сви покушаји радио и ТВ станица да нешто емитују. У библиотекама и књижарама настала је права инвазија на књиге о астрономији. Људи су опседали новинске куће и грабили свако ново издање. Окупљали су се такође око замуклих радио и ТВ станица, дошаптавајући се као на сахрани.

У поноћ следећег дана, Карнеги хол у Њујорку оборио је све рекорде

„Онолико колико могу да опишем радио-талас. У ствари, они и јесу то, иако их не емитује ниједна радио-станица. Они су облик живота зависан од кретања таласа, као што наш облик живота зависи од кретања материје. Показују вољу, својевољно мењају правац свог пута, задржавају свој идентитет. Дефинитивно нису, само таласи.“

„Да ли поседују интелигенцију?“

Професор Хелмс скинуо је наочаре и дуго их брисао. „Сумњам да ћемо икада сазнати. Интелигенција таквих бића, уколико постоји, била би у сасвим другачијој равни од наше, тако да не би било заједничке тачке са које бисмо могли да почнемо контакт. Ми смо материја. Они су иматеријални. Немамо ништа заједничко. Не, сигуран сам да никада нећемо моћи да комуницирамо.“

Професор је био у праву. Комуникација са освајачима никада није успостављена.

„Питате да ли ће икада да оду? Да ли ћемо наставити са емитовањем на радију? Сумњам. Емитовање је немо-

туђе док су ту, а зашто би отишли сем уколико нека друга планета не усаврши радио-комуникацију и то их одаведе одвуче. А чак и онда, чим бисмо ми отпочели са емитовањем на радију, бар неки од њих би се опет вратили."

После овог узбудљивог предавања, Џори Бејли дуго је чекао под настрешницом Карнеги хола да утихне априлски пљусак. Џори је обожавао пролећне олује и задовољно је зурio кроз кишну завесу у небо пре него што је схватио да је још једно чудо у току. Улетео је у први бар и позвао Пита Малвенија. „Хеј, Пит, јеси ли приметио? Мислим, олуја, а..."

„Да, Џорие, нема муња, а по оваквом невремену морало би их бити." Телефон је закрчао. „Дођи овамо Џорие. Ни телефони неће још дуго..."

„Нема муња", рече Џори, заваљен у фотељу. „Запосели су већ телефоне. Шта до ђавола раде с муњама?"

„Једу их, претпостављам. Мора да се хране електрицитетом."

Светла су затрепала, па је убрзо струја сасвим нестала. Пит је пијуцао у мраку. „Електрично осветљење, фрижидери, уисивачи, замисли Џорие, неће бити више ни проклетих цубоксова, разгласних уређаја, хеј, ни филмова... Аутомобили? Слушај, бензински мотори не могу да раде без струје."

„Тако је. Исто важи и за авионе. Неће бити ни радара. А шта ће нам радари? Неће бити ратова, бар не за дуго, дуго времена... Џори је скочио на ноге. „Пит, а шта је са атомском енергијом?"

„И с тим је готово. Субатомски феномени су базно електрични. Кладим се у долар да ови прождиру и слободне неутроне!" (Добио би опкладу. Влада није објавила да је проба А бомбе тог дана у Невади личила на прасак каписле).

Џори је у чуду одмахивао главом. „Трамваји и аутобуси, бродови, Пит, па ово значи да се враћамо коњима. Ако хоћеш да инвестираш, купуј коње."

„Тачно. Али не заборави пару. Имаћемо увек парну машину. И имаћемо књиге. Књиге су се штампале много пре него што је пронађена електрична енергија. Биће потребно времена да се индустрија прилагоди, али биће књига, хвала Богу!"

Заокрет је прошао много лакше него што би ико помислио. Влада је на хитно сазваној седници оформила Одбор за прилагођавање привреде који је имао неограничену власт и само седам чланова. Одбор је прво, наравно привремено, преузео железнице, преселио дизел машине у депое и увео парне локомотиве. Сви коњи проглашени су државном својином и рангирани према квалитету за вучу или приплод. Проблем нагло насталих незапослених брзо је решен. Преквалификација је лако ишла, с обзиром на потребу за мануелном радном снагом на многим пољима. Најтежи задатак био је конверзија фаб-

рика крнатих машинама на електрични погон. Неколико постојећих парних машина радило је даноноћно у тим првим данима, а главни циљ била је производња нових машина на парни погон. Тек онда се отпочело са производњом других неопходних артикала – лампи на гас, одеће, штедњака на угаљ. Упоредо са преображајем привреде, почели су да цветају занати.

Наравно, пропатили су људи током овог периода крупних промена, али мање него у време велике економске кризе из раних тридесетих година. Јер, у 1977. Земља је била суочена са јасном ситуацијом – нема више електричне енергије. Повратак на пару и коњску снагу. Без ако, или, можда.

А 1981. године...

Опет кишни априлски дан, градић Блекстон у Конектикату. Два стара пријатеља поново заједно, први пут после оног дана када су освајачи стигли – Џори Бејли, власник, главни уредник, једини новинар Блекстон Недељника са супругом Мејзи (сећа-те је се) и Бил Малвени, кога је посао довео у Блекстон.

„Како је у Њујорку, Биле?"

„Фантастично! Свео се на милион људи, пуно простора за свакога, чист ваздух, коњ у свакој гаражи, бицикли прави хит. Нема посла за докторе. А како теби иде, Џорие?"

Џори га је уместо одговора одвучао у своју штампарију. „Погледај само овај линотип! Слова још слажемо ручно, али види, купно сам овај мали парни мотор за пресу, све сам радим и могу ти рећи да није лош овај Недељник! А и роман ми је при крају. Није то онај о коме сам ти причао... тада сам био циник... Кажи ми, Биле, ти долазиш из великог града, хоће ли нас ови таласасти икад напустити?"

Бил слеже раменима. „Професор Хелмец сматра да неће. Репродукују се у сразмери са расположивим електрицитетом. Чак и када би их радио-таласи са неке друге планете привукли, неки би ипак остали овде и размножавали се као муве чим бисмо ми почели да поново производимо струју. У међувремену, веома лепо живе на статичком електрицитету из ваздуха. Џорие, шта се овде ради увече?"

„Шта се ради? Читамо, пишемо, посећујемо се. Пошто нема биоскопа, позориште је права лудница, да знаш само колико Блекстон има талената. Па ту је шах клуб, бициклички клуб, излети, једино нам време недостаје. Да не спомињем музику. Свако бар покушава да свира неки инструмент..."

Пришли су прозору. Поред куће је проклапарао коњ вукући фијакер. Однекуда се чуло весело звонце бицикла. Неко из куће преко пута пребирао је жице гитаре и певао. Џори задовољно уздахну.

Мирис пролећа у влажном ваздуху. Мир и сумрак. Удаљени тутањ грмљавине.

До ђавола, помисли Џори, кад би севнула само једна муња!

Недостајале су му муње.

М. Г.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

аутор BeMak	ДЕО ФИЛ- МА	ФРАН- ЦУСКИ ПЕСНИК (ГИЗОН)	ПРОШ- ЛОСТ	ГРАД У ИТАЛИ- ЈИ	БИО КАКО	ЖЕНСКО ИМЕ	КОЊИ
МАЛА ПРОДАВ- НИЦА У КА- САРИИ	к	а	н	м	н	и	а
ВРСТА ХАР- ТА У БОКСУ	а	н	р	к	а	н	
БАЛ- КОНИ (ТУР)	г	о	к	с	а	н	н
КОМАД АЛАТА	а	л	а	н	г	а	ЗЛИ, НЕВАРДА- ЛИ
ЕН- ГЛЕСКИ ФИЛМС- КИ РЕ- ДИТЕЛА, КЕРОЛ	р	м	г	а	а	ИМА ИЗБУЈИ НЕКУ КОРИСТ	о
МЕСТО НА ЈУГУ ОСТР- ВА РАШМАН	ПРИС- ВОЈНА ЗАМЕ- НИЦА	н	а	н	UNITED PRESS ИЗДАТИ	у	н
ТЕШКО СТАЊЕ,	н	е	н	к	о	н	а
ОКР- ЊЕНИ ЗУБ У ВИЛ- ЦИ	к	р	н	а	г	а	к
ЗНАК ЗА КИСЕО- НИК	о	ЈЕЗЕРО У ФИН- СКОЈ ФИЛОЗО- ФСКИ ПРА- ВАЦ	н	а	р	н	
КНИЖА- ТИ	н	м	н	а	н	н	МЕСТО ГДЕ ВОДА ИЗМЕНИ (МН.)
ЗАГО- НЕТКА	МАШИ- ТИ СЕ, ЗГРА- БИТИ	н	н	н	н	н	н
ОНОМА ТОПЕЈА МУ- КАЈА	н	н	„АМПЕР“ СТАРИ СЛОВЕ- НИ	а	ПРЕДЛОГ БОРЦИ, РВАЧИ	н	з
ПОВАДИ	н	з	а	„ПЕКО“ ПОКАЗ- НА ЗА- МЕНИЦА	н	„ДИНАР“ ЗАВЕЖ- ЉАЈ	з
СПАЈА- ЊЕ ПОЗ- МОВА (ГРАМ.)	с	н	н	н	е	н	а
ПОТ- ПУН, СВЕОБУ- ХВА- ТАН	н	о	н	а	н	а	н
АМЕРИ- КАНИ- ЦА, ГОЛДЕН („КОСА“)	е	н	н	ГРАД У ЕТИОПИ- ЈИ ФРАКЦИ- ЈА ИЗ- БЕЛ	н	н	н
АУТО- ОЗНАКА РИЈЕ- КЕ	р	н	ИМЕ НО- БЕЛОВАЦА АНДРИЈА ЗОВЕ	н	н	а	ЛЕТО- ВАЊИ- ТЕ НА КВАР- ТЕРУ
ОБРИ- ТИ ВО- ДАНЕ, СВЕ ПО- ЗОВАТИ	н	з	о	н	а	н	н
МАЛИ ЗА- СЕН	н	а	с	е	н	а	к
ЈЕДАН КОТИ- НЕНТ	а	н	е	р	н	к	а

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: нормала, екватор, отакати, рањеник, монета, а, Мт, Ацо, а, м, Крн, наоколо, Туцовић, илати, зарећи, А, тр, зс, Мо, икра, Бајрон, фараони, але, нит, Нан, Ота, Т, додир, орачи, а, мирилац.

**ПИТОНИ, ВУКОВИ,
ФОКЕ, СОКОЛОВИ... У
МУРПАРК КОЛЕЦУ,
ВИСОКОЈ ШКОЛИ ЗА
ДРЕСЕРЕ У
КАЛИФОРНИЈИ,
ТРАЖИ СЕ
ХЛАДНОКРВНОСТ.
РИЗИК СЕ
ПОДРАЗУМЕВА**

**СТРАХ
КАО
ИЗАЗОВ**

НЕ ОКРЕЋИТЕ ЛЕЂА!

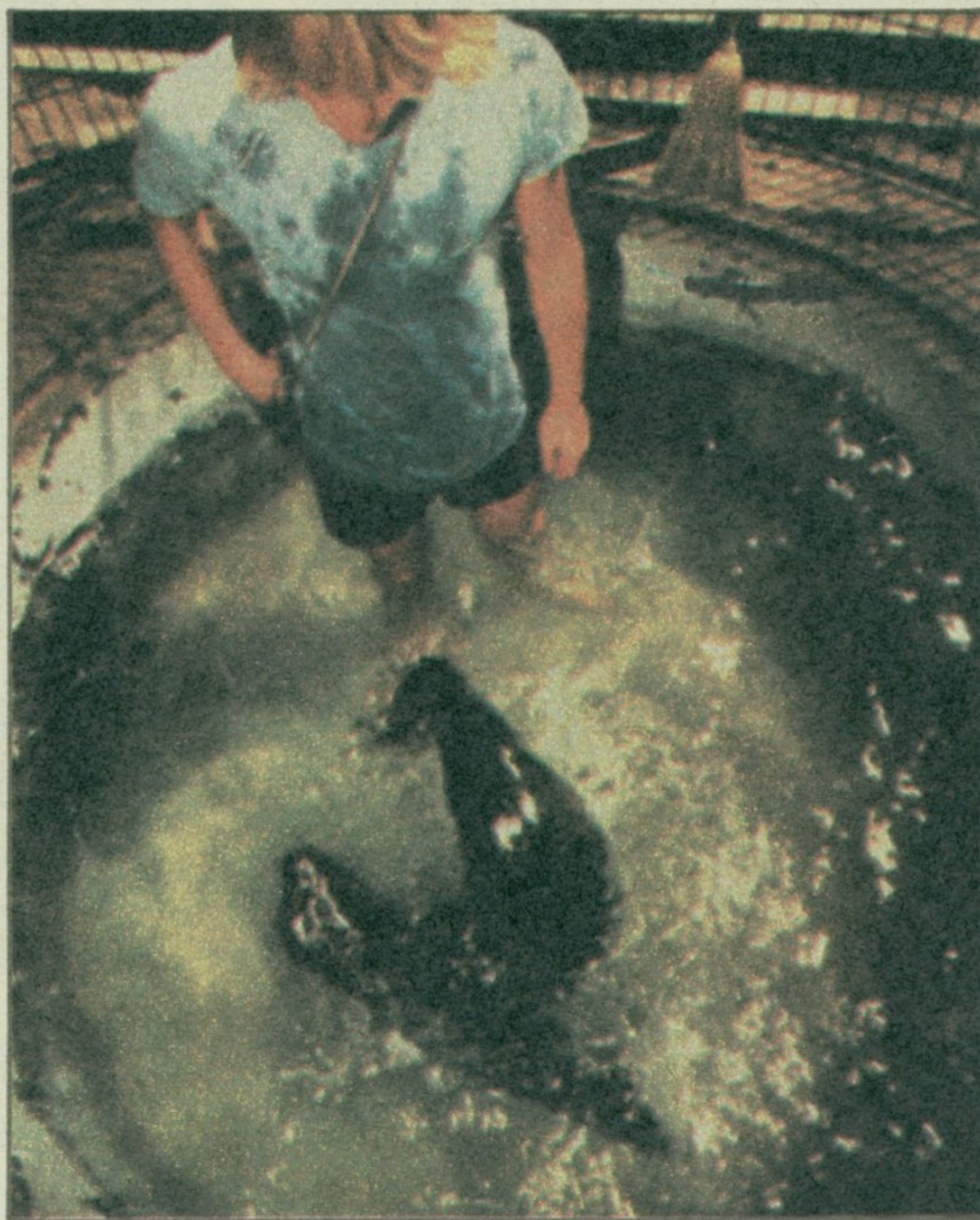
Кад заврши специјализацију, Марк ће добити сигуран и добро плаћен посао. Али му зато, у овом тренутку, нимало није лако: свих седам дана у недељи има обавезе које му не остављају ни тренутак слободног времена. Предмети наставе су, срећом, прилично занимљиви, јер програм рада обухвата проучавање понашања и могућности дресуре великих змија, вукова, лавова, лама, фоки, папагаја, камила, соколова и још стотину других врста углавном дивљих животиња.

Мурпарк колеџ се налази стотинак километара далеко од Лос Анђелеса и једина је школска установа у свету из које излазе дресери с дипломама. И пошто се ради о особама које су научиле много о понашању животиња, за њих увек има посла. Чак и више него што се мисли. Годишња понуда за стална радна места у Америци је бар десет пута већа од броја дипломаца. У ствари, за упис стигне и по три стотине пријава, а места има само за шездесет студената.

Полагање пријемног испита је обавезно. Том приликом се проверава познавање зоологије и прави избор према склоностима, што је веома важно, иако се о животињама и опхођењу с њима највише научи управо на том месту.

Кобни изостанци

Инструкторка Дајана Бризби, већ на првом часу, све придошлице упозорава речима: „Свако ко улази у ову установу мора да зна да се излаже одређеном ризику!“ Животиње су, додуше, у кавезима који са свих страна окружују простор за вежбе дресуре, велики као фудбалско

игралиште. А иза је постављена и висока метална мрежа.

Овом нарочитом зоолошком врту посете нису дозвољене, јер се животиње споро навикавају чак и на студенте, и узнемире се увек кад се појави неко непознат – новинар на пример.

Прве године студенти не долазе у додир са животињама. Односно, могу и то, али само по налогу инструктора. Прво их посматрају, хране их, чисте им кавезе... На тај начин упознају и најситније детаље њиховог понашања –

њихове навике, однос према околини, начин реаговања, биолошке циклусе и остало. Наравно, сваки студент бави се другом животињом или се опредељује за неколико њих. Строго се проверава оправданост сваког изостанка и ко их има више од шест мора да напусти колеџ.

У другој години студија остварују ближи контакт са својим изабраницима. Другим речима, улазе у кавезе, мада никад сами. Опрезност, стрпљење, благост, пажљиво посматрање – то су основни

случај једног вука са Аљаске кога су власници крстили именом Кискатимбер. Био је толико размажен да је у недостатку љубави западао у праве правцате депресије и тада болно завијао по читаву ноћ... Студенти су му брзо надокнадили изгубљено, али сваку невољу није увек једноставно решити.

Шта, рецимо, учинити кад вам кенгур неочекивано стави шапе на рамена или вам се нека пума помокри на ноге!? Неке животиње скачу на будуће дресере из чисте љубави, што мора да се препозна. Најнезгодније је кад се на то одлучи, на пример, нека фока тежине и до две тоне... Једном приликом, сасвим питомом камилом одбацила је главом младића

принципи на којима се заснива рад овог центра.

Плачљиви вук

Школа располаже са око 300 животиња, односно 143 различите врсте, годишње се на њих потроши око 50 хиљада долара (1 долар – око 400 динара) што се у великој мери надокнађује представама дресуре или хонорарима од учествовања у снимањима за филм и телевизију.

Животиње из Мурпарк колеџа су ретко исте: с времена на време продају

их циркусима, зоо-вртима и акваријумима или их уступају специјализованим радњама. На њихова места стижу нове – из Удружења за лов и риболов, или их колеџу поклањају разни институти и приватници. Догоди се, на пример, да неко купи малог алигатора, лавче или неку змију па се онда запањи схвативши да је љубимче израсло у велику изгладнелу животињу, нимало расположену за мажење. Ослобађају их се и онда кад оболе или кад заиста подивљају.

Занимљив је и редак

који је летео пет метара и чудом остао неповређен.

Кажу да су мајмуни најнепријатнији. Довољно је да се неко необазрив на њега извуче, па да он то прихвати трагично и постане веома опасан. Вероватно да су и због тога на зидовима наставних просторија постављене табле с натписом: НИКАД НЕ ОКРЕЋИ ЛЕЂА ЖИВОТИЊИ!

Схватили сте да је то и логично за оне који су се определили да „тим дивним створењима“ целог живота машу испред носа палицом или – бичем.

Д. Варагић

10 × 10 ИЛИ ПРОНАБИТЕ ГРЕШКУ

КОЊ ЈЕДЕ КРАВУ

У свакој реченици погрешно је по једно слово

1. Трамвајска пруга је изграђена по новом систему, који ће омогућити потпуно безумну вожњу.

2. Из обзира према њеним годинама, баку смо пуштали да једе дрва.

6. За већину спортских новинара најсимпатичнија екипа су загребачки „мокри“.

7. Оваква примитивна радарска оруђа коришћена су и у Србији кнеза Милоша.

8. „Ако излазиш из стана“, опомену ме тетка, „не заборави да гурнеш кљун под отирач“.

3. Уколико оскудевате у готовом новцу, савет нашег стручњака гласи: користите зајмове и крадите.

4. Међу чворцима Ботаничке баште тројица су имала диплому Париског универзитета.

5. У издавачки план ће ући и млади песници, који се све више ритају.

9. Завирих у шталу: све је било у најбољем реду, коњ је мирно јео краву.

10. На професоров знак, сви ученици без глава улазе и седају у клупе.

РЕШЕЊА:

1. бешумну, 2. прва, 3. кредитне, 4. творцима, 5. патар, 6. модри, 7. патар, 8. кључ, 9. прву, 10. главу

Илустровао Зоран Петковић Петко

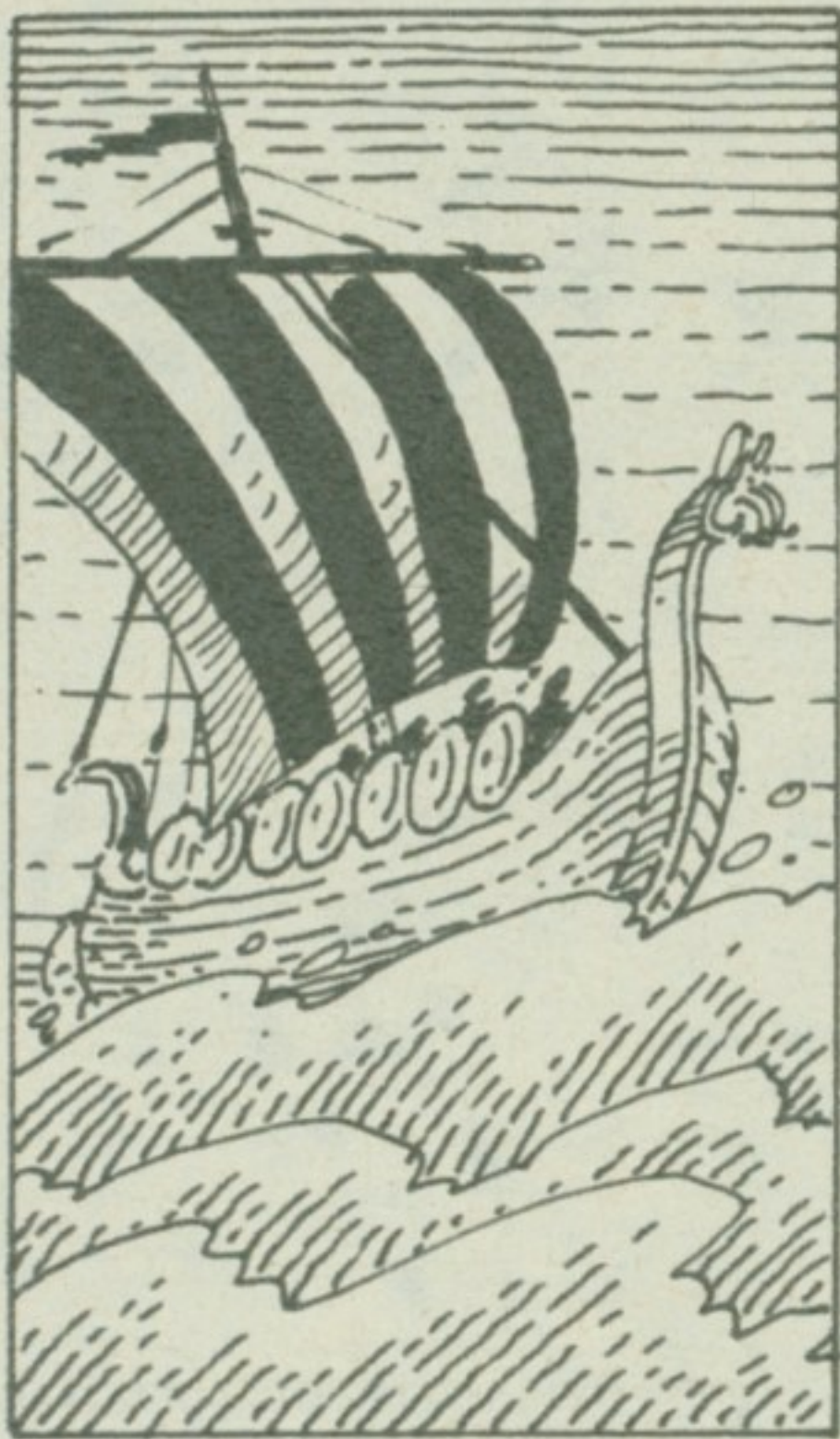

РАТНИЦИ С ИСТОКА

Желео бих да сазнам нешто више о викингима: где су живели, ком су народу припадали, у које су богове веровали? Да ли би, уз текст, о њима, могао да објавиш и цртеж викингског ратника?

ИГОР КУЗМАНОВСКИ,
Београд

Викинг је само назив који су Нормани, народ германског порекла који је живео у Скандинавији, користили за своје гусарске експедиције у туђе земље. Ти походи и препади почињу да падају у очи око 800. године: по оцени историчара они нису само плод похлепе и гравитације већ и појава изазвана сиромаштвом и животом на не-

плодној земљи. На својим малим, брзим бродовима Нормани су сти-зали чак и до веома удаљених зе-маља и острва. Сетимо се само Лајка Ериксона, сина Ерика Црве-ног, који је око 1000. године стигао до обала Северне Америке. Ви-кинзи се нису добро сналазили само на мору већ и у речним токо-вима: користећи повољне ветрове и весла залазили су дубоко у коп-

но и пљачкали градове као што су Ахен, Мец, Келн, Мајнц, Тулуз па и Париз. Њега су чак три пута оп-љачкали. Пошто су 944. од фран-цуског краља Карла III добили као феуд делове уз канал Ламанш (ова покрајина је касније по њима и названа Нормандија) кренули су преко, у Енглеску. Тамо их назива-ју Данцима а у Ирској Остманима, ратницима са истока. Већ 1002. дански краљ Свен I покорио је ве-лики део Острва а његов син је од тих делова, Данске и Норвешке створио велику норманску државу. Победом војводе Виљема Освајача, из француске Норман-дије, код Хастингса 1066. почело је стапање Нормана и Англосаксо-наца у енглески народ.

Походи Нормана нису били уп-рављени само ка Западу већ и Исто-ку где су покорили Финце, Ес-тонце па и нека словенска племе-на. Страх и трепет Средоземног мора постали су још половином 9. века: забележено је да су њихови гусарски бродови стизали и до обала Мале Азије. Како им је и Италија била под руком, то су и њу ставили под своје. Најпре је Ро-берт Гуискард, као папин вазал, добио целу јужну Италију, затим је његов брат Роџер I освојио Сици-лију да би трећи Роберт из лозе Гуискара 1130. године био круни-сан за краља Напуља и Сицилије.

Ни наше земље нису биле не-привлачне: 1080-81. Роберт Гуис-кард је с краљем Звонимиром кре-нуо у поход на Балкан желећи да завлада нашом обалом Јадрана. Том приликом је заузео Македони-ју, Епир и Тесалију али су Нормани ове области изгубили одмах после његове смрти. Нормани су без сумње били незаобилазан део ев-ропске историје између 9. и 12. ве-ка али више у својству покретачке снаге него колонизатора. Пре све-га зато што су се лако прилагођа-вали новој околини и самим тим у готово занемарљивој мери давали новоосвојеним областима свој пе-чат.

Врховни бог Нормана био је Один, бог мудрости, речитости, победе, песништва. Представља-ли су га као старца с једним оком у чијој су палати, Валхали, душе убијених налазиле своје уточиште али само као место одакле су кре-

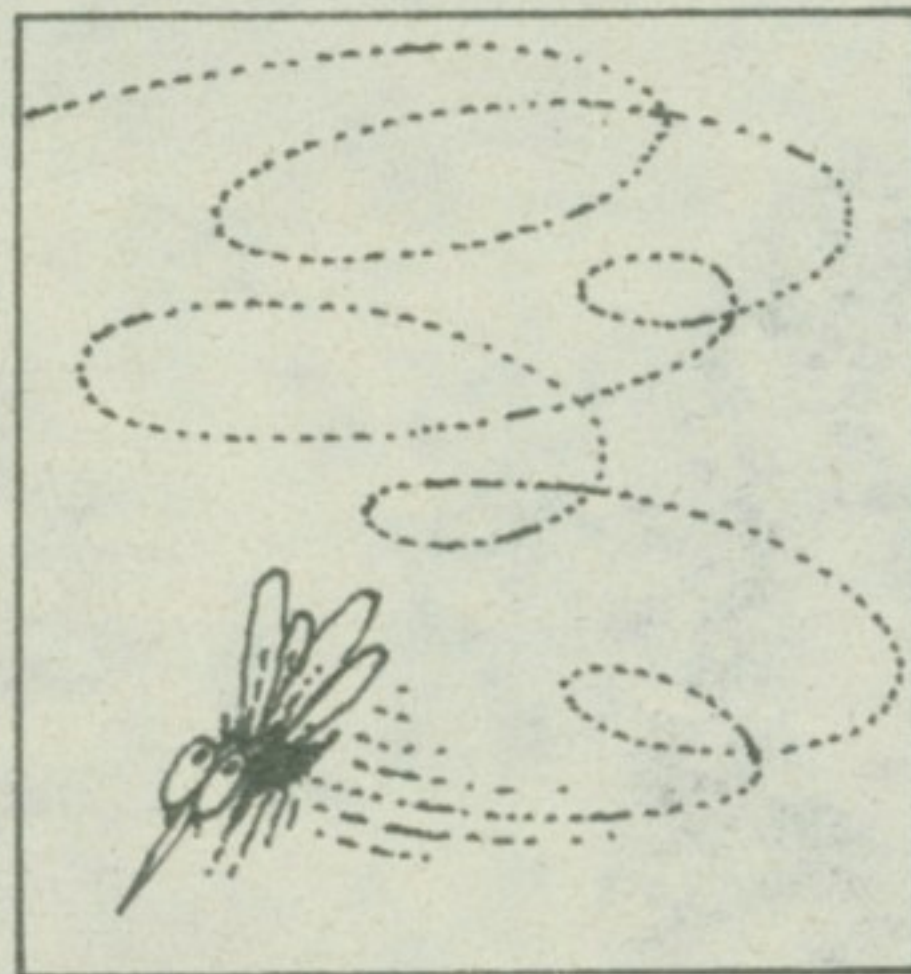
тале у нове борбе и окршаје. Баш као што су то радиле и на овозе-маљском свету. Одином су се нај-чешће нудиле људске жртве из редова заробљеника.

ШТЕТНО САМО ЗА КОМАРЦЕ

Да ли је електронски одстра-њивач комараца штетан по околину?

МАРКО ЦАР,
Високог Стевана 30
Београд

Судећи по декларацијама које се налазе уз ове справе – није. Цела ствар је у томе што емитују звук који има исту учесталост као и онај који стварају мужјаци кома-раца а она се креће од 200 до 300

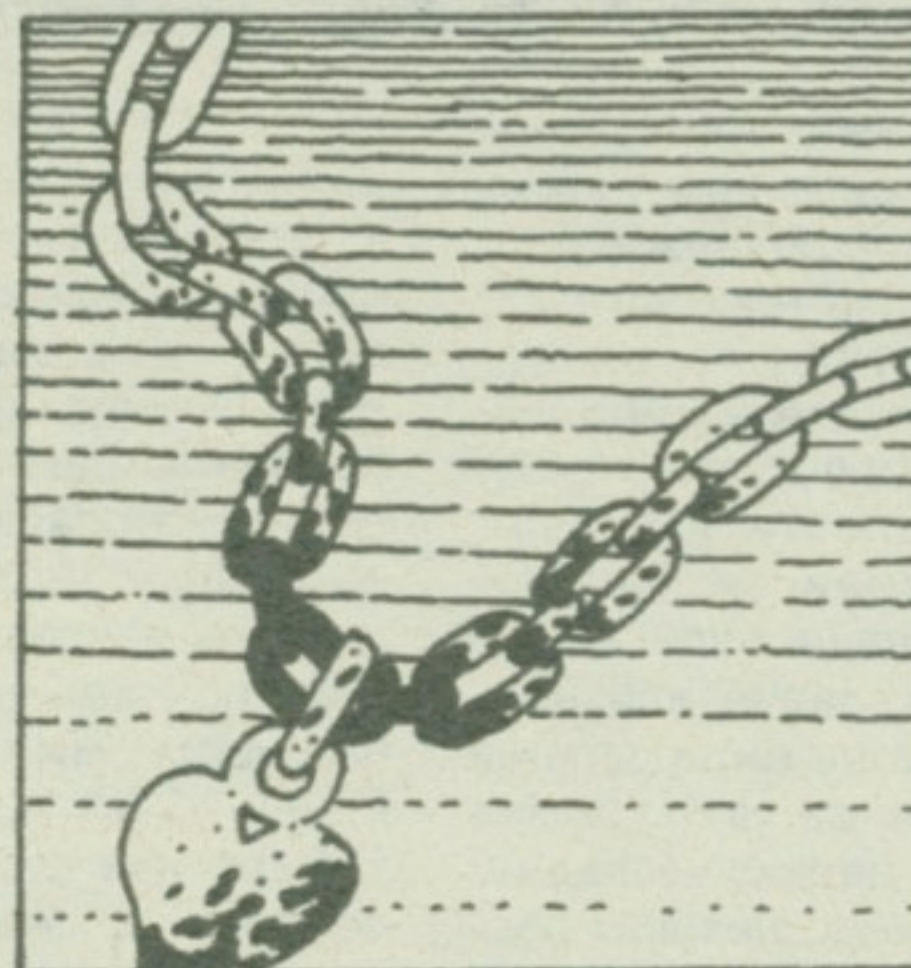
херца. Дакле, сасвим је поднош-љива за наше ухо које је у стању да прими фреквенције у граница-ма од 16 до 20.000 херца.

ПОТАМНЕЛО СРЕБРО

Пре годину дана купио сам сребрни ланчић који не ски-дам. Међутим, приметио сам да је на неколико места почео да тамни. Чиме могу да га очистим?

АЛЕКСАНДАР,
Земун

Сребро се чисти нарочитим крпама које у нашим продавница-ма не могу баш увек да се купе

али исто тако и обичним, меким, и содом бикарбоном. Ефикасна је, кажу, и обична паста за зубе. По-кушај!

ДА ЛИ ЈЕ СПАС У БЕКСТВУ?

Молим вас да моје писмо не заврши у кошу јер је оно што желим да знам од необично вели-ког значаја за мене. Занима ме да ли деца која побегну од куће и не желе више да се врате родитељима могу да се обрате неком сиротишту и тамо заврше школу? Постоји ли таква установа у Београду и где се налази? Да ли их има и у другим градовима у Србији?

МИШКО
Београд

Прочитавши твоје писмо нисмо ни помислили да га бацимо: одго-вор на њега значиће много не са-мо теби него и другој деци која се налазе у истој или сличној ситуа-цији и расположењу. Нећемо се упуштати у то да ли је твој избор (бежање од куће) добар или не, да ли је право и једино решење или не, постоји ли начин да се приближиш родитељима, то ће учинити социјални радници у Цен-тру за социјални рад којима треба да се обратиш. Пошто ниси напи-сао адресу, разлози су нам разум-љиви, не можемо да ти кажемо ја-ви се ту и ту, али зато објављујемо адресе неколико Центара: Стари град – Господар Јевремова 17; Ра-ковица – Мишка Крањца 12; Пали-лула – Цвијићева 110-120; Нови Београд – Тошин бунар 118; Сав-ски венац – Ломина 17; Врачар –

Максима Горког 17а. Центара за социјални рад има у свим већим местима у нашој земљи и они се углавном налазе при скупштинама општина или међуопштинским за-једницама уколико су у питању ма-ли градови...

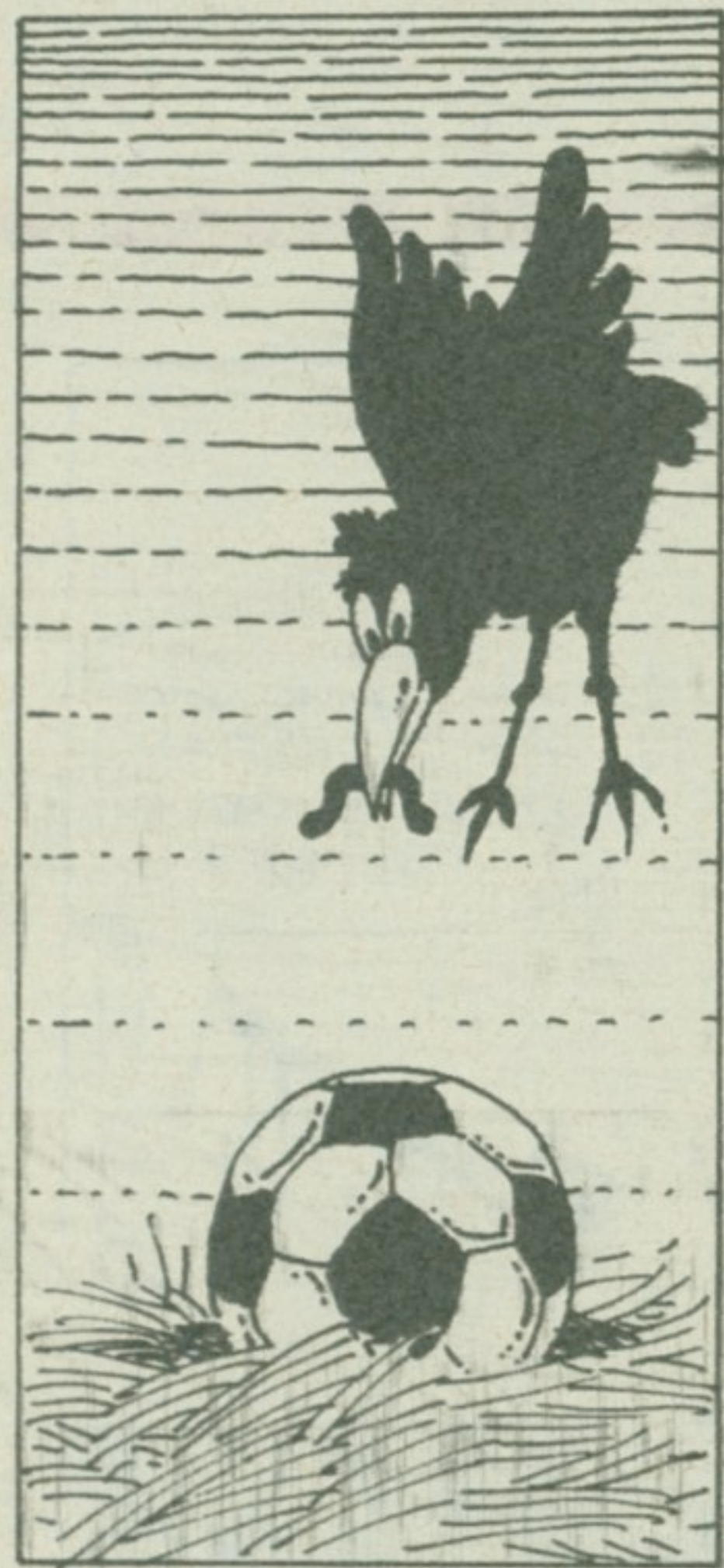
ЈАЈАСТА ЛОПТА

Моја кожна лопта је одне-давно јајаста! Како да је ис-правим?

АЛЕН БАТ,
Бранка Бјегојевића 34
Славонски Брод

Зашто је твоја лопта изгубила об-лик и постала јајаста, тешко је ре-ћи овако, на неவிђено. У сваком

случају, биће поново она „стара“ ако је пошаљеш сервису Комбината „Спорт“ који се налази у Ули-

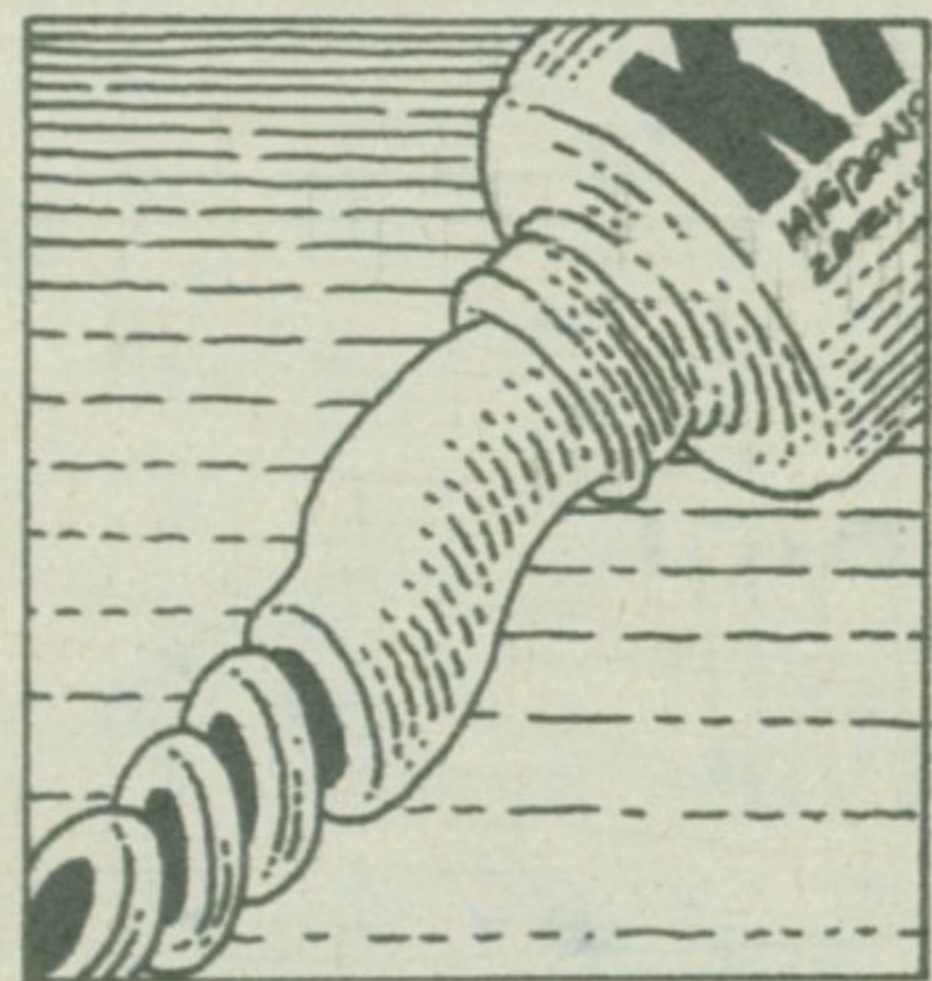
ци др Милутина Ивковића 2 у Београду. Попуту ће ти вратити за неколико дана а поправку ћеш платити поузећем.

ПАСТА КАО ПОСЛАСТИЦА

Мучи ме „страшна“ невоља: не волим да једем а родитељи ме стално терају. Нуде ми ово, па оно, а мени се све то не допада. Једино што ми се свиђа је калодонт. Само не знам да ли је он опасан по здравље?

САША,
Прњавор

О укусима не вреди расправљати, то се одавно зна, па нећемо ни ми. Ако ти се калодонт баш толи-

ко свиђа, заслади се понекад. Неће ти се догодити ништа страшно ни опасно по живот. Једино ћеш морати чешће до – клозета.

ДИПЛОМАТСКИ И ДРУГИ ОДНОСИ (Реченице које су побегле из уредниковог коша)

Хтео бих да вам пошаљем неку лудорију па ме интересује да ли су за то потребни неки посебни услови.

Ненад из Скопља

Знам да нисам једина али како би се ви осећали да вам кажу: „Само да ти није нос!“ или тако нешто. (...) и молим вас реците ми како да се препоручим, да ли ми треба неки упут. Можда не би могла да приуштим то себи ако кошта. Да ли има последица и да ли се примећује!?

„Ојађена“, Банатски Брестовац

Да ли ће се икада више у Београду приказивати филм „Прохујало са вихором“?

Драгана, Београд

Желео бих да знам адресу краља Шведске. Молим вас, хитно је!

Младен, Крагујевац

Занима ме кај се је згодило з римским царством?

Лука, Љубљана

Пошто се налазим на одслужењу војног рока, како бих убио некако досаду размишљао сам да правим ајфелову кулу.

Чедомир, Пула

Да вас сада не давим како вас читам откад сам прогледао и како сте најбољи лист...

Предраг, Нови Београд

Који је човек најдуже живео на целом свету?

Маријана, Коцељева

Ускоро ћу морати да одлучим које ме занимање највише интересује...

Ивана, Београд

Молим вас да ми напишете све о упису у ову школу као и број незапослених стјуардеса?

Снежана, из Бресног Поља

Да ли стварно постоје Јапанске нинџе? О њима знам све па бих желео да знам и то.

Урош, Трпиња

Сва огледала сам побацала да не би видела колико сам ружна.

Јелена, Власотинце

Да ли је др Рајко из здравствене афере у Швајцарској у сродству са познатим одметником Српком Меденицом?

Маја из Криве Паланке

Скупљам значке, салвете и постере које цепим.

Јована, Стари Бановци.

Примите пуно топлих љубљених и вољених поздрава од

Радосаве (Болеч)

Обожавам сплитску групу „Баволи“.

Сања, Зеница

Ово је пети пут како вам пишем а ви никако да ми одговорите. — Шта би било кад бих ја мојој сестри дала уместо инекције у шприцу воду да ли би она остала у животу то јест инекцију у задњицу. Молим вас можда нисте хтели да ми одговорите зато јер вас је било стид али мене то мучи и дању и ноћу.

З. Х., Приштина

Имам петнаест година а висока сам само 150 см. Још ме је више мама уплашила кад ми је рекла да је расла само до петнаест година. Куку мене нећу ли ваљда остати овако мала?!

Кепец, Јаково

Да ли је могуће да са неба могу да падају (бар по причањима људи) жабе, рибе... и зашто?

Јелена из Београда

Имам ли икаквих шанси да постанем космонаут?

Јожеф, Нови Сад

Још нисам имала прилику да видим леопардово младунче, али верујем да би ми се допало. (...) Довиђења, желим вам пуно среће у даљем раду, а леопардовим бебама срећно дјетињство.

Јелена, Сарајево

Упознао сам прошле године у Немачкој једну девојчицу, она живи у Израелу, па ме занима (пошто ми немамо дипломатске односе са том земљом) да ли могу да јој пишем.

Милан из Зрењанина

Молимо вас да нам објасните како је настао први пас.

Тоде Димовски и Васе Јовановски, Тетово

У школи се уче разни језици, али који се језик први употребио?

Давор из Брчког

Мој друг тврди да су лопте у Енглеској мање од осталих, да су, уз то, пуњене хелијумом. По мени, ако је то тачно, лопте у Енглеској и не треба шутирати, оне лете саме од себе...

Саша из Аранђеловца

Мој дуго оплакани проблем

Светлана из Бечеја

Нешто ме стално грицка: Да ли је тачно да су богови онако пловили по облацима и да ли и данас постоји бог. Молила бих те да о томе напишеш нешто опширније. А уз писмо шаљем ти пољубац: ЦМОК!

Тијана, Београд

Изабрао Миладин Ђулафић

Цена једног примерка 150 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Тромесечна 1.656,00 динара, полугодина 3.312,00 динара, годишња 6.624,00 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Тромесечна 3.312,00 динара, полугодина 6.624,00 динара, годишња 13.248,00 динара

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну наизнак НО „Политика“ ООУР „Продаја“ – претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ ГОДИШЊА:

САД	\$ 42.-
СР НЕМАЧКА	ДМ 93.-
ШВЕДСКА	Шкр. 299.-
ФРАНЦУСКА	Ффр. 285.-
ШВАЈЦАРСКА	Шфр. 79.-

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „Политика“ код „ИН-ВЕСТБАНКЕ“ – Београд, на рачун број 60811-620-63-257300-00054 уз обавезну наизнак ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

За штампање овог броја Забавника одговоран: Миливоје Весовић, руковођилац ООУР-а „Дубока штампа“.

Прочитај, проскитај

ПАС ОБИЛАЗИ ГАЗДАРИЦУ

Осамдесет двогодишњој пацијенткињи болнице у Рокфорду у држави Илиноис недавно су у посету довели њеног љубимца, пса расе

доберман. Сусрет се догодио у соби која је однедавно отворена баш за овакве прилике. За дивно чудо, старица је после овог сусрета живнула.

На идеју да својим пацијентима омогући и „животињске“ посете дошла је психолог ове болнице Вики Јухус.

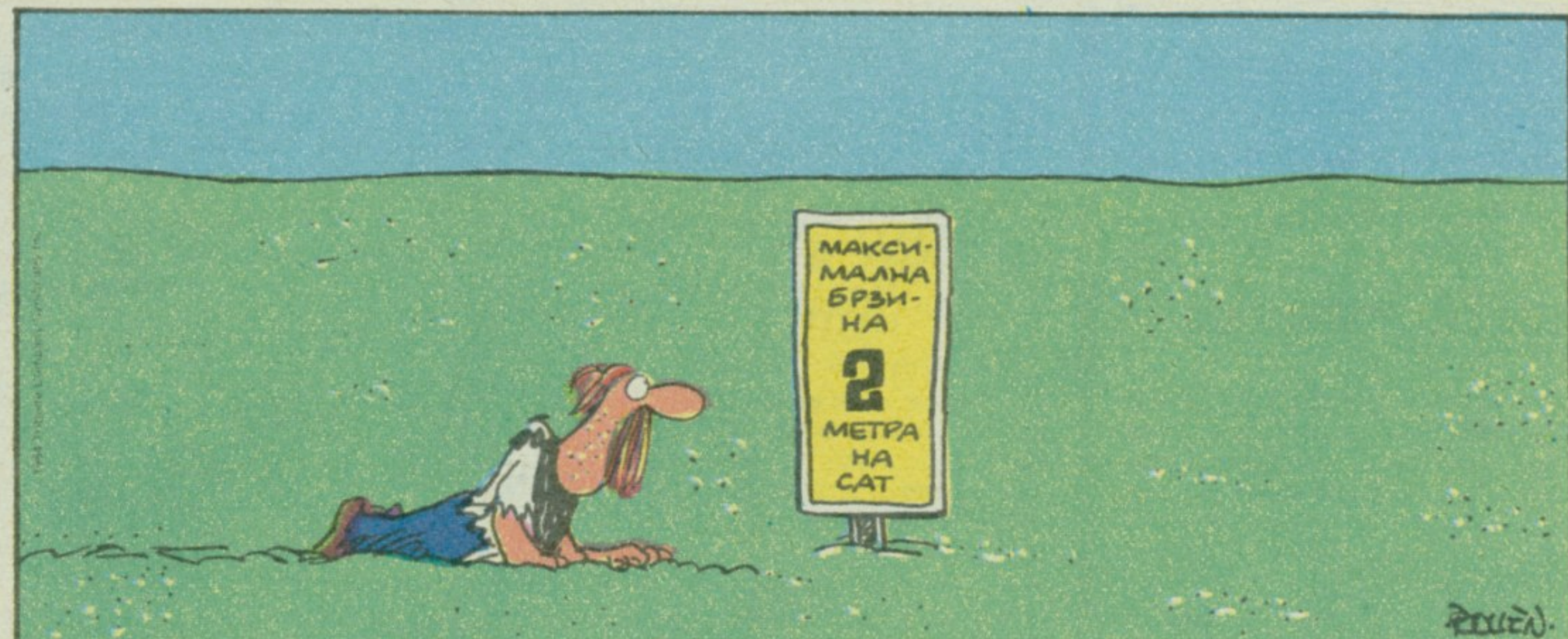
— Ако дозвољавамо да у болницу дођу родитељи и пријатељи болесника, зашто не бисмо омогућили сусрет и с његовим љубимцем. Уосталом, неки људи су, под старе дане, врло често највише везани уз

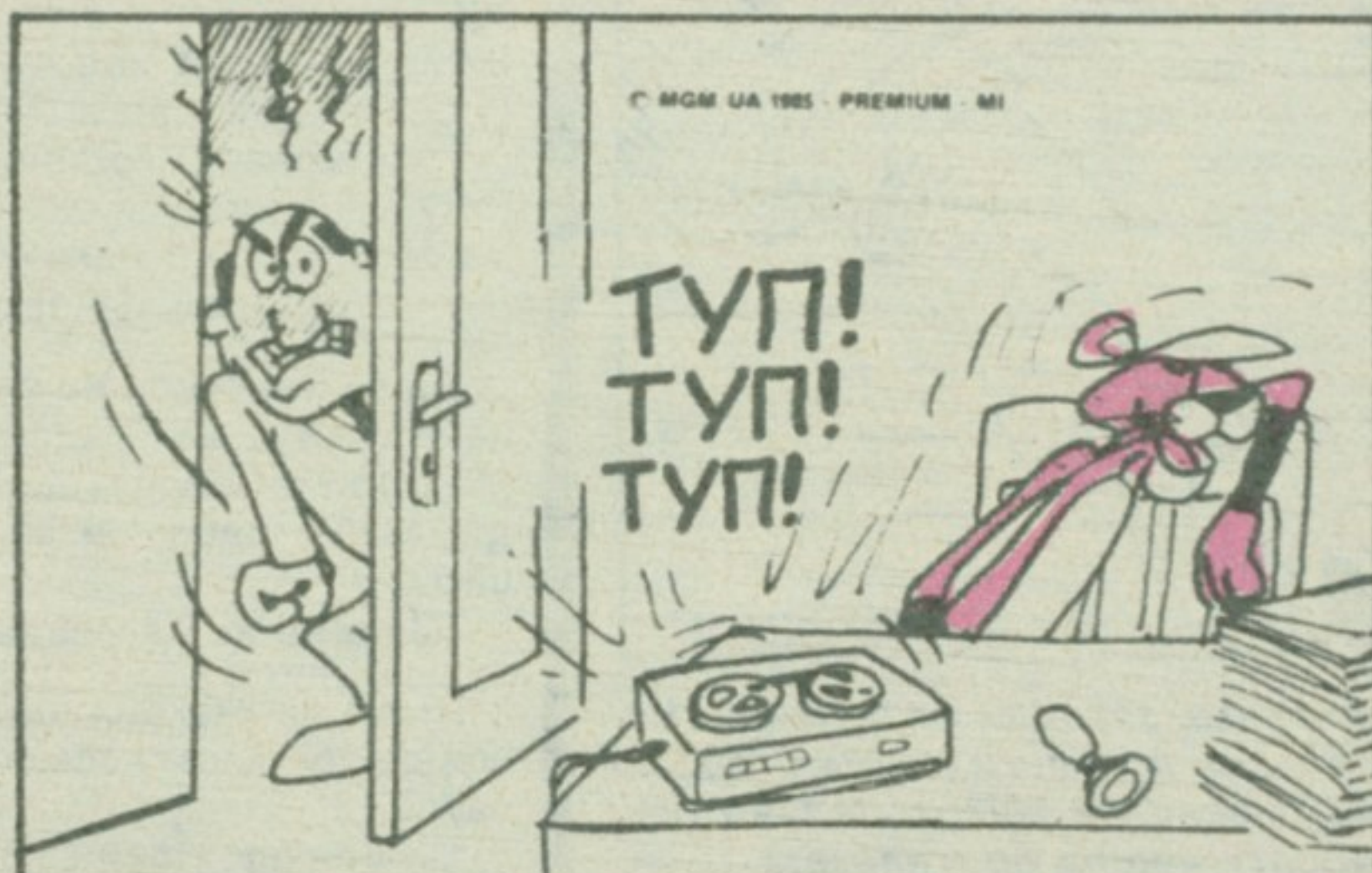
Илустровао Зоран Јојновић

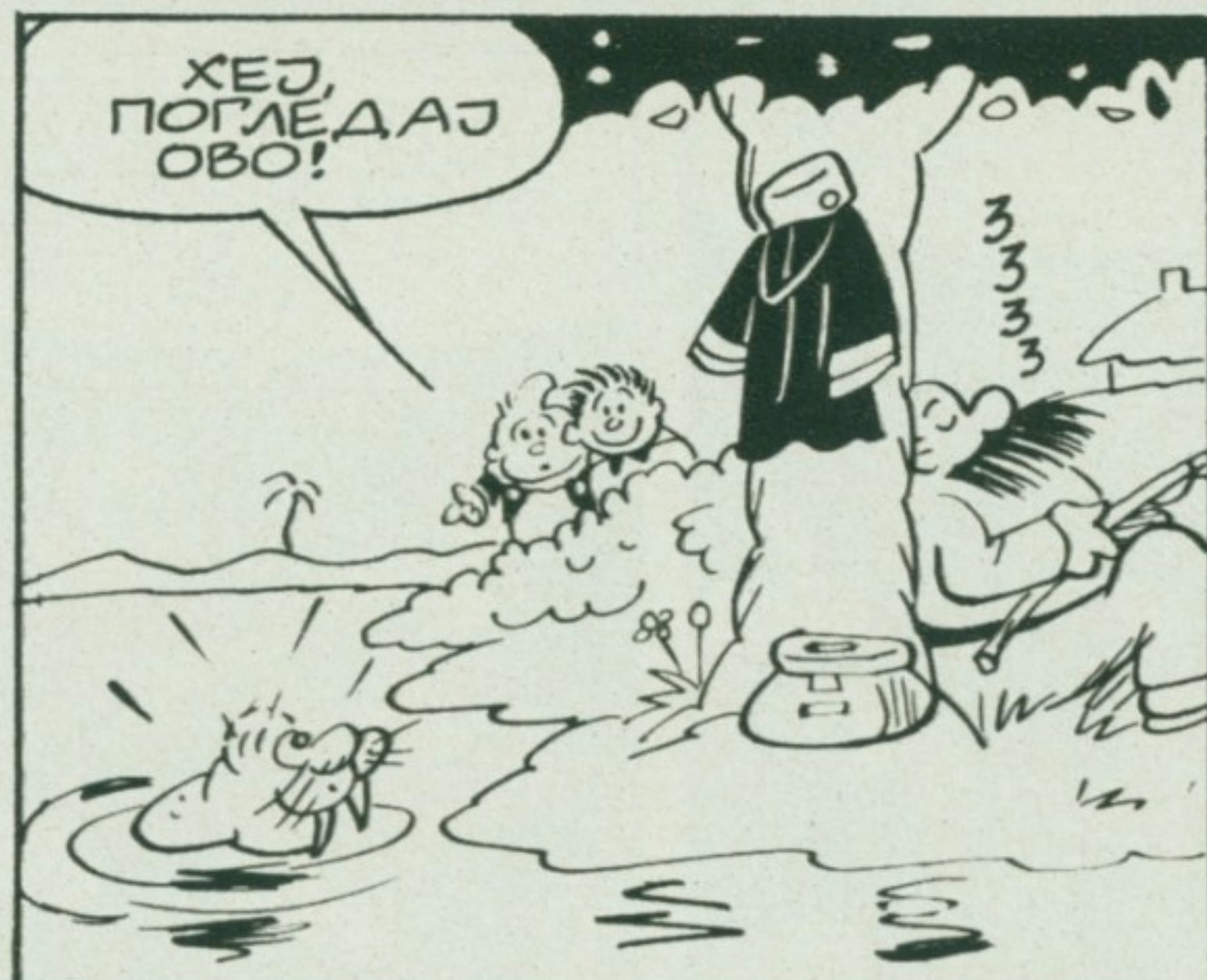
неку мачку, пса или канаринца. Ако им доведемо њиховог четвороношца (или двоношца) и пацијент види да је његово „миљенче“ добро, то може добро да утиче на његово оздрављење. Једноставно ће схватити да је некеме још увек потребан.

— За сада, додаје Вики Јухус — омогућавали смо само посете „нормалних“ животиња. За сада још немамо услова да примамо неке егзотичне љубимце као, на пример, змије. А, бојим се, да бисмо и са коњем или, не дај боже, слоном — имали невоља!

ПАНТЕР ПАНТА

ПЕЋИНАРИ

